Вільям Ґолдінґ

ВОЛОДАР МУХ

Розділ перший

ГОЛОС МОРСЬКОЇ МУШЛІ

Ясноволосий хлопчик обережно спустився зі скелі й пробирався до лаґуни. Він скинув шкільного светра й волочив за собою в руці, сіра сорочка пристала до тіла, чуб прилип до чола. У смузі потрощених дерев, що довгим шрамом вганялась у джунґлі, спека стояла, як у лазні. Він ішов, важко спотикаючись об ліани та повалені стовбури, аж раптом пташка, червоно-жовта з'ява, метнулась угору з відьомським криком; йому луною озвався інший крик:

– Гей, почекай-но!

Кущі обабіч виламу захиталися, на землю градом сипонули краплі.

– Почекай-но, – повторив голос, – я зачепився.

Ясноволосий зупинився і підтяг шкарпетки різким автоматичним рухом, що на мить уподібнив джунґлі до котрогось із англійських графств. Знову почувся голос:

– Ворухнутися не можу в цих лабетах.

Той, хто говорив, назадгузь вибирався з кущів, видираючи в гілок брудну куртку-вітрівку. його пухкі голі ноги колінами застрягли у колючках і були геть подряпані. Хлопець зігнувся, обережно відчепив колючки й обернувся. Він був нижчий за ясноволосого і дуже огрядний.

Ступив крок, нагледівши безпечну місцину, й глянув крізь товсті скельця окулярів.

– А де той, з мегафоном?

Ясноволосий похитав головою:

– Це острів. Так мені принаймні здається. А он там, у морі, риф. Можливо, тут узагалі немає дорослих.

Товстун сторопів.

– Був же той пілот. Правда, не в салоні для пасажирів, а в кабіні попереду.

Примруживши очі, ясноволосий оглядав риф.

– А інші діти? – провадив далі товстун. – Дехто з них мав урятуватися. Правда ж?

Ясноволосий рушив до води з якомога недбалішим виглядом. Тим самим він делікатно показував свою нехіть до розмови, але опецьок поспішив за ним.

– Невже тут зовсім нема дорослих?

– Напевно.

Ясноволосий відказував похмуро, та враз його охопила радість – радість здійсненої мрії. Він став на голову посеред виламу і вишкірився до товстуна, перевернутого в його очах.

– Нема дорослих!

Товстун замислився на хвилину.

– Цей пілот…

Ясноволосий опустив ноги й сів на землю, що курилася парою.

– Мабуть, він відлетів, коли скинув нас. Він не міг тут приземлитися. Літаком на колесах.

– Його збили.

– Він неодмінно повернеться.

Товстун похитав головою.

– Коли ми сідали, я подивився у теє… у вікно. Я бачив іншу частину літака. Там горіло.

І обвів поглядом смугу потрощеного лісу.

– А це наробив фюзеляж., Ясноволосий простяг руку і торкнув зазублений пень. На хвилину він неначе зацікавився.

– Що з ним сталося? – запитав. – Куди він зник?

– Штормовими хвилями затягло в море. Куди менша небезпека, ніж тоді, коли всі оці дерева падали. У літаку, певно, ще лишалися хлопці.

Він повагався.

– Тебе як звати?

– Ральф.

Товстун сподівався, що й у нього спитають ім'я, та йому не запропонували познайомитися; ясноволосий на ім'я Ральф замислено всміхнувся, підвівсь і знову рушив до лаґуни. Товстун і собі пошкандибав, не відстаючи ні на крок.

– Гадаю, тут наших більше. Ти нікого не бачив?

Ральф похитав головою і пішов швидше. Та раптом перечепився через гілку і гепнув на землю. Товстун стояв над ним і важко дихав.

– Тітуся заборонила мені бігати, – пояснив він, – через дихавицю.

– Дихавицю-здихавицю?

– Еге ж. Я захекуюся. У нашій школі тільки в мене одного дихавиця, – сказав товстун не без гордощів. – І окуляри я ношу з трьох років.

Він скинув окуляри, простяг їх Ральфові, кліпаючи й усміхаючись, тоді заходився витирати скельця брудною курткою. Раптом на його блідому обличчі застиг вираз болю і внутрішньої зосередженості. Він витер піт зі щік і мерщій начепив окуляри на носа.

– Ті плоди…

Він озирнув вилам.

– Ті плоди, – пробелькотів він, – мабуть…

Поправив окуляри, відбіг від Ральфа і присів між сплутаним листям.

– Я за хвилину…

Ральф обережно виплутався і крадькома прослизнув між гілками. Коли за мить сопіння товстуна залишилося позаду, він поспішив до останньої перепони між ним та лаґуною. Переліз через повалений стовбур і вийшов із джунґлів.

Берег наїжачився кронами пальм, наче пір'ям. Вони стояли чи нахилялися, вигиналися проти ясного неба, а їхні зелені пера здіймалися на сто футів над землею. Земля під ними, поросла колючою травою, була розпанахана корінням повалених дерев, укрита гнилими кокосовими горіхами та молодими паростками. Ззаду стояла темна стіна лісу і відкривався простір виламу. Ральф сперся рукою на сірий стовбур і мружив очі від мерехтіння води. Там, десь за милю від берега, біла піна кипіла навколо коралового рифу, далі слалася темна синява відкритого моря. Оточена нерівною дугою коралового рифу, лаґуна лежала тихо, наче гірське озеро, мінячись усіма відтінками голубого, сіро-зеленого, бузкового. Смужка піску між пальмовою терасою та морем бігла тонкою лукою невідь-куди й тільки десь у безмежжі ліворуч від Ральфа пальми, вода та берег зливалися в одну цятку; і майже видима для ока плавала навколо спека.

Він сплигнув з тераси. Чорні черевики глибоко вгрузли в пісок, його обдало жаром. Він відчував вагу свого одягу, люто скинув черевики, рвучко зірвав шкарпетки на еластичних гумках. Потім вискочив назад на терасу, скинув сорочку і застиг поміж кокосових горіхів – великих, наче людські черепи; зелені тіні пальм та лісу ковзали по його спині. Він розстебнув блискавку на поясі, стяг із себе штани та трусики і стояв голий, вдивляючись у сліпучий берег та воду.

Був він нівроку величенький – дванадцять років з гаком, і черевце не випирало по-дитячому, але не такий ще великий, аби набути незграбності підлітка. Розвинені, широкі плечі показували, що з нього міг би вийти боксер, та в його погляді й уотах була лагідність, за якою не крилося диявольське нутро. Він м'яко поплескав долонею по пальмовому стовбурі й, змушений нарешті повірити в реальність острова, знову щасливо засміявся і став на голову. Легко перевернувся

на ноги, стрибнув на берег, упав на коліна й сипонув собі на груди дві жмені піску. Тоді знову сів і глянув на воду збудженим, сяйним поглядом.

– Ральфе…

Товстун спустив ноги з тераси й обережно сів на її край, наче на стільчик.

– Пробач, що я так довго, але ті плоди…

Він протер окуляри і начепив їх на кирпу.

Дужка оправи вже залишила глибоку рожеву смужку на переніссі. Він критично глянув на золотаве Ральфове тіло, потім глипнув на власний одяг. Узявся за язичок блискавки на грудях.

– Моя тітонька…

Тоді рішуче потяг замок блискавки і через голову скинув куртку-вітрівку.

– Отакі

Ральф скоса глянув на нього і промовчав.

– Я гадаю, нам треба дізнатися всі імена, – сказав товстун, – і скласти список. Треба скликати збори.

Ральф не виявив зацікавлення, і товстунові довелося провадити даль

– Мені байдуже, як мене називатимуть, – сказав він довірчо, аби не обзивали, як бувало в школі.

Ральф трохи зацікавився.

– А як?

Товстун озирнувся, потім нахилився до Ральфа. І прошепотів:

– Роха – так мене обзивали.

Ральф аж заверещав від сміху. Схопився на ноги.

– Роха! Роха!

– Прошу тебе… Ральфе!

Роха сплеснув руками від лихого передчуття.

Я ж сказав, я не хочу…

– Роха! Роха!

Ральф, пританцьовуючи, вибіг на розпечений берег, потім повернувся, розкинувши руки, наче літак-винищувач крила, й обстріляв Роху.

– Та-та-та-та!

Він пірнув у пісок коло Рошиних ніг і заходився сміхом.

– Роха!

Роха стримано всміхнувся, мимохіть задоволений хоча б таким визнанням.

– Тільки не розказуй усім…

Ральф захихотів у пісок. На обличчя Росі знову набіг вираз болю й зосередженості.

– Хвилинку…

Він кинувся назад до лісу. Ральф схопився і побіг праворуч.

Тут плавка лінія берега враз змінювалася іншим, кутастим мотивом у пейзажі, велика плита рожевого ґраніту невблаганно перетинала ліс, терасу, пісок, лаґуну, утворюючи уступ заввишки в чотири фути. Зверху його покривав тонкий шар землі, порослої колючою травою і затіненої Молодими пальмами. Для росту їм бракувало ґрунту; зіп'явшись на висоту десь двадцять футів, вони падали й засихали, хрест-навхрест перекриваючи плиту стовбурами, де можна було вигідно сидіти. Пальми, які ще стояли, утворювали зелену покрівлю, знизу на ній відбивалося тремтливе плетиво відблисків лаґуни. Ральф видряпався на плиту, звернув увагу, як тут прохолодно, примружив око й переконався, що тіні на його тілі справді зелені. Тоді підійшов до краю плити, яка вганялася в море, і подивився вниз у воду. Вона була прозора до самого дна і яскраво квітла тропічними водоростями та коралами. То тут, то там зблискували зграйки дрібних сяйливих рибок. У Ральфа вихопилася басова нота захоплення.

– Фантасти-ка!

За плитою були інші дива. Якась божественна сила – мабуть, тайфун або шторм, як той, що кинув їх на цей острів, – розділила пісок посередині лаґуни, і в березі утворився довгий, глибокий ставок, який закінчувався високим уступом рожевого ґраніту у відлеглому кінці. Ральф, уже колись обдурений позірною глибиною такого самого берегового ставка, приготувався до нового розчарування. Але на цьому острові все було справжнє, і дивовижний ставок, до якого море досягало

тільки в час найбільшого припливу, був такий глибокий, що вода з одного боку здавалася темно-зеленою. Ральф уважно оглянув усі тридцять ярдів поверхні ставка, а тоді пірнув. Вода виявилася теплішою за тіло, він наче плавав у величезній ванні.

З'явився Роха, сів на скелястому уступі й заздро дивився на біло-зелене Ральфове тіло.

– Ти непогано плаваєш.

– Роха!

Роха скинув черевики й шкарпетки, акуратно склав їх на уступі й пальцем ноги торкнувся до води.

– Гаряча!

– А ти як думав?

– Я нічого не думав. Моя тітонька...

– Чхав я на твою тітоньку!

Ральф пірнув і з розплющеними очима поплив під водою; піщаний берег ставка вимальовувався наче пагорб. Він перевернувся на спину, затиснувши ніс, і на його обличчі затанцювало, замиготіло золоте світло. Роха рішуче почав скидати шорти. Ось він уже оголив своє товсте, бліде тіло. Навшпиньки зійшов піщаним берегом у ставок і сів у воду по шию, гордо всміхаючись до Ральфа.

– Не будеш плавати?

Роха похитав головою:

– Я не вмію. Мені забороняли. Моя дихавиця…

– Чхав я на твою дихавицю-здихавицю!

Роха покірно стерпів і це.

– А ти от непогано плаваєш.

Ральф на спині підгріб до берега, набрав у рота води й випустив струмінь у повітря. Тоді задер підборіддя і сказав:

– Я плаваю з п'яти років. Мене навчив батько. Він служить командиром на флоті. Ось одержить відпустку, приїде і врятує нас. А хто твій батько?

Раптом Роха почервонів.

– Мій тато помер, – сказав швидко, – а мама…

Він скинув окуляри і марно шукав, чим би їх витерти.

– Я жив у тітоньки. Вона мала кондитерський магазин. У мене завжди було так багато цукерок. Скільки хочеш. Коли твій тато нас врятує?

– Як тільки зможе.

Роха випростався, стікаючи водою, і стояв голий, протираючи окуляри шкарпеткою. Тепер через ранкову спеку до них долинало тільки протягле ревіння хвиль, що розбивалися об рифи.

– Як він дізнається, що ми тут?

Ральф розплатався у воді. Сон огортав його, наче туманний міраж, перемагаючи яскраві барви лаґуни.

– Як він дізнається, що ми тут?

"А так, – подумав Ральф, – а так, а так". Ревіння хвиль коло рифів відсунулося ще далі.

– Йому скажуть в аеропорті.

Роха похитав головою, зблиснув окулярами і подивився вниз на Ральфа.

– Не скажуть. Ти хіба не чув, що казав пілот? Про атомну бомбу? Всі загинули.

Ральф вибрався з води, став перед Рохою і замислився над цією новою напастю. Роха не вгавав:

– Це ж острів, правда?

– Я вилазив на скелю, – повільно мовив Ральф, – і гадаю, що це острів.

– Всі загинули, – правив Роха, – а ми на острові. Ніхто не знає, де ми. Твій тато не знає, ніхто не знає.

Губи його здригнулися, скельця окулярів затуманились.

– Ми тут можемо залишитися до смерті.

Від цих слів спека неначе виросла, набравши загрозливої ваги, лаґуна наступала на них сліпучим блиском.

– Піду по одежу, – промимрив Ральф, – отуди.

Побіг по піску, витримуючи натиск зловорожого сонця, перетнув ґранітову плиту, знайшов свій розкиданий одяг. Знов одягти сіру сорочку виявилося навдивовижу приємно. Тоді він виліз на гребінь плити і сів на вигідний стовбур у зеленому затінку. Туди ж приволікся Роха зі своїм одягом під пахвою. Обережно опустився лицем до лаґуни на повалений стовбур коло маленького уступу, по ньому застрибали мерехтливі зайчики. Він знову заговорив:

– Треба розшукати решту. Треба щось робити.

Ральф мовчав. Тут був кораловий острів. Заховавшись від сонця, легковажачи невтішними словами Рохи, він приємно замріявся. Роха наполягав:

– Скільки нас тут?

Ральф підійшов і став коло Рохи.

– Не знаю.

У спекотній імлі то тут, то там вітрець здіймав баранці на водяній гладіні. Часом, коли вітрець досягав Гранітової плити, пальмові крони перешіптувались і плями тьмяного сонячного світла ковзали по тілах хлопчиків або літали, наче яскраві пташки.

Роха поглянув на Ральфа. Всі тіні перевернулися на його обличчі; вгорі були зелені, а яскраві, з лаґуни, – внизу. Сонячна пляма повзала по чуприні.

– Треба щось робити.

Ральф дивився на нього й наче не помічав. Ось вона, уявна, ніколи не бачена країна, з'явилася навсправжки. Ральфові уста розпливлися в захопленій усмішці, а Роха, сприйнявши цю усмішку як знак визнання, засміявся з утіхи.

– Якщо це справді острів…

– Що то таке?

Ральф перестав усміхатися і показав рукою на лаґуну. В гущавині водоростей лежало щось кремово-біле.

– Камінь.

– Ні. Мушля.

Раптом Роха аж закипів від високого захоплення.

– Точно, це мушля. Я колись таку бачив. Висіла в одного на садовій огорожі. Він казав, що це ріг. Бувало, просурмить у той ріг – і приходить його мама. Річ дуже коштовна…

Під боком у Ральфа молодецька пальма схилилася над лаґуною. Під її вагою коріння вивернуло тонкий ґрунт, і пальмочка незабаром мала впасти. Ральф вирвав її з землі і почав штрикати нею в воду, розганяючи врізнобіч яскравих рибок. Забувши про обачність, Роха нахилився вперед.

– Обережно! Розіб'єш…

– Помовч! – кинув Ральф неуважно. Мушля була цікавою, гарною і коштовною іграшкою, та його відгороджували від Рохи живі примари сьогоднішньої мрії, де для Рохи не було місця. Зігнувшись, пальмовий

прутик виштовхнув мушлю з водоростей. Ральф сперся на одну руку, а другою натискав на прутик, поки не підняв мушлю, з якої стікала вода. Роха схопив її.

Тепер, коли мушлю можна було не тільки побачити, а й помацати, Ральф так само запалився. Роха бурмотів:

– …ріг, та який дорогий. Будь певен, він коштує купу грошей… у нього такий висів на садовій огорожі, й моя тітонька…

Ральф узяв мушлю в Рохи, і по його руці стекло трохи води. Мушля мала ясно-кремову поверхню, де-де поцятковану блідо-рожевими плямками. Між кінчиком з невеличкою діркою і широкими рожевими губами лежало вісімнадцять дюймів спіральних звивин, покритих тонким рельєфним малюнком. Ральф витрусив пісок з глибокого розтруба.

– …ревіла, як корова, – говорив Роха, – а ще в нього були білі камінчики та клітка з зеленим папугою. Звичайно, він не дув у білі камінчики, він казав…

Роха зупинився, щоб перевести дух, і погладив блискучий предмет, що лежав у Ральфа в руках.

– Ральфе!

Ральф підвів очі.

– Нею можна покликати інших. Зібрати збори. Вони прийдуть, коли нас почують…

Його очі сяяли, коли він дивився на Ральфа.

– Ти ж цього хотів, правда? Ти для цього дістав ріг з води?

Ральф відгорнув з чола ясне волосся.

– Як твій товариш сурмив у нього?

– Так, ніби плював, – сказав Роха. – А мені тітонька забороняла дути через дихавицю. Він казав, звідси треба дути. – Роха поклав руку на своє випнуте черевце. – Спробуй, Ральфе. І всіх скличеш.

Без особливої довіри Ральф приклав до губів вузький кінець мушлі і дмухнув. Усередині щось зашаруділо, та й край. Ральф витер солону воду з губів і знову спробував, але мушля мовчала.

– Він так, ніби плював.

Ральф склав губи дудочкою і пустив у мушлю струмінь повітря, у відповідь вона мгикнула низьким басом. Це так розсмішило хлопчиків, що у перерві між вибухами реготу Ральф іще кілька хвилин видобував чудний звук.

– Ось сюди, знизу він дув.

Ральф нарешті зрозумів, набрав повні груди повітря і дмухнув. І зразу мушля відгукнулась. Глибокий, різкий звук загув під пальмами, розлився у лісових хащах, луною відбився від рожевого ґраніту скелі. Над вершинами дерев знялися хмари птахів, щось вискнуло й помчало в кущах.

Ральф відняв мушлю від губів.

– Ого!

Голос його видався шепотом після оглушливого звуку рога. Він приклав ріг до рота, набрав повні груди повітря, дмухнув сильніше, і вища на октаву нота зазвучала суремним ревом ще пронизливіше, ніж доти. Роха щось кричав, його лице світилося, окуляри зблискували. Верещали птахи, дрібні звірятка кидалися врозтіч. Ральф подув легше; нота впала на октаву, звук глухо мгикнув і скінчився шурхотом повітря.

Ріг обернувся мовчазним, блискучим іклом; обличчя в Ральфа потемніло з натуги; тим часом повітря над островом повнилося пташиним гамором і дзвеніло луною.

– Можу закластися, що його чути за милі.

Ральф продихався і видув низку коротких гудків.

Роха вигукнув:

– Є один!

Між пальмами ярдів за сто на пляжі з'явилася дитина. То був русявий окоренок років шести, у подертому одязі, з обличчям замурзаним якимись липкими ягодами. Він спустив штанці з очевидною метою і тільки наполовину нап'яв їх назад. Хлопчик сплигнув з пальмової тераси в пісок, а штанці впали аж до кісточок; він виступив з них і побіг до Гранітової плити. Роха допоміг йому вилізти нагору. Тим часом Ральф сурмив далі, доки з лісу не почулися голоси. Малюк сів навпочіпки перед Ральфом і дивився на нього знизу вгору блискучими очима. Переконавшись, що діється щось важливе, він задоволено застромив у рота рожевий великий палець, єдиний, що залишався чистим. Роха нахилився до малюка.

– Тебе як звуть?

– Джоні.

Роха пробурмотів ім'я собі під ніс, а тоді прокричав Ральфові; той не звернув уваги і сурмив далі. Його лице потемніло від дикої напруги, якої вимагав цей надзвичайний звук, серце калатало під сорочкою. Крики в лісі поближчали.

Було видно, що берег заворушився. Пляж тремтів у пекучій імлі, приховуючи по всій своїй довжині багато постатей: по гарячому піску, що глушив кроки, хлопчики прямували до плити. Зовсім поряд з лісу вийшло троє малюків, не старших за Джоні, – мабуть, напихалися там ягодами. Чорнявий хлопчик, не набагато менший за Роху, розгорнув плетиво кущів, опинився на плиті й бадьоро всім усміхнувся. А діти все прибували. За прикладом простодушного Джоні, вони сідали на повалені пальмові стовбури і чекали. Ральф усе видимав короткі пронизливі гудки. Роха ходив серед дітей, питаючи у всіх імена, і кривився, намагаючись їх запам'ятати. Діти слухали його так покірливо, як раніше слухали дорослих з мегафонами. Декотрі хлопчики були голі й несли свій одяг у руках; інші – напівголі чи більш-менш одягнені, у шкільних формах – сірих, синіх, коричневих, у піджачках чи светрах. На одягу були нашивки, навіть девізи, яскраві смужки на шкарпетках та пуловерах. У зеленому затінку видніли голови: темні, ясні, зорні, каштанові, золотаві й попелясті; діти щось бурмотіли, перешіптувалися, поглядаючи на Ральфа широко розплющеними очима, і думали. Нарешті щось робилося.

Діти, котрі прямували понад берегом, по двоє або по одному, впадали в поле зору, коли виходили зі спекотного мрева на пісок біля плити. Тоді око спочатку зупинялося на чорній, наче кажан, істоті, яка танцювала на піску, і лише потім сприймало постать над нею. Та чорна істота була тінь, прямовисне сонце стискало її в клапті під квапливими ногами. Ральф ще сурмив у ріг, коли над тремтливими чорними плямами до плити добігла остання двійка хлопчиків. Двоє круглоголових хлопчиків з волоссям наче клоччя впали на землю і вишкірилися до Ральфа, осміхаючись і тяжко дихаючи, як собаки. Вони були близнята, і їх весела двоїстість вражала і викликала недовіру в кожного, хто на них дивився. Кремезні, життєрадісні, вони одночасно дихали, одночасно

всміхалися. Вони звернули вгору до Ральфа вологі губи, здавалося, їхнім обличчям бракує шкіри: профілі невиразні, роти напіврозтулені. Блимаючи окулярами, Роха схилився до них, і між гудками почулося, як він повторює імена:

– Ерік, Сем. Сем, Ерік.

Тоді він заплутався, близнята затрусили головами, показуючи один на одного, а натовп реготав.

Нарешті Ральф перестав густи й сів і собі, звісивши руку з мушлею та поклавши голову на коліна. Луна завмерла, за нею сміх; запанувала тиша.

В діамантовому мареві берега ворушилося щось темне. Перший це помітив і почав придивлятися Ральф, та так пильно, аж усі погляди звернулися в той бік. Потім з імли істота ступила на чистий пісок, і всі побачили, що темний колір давала не тіиь, а переважно вбрання. То була група хлопчиків, одягнутих у дивний, ексцентричний одяг; вони йшли в ногу двома рівнобіжними колонами. Шорти, сорочки, іншу Одежу вони несли в руках, та в кожного на голові була квадратова чорна шапочка зі срібною кокардою. Від шиї до кісточок їх покривали чорні плащі з довгими срібними хрестами на лівому боці грудей та з побрижеными комірами. Від тропічної спеки, спуску, пошуків харчу й, нарешті, стомливого до поту переходу пекучим берегом їхні обличчя блищали, наче свіжовимиті сливи. Хлопець, який ними командував, був одягнений так само, але кокарду мав на шапочці золоту. Ярдів за десять від плити він дав своїй групі наказ зупинитися, і вони стали, віддихуючись, пітніючи, хитаючись під шаленим сонцем. Сам командир пішов уперед, скочив на плиту, маючи полами плаща, й зі світла опинився у майже цілковитій темряві.

– Де чоловік із сурмою?

Ральф збагнув, що той, засліплений сонцем, нічого не бачить, і відповів:

– Ніякого чоловіка з сурмою нема. Тільки я.

Хлопець підійшов ближче і, скривившись, придивлявся до Ральфа. Він тільки й побачив, що ясноволосого хлопця з кремовою мушлею на колінах, і це його не потішило. Він швидко обернувся, майнувши плащем.

– Отже, корабля нема?

Під обвислим плащем вимальовувалася висока, худа, кістлява постать, з-під чорної шапки вибивалося волосся. Його лице було зморщене, веснянкувате і бридке, але розумне. З лиця того дивилися ясно-голубі очі, від розчарування в них готова була спалахнути чи вже спалахувала злість.

– Отже, дорослих тут нема?

Ральф відповів йому в спину:

– Ні. Ми проводимо збори. Приєднуйтеся до нас.

Хлопчики в плащах почали виходити з шику. Високий крикнув на них:

– Хоре! Стояти на місці!

Втомлено й покірно хористи вишикувалися в лінію і стояли, хитаючись від спеки. А все ж дехто почав несміливо протестувати.

– Але, Мерідью, послухай, Мерідью… дозволь нам…

Враз один із хлопчиків упав обличчям у пісок, і лави зламалися. Вони підняли зомлілого і витягли на плиту. Мерідью вирячив очі, хоча без особливого зворушення.

– Ну гаразд. Сідайте. А цей нехай лежить.

– Ну що ти, Мерідью!

– Завжди він зомліває, – сказав Мерідью. – І в Ґібралтарі, і в Аддис-Абебі, а під час заутрені впав прямо на реґента.

Тут хористи захихотіли; наче чорні птахи, вони обсіли повалені навхрест стовбури і з цікавістю розглядали Ральфа. Роха не питав їхніх імен. Його лякала ця уніформована вищість і нецеремонна владність у голосі Мерідью. Тож він заховався за Ральфа і заходився коло своїх окулярів.

Мерідью повернувся до Ральфа:

– Виходить, тут нема нікого з дорослих?

– Нема.

Мерідью сів на стовбур і поглядом обвів усіх.

– Тоді ми повинні самі за себе подбати.

Почуваючись у безпеці коло Ральфа, несміливо озвався Роха:

– Тому Ральф і скликав збори. Щоб вирішити, що нам робити. Ми дізналися імена. Ось Джоні. А ті двоє – вони близнята – Сем та Ерік. Котрий Ерік? Ти? Ні, ти Сем.

– Я – Сем…

– А я Ерік.

– Нам краще всім познайомитися, – встряв Ральф. – Отже, я Ральф.

– Але ми знаємо більшість імен, – сказав Роха, – тільки-но їх почули.

– Дитячі імена, – пирхнув Мерідью. – Чого це мені бути Джеком? Я – Мерідью.

Ральф зиркнув на нього. То був голос людини, яка знає, чого хоче.

– Тоді, – провадив Роха, – отой хлопчик… я забув…

– Ти забагато базікаєш, – урвав Джек Мерідью, – заткни пельку. Жирний.

Вибухнув сміх.

– Він не Жирний, – гукнув Ральф, – Роха – його справжнє прізвисько.

– Роха!

– Роха!

– Ой, Роха!

Тоді вже знялася буря реготу, сміялися навіть найменші. В ту хвилину хлопці об'єдналися в коло однодумців, тільки Роха зостався сам; він густо почервонів, схилив голову і знову заходився протирати окуляри.

Нарешті сміх затих, і хлопці знов почали знайомитися. Після Джека Моріс був другий за зростом серед хористів, але кремезний і весь час усміхнений. Був ще тендітний, вовчкуватий хлопчик, якого ніхто не знав і який тримався осторонь, потайний і заглиблений у себе. Він пробурмотів, що його звуть Роджер, і знову змовк. Біл, Роберт, Гарольд, Генрі; той хорист, що був знепритомнів, уже сів на пальмовий стовбур, блідо всміхнувся до Ральфа і назвався Саймоном.

Джек заговорив:

– Треба вирішити, як нам урятуватися.

Почувся гомін. Один з малюків. Генрі, попросився додому.

– Цить, – наказав Ральф неуважливо. Підняв угору мушлю. – Гадаю, нам треба обрати ватажка, щоб він усе вирішував.

– Ватажка! Ватажка!

– Ватажком можу бути я, – сказав Джек зі спокійною погордою, – я заспівую у хорі і старший над ним. А ще можу чисто взяти до-дієз.

Знову гомін.

– Ну, гаразд, – сказав Джек, – я…

Він завагався. Чорнявий – Роджер – нарешті заворушився і запропонував:

– Проголосуймо.

– Такі

– Проголосуймо за ватажка!

– Давайте голосувати!

Вибори виявилися забавкою не менш цікавою за ріг. Джек був запротестував, та коли раніше всі галасували, бо хотіли мати ватажка, то тепер галас учинився навколо виборів, і найбільше пропонували Ральфа. Жоден хлопчик не пояснив би цього, адже винахідливість, власне, виявив Роха, а найочевидніший лідер був Джек. Та Ральфа вирізняв спокій, з яким він сидів, зріст і приваблива зовнішність, найдужче ж, хоч і найнебезпечніше, переконував ріг. Той, хто сурмив у нього, а тепер сидів з цим тендітним предметом на колінах, чекаючи на їхню ухвалу, був істота незвичайна.

– Давай отого, з мушлею!

– Ральфа! Ральфа!

– Отой, із сурмою, нехай буде ватажком.

Ральф підніс руку, закликаючи до тиші.

– Добре. Хто хоче, щоб ватажком був Джек?

Покірно й понуро підвели руки хористи.

– Добре. Хто хоче, щоб був я?

Усі, крім хористів та Рохи, негайно піднесли руки. Тоді так само неохоче підніс руку й Роха. Ральф порахував голоси.

– Отже, ватажок я.

Всі заплескали в долоні. Навіть хористи аплодували, а Джек від образи так почервонів, що позникали всі його веснянки. Він схопився на ноги, потім передумав і знову сів, поки в повітрі дзвеніли оплески. Ральф поглянув на нього, наче хотів щось запропонувати.

– Звичайно, хор залишається під твоєю командою.

– Вони можуть бути солдатами…

– Або мисливцями…

– А може…

Рум'янець зійшов з обличчя Джека. Ральф знову підніс руку, закликаючи до тиші.

– Джек керує хором. Вони будуть… ким би ви хотіли, щоб вони були?

– Мисливцями.

Джек та Ральф усміхнулись один до одного з несміливою симпатією. І враз усі загаласували.

Джек підвівся.

– Добре. Хористи можуть скинути мантії.

Хористи позривалися з місць, так ніби закінчився урок, загаласували, покидали на траву чорні плащі. Джек розстелив свій плащ на стовбурі коло Ральфа. Від поту сірі шорти прилипли йому до тіла, Ральф захоплено поглянув на них, а Джек перехопив погляд і пояснив:

– Я спробував перебратися за ту гору, перевірити, чи всюди вода. Але почув твою мушлю.

Ральф усміхнувся і підняв мушлю, вимагаючи тиші.

– Слухайте всі. Мені потрібен час, щоб обміркувати все. Я не можу вирішити все відразу. Якщо це не острів, то нас урятують дуже швидко. Тож треба дізнатися, чи це острів. Усі мають залишатися на місці, чекати й нікуди не відлучатися. Троє з нас – більше ми не візьмемо, а то заплутаємося в хащах і загубимося – троє з нас підуть у розвідку і все з'ясують. Піду я, Джек і, і…

Він обвів поглядом коло сповнених готовності облич. Вибирати було з кого.

– І Саймон.

Навколо Саймона захихотіли, й він підвівся, всміхаючись. Тепер блідість уже зійшла з його обличчя, він виявився худорлявим, щупленьким, жвавим хлопцем, який дивився з-під шапки прямого волосся, чорного й цупкого.

Він кивнув Ральфові:

– Я піду.

– І я…

Джек вихопив звідкись великий мисливський ніж і всадив його в стовбур. Зчинився гамір і зразу ж завмер. Роха захвилювався:

– Я теж піду.

Ральф повернувся до нього:

– Ти не надаєшся для такої роботи.

– Все одно…

– Ми тебе не беремо, – сказав Джек категорично. – Дивись, нас троє.

Роха бликнув окулярами.

– Я був з ним, коли він знайшов ріг. Я був з ним раніше за всіх.

Ні Джек, ні решта не зважали на нього. Всі почали розходитися. Ральф, Джек та Саймон сплигнули з плити й пішли по піску, минаючи ставок. Роха задріботів позаду.

– Хай Саймон іде посередині, – сказав Ральф, – а ми зможемо розмовляти над його головою.

Всі троє рушили в ногу. Це означало, що час від часу Саймонові доводилося підбігти крок-два, щоб не відстати. Незабаром Ральф зупинився й повернувся до Рохи:

– Послухай-но…

Джек і Саймон прикинулися, немовби нічого не помітили. Вони пішли далі.

– Тобі не можна йти.

Окуляри в Рохи затуманилися знову, цього разу від приниження.

– Ти сказав їм. Після того, як я просив тебе…

Його обличчя спалахнуло, губи тремтіли.

– Після того, як я сказав, що не хочу…

– Та про що ти в біса торочиш?

– Що мене прозвали Роха. Я сказав, мені байдуже, аби лиш не кликали Рохою, і я просив нікому не казати, а ти відразу роздзвонив…

Запанувала мовчанка. Ральф поглянув на Роху уважніше і зрозумів його образу й приниження. Він завагався, вибачатись йому чи образити ще раз.

– Краще Роха, ніж Жирний, – сказав він нарешті навпрямки, як щирий ватажок, – у кожному разі, пробач, якщо я тебе образив. А тепер, Рохо, йди та вивчай імена. Це твоя робота. До зустрічі.

Він повернувся й побіг наздоганяти решту. Роха стояв, і рум'янець обурення помалу сходив з його обличчя. Він повернув назад до плити.

Троє хлопців жваво чимчикували по піску. Був відплив, понад водою з'явилася стежка твердого, наче вторований шлях, встеленого водоростями берега. Якісь чари огорнули їх, огорнули берег, вони відчули їх і були щасливі. Вони забалакували один до одного, збуджено сміялись, говорили водночас, не слухаючи. Усе навколо світилося. Від повноти почуттів Ральф став на голову і перекинувся вперед. Коли всі досхочу насміялися, Саймон сором'язливо погладив Ральфа по руці, й вони знову зареготали.

– Ходімо, – озвався нарешті Джек, – ми ж дослідники.

– Дійдемо до краю острова, – заявив Ральф, – і зазирнемо за ріг.

– Якщо це острів…

Тепер, після полудня, імла трохи спала. Вони знайшли кінець острова, цілком виразний, не зачарований, з конкретним обрисом і виглядом. Як і скрізь, там було безладно накидане каміння, а одна велика брила лежала просто в лаґуні. На ній гніздилися морські птахи.

– Наче цукрова глазур, – зауважив Ральф, – на рожевому торті.

– Ми не зможемо заглянути за ріг, – мовив Джек, – його взагалі нема. Берег вигинається, і, бачте, скелі стрімкішають…

Ральф прикрив очі долонею і оглянув нерівну лінію скель, знесених угору, з цієї частини узбережжя, здавалось, було найближче до вершини гори.

– Спробуймо зійти на гору звідси, – вирішив він. – Мені здається, тут найлегша дорога. Менше хащів і більше рожевого каміння. Гайда.

Троє хлопчаків подерлися вгору. Якась незнана сила повивертала й потрощила вщент ці брили, вони лежали криво й косо, раз у раз нагромаджуючись одна на одну. Найчастіше на рожеву скелю наповзала навскісна брила, згори налазила ще одні брила, далі ще одна, тож рожеве просвічувало крізь ліанову фантасмагорію рівномірними приступками. Там, де рожеві скелі починалися прямо від землі, нерідко вгору вилися вузенькі стежки. По них боком просувалися хлопці, спиною до рослинного царства, обличчям до каменя.

– Хто протоптав ці стежки?

Джек зупинився і витер піт з обличчя. Ральф стояв поруч, сапаючи.

– Люди?

Джек похитав головою.

– Звірі.

Ральф пильно вдивлявся у темряву під деревами. Ліс дрібно здригався.

– Ходімо.

Найважчі були не крутовини навколо прискалків, а переходи крізь густі кущі від однієї стежки до другої. Тут коріння та стебла ліан поспліталися в такі клубки, що доводилося хіба протискатися чи проповзати крізь них. Окрім рудого ґрунту та випадкових зблисків світла, що часом пробивалося крізь листя, орієнтуватися в цих нетрищах допомагала сама крутизна: кожна нова діра, обплетена шнурами ліан, мала бути вище за попередню.

Сяк-так вони пробиралися вперед.

Мабуть, на найважчому відтинку шляху, застряглий у клубку ліан, Ральф обернувся до інших, сяючи очима.

– Кайфово!

– Дива!

– Чудово!

Що викликало таку радість, було неясно. Всі троє спітніли, забруднилися, потомились. Ральф весь подряпався. Ліани завтовшки з їхні стегна залишали тільки вузькі нори для руху. Ральф для спроби вигукнув, і всі вслухалися в глухе відлуння.

– Ми справжні дослідники, – виголосив Джек, – закладаюся, до нас тут ніхто не бував.

– Треба б намалювати карту, – сказав Ральф, – шкода, нема паперу.

– Можна видряпати її на корі, – запропонував Саймон. – І втерти в неї щось чорне.

І знову врочистий обмін осяйними поглядами у темряві.

– Кайфово!

– Дива!

Стати на голову тут було ніде. Цього разу Ральф виявив повноту своїх почуттів, прикинувшись, ніби хоче звалити Саймона на землю; і от вони вже покотилися в сутінках щасливим клубком.

Коли клубок розпався, Ральф похопився перший:

– Треба йти далі.

Між рожевим ґранітом дальшої скелі та ліанами залишалася невелика щілина, і цим проходом вони заквапилися догори. Стежка вивела в помітно рідший ліс, за ним зблиснуло розпростерте попереду море. Ліс відступив, визирнуло сонце; воно висушило піт, яким просяк їхній одяг у темній, вогкій спекоті. Нарешті, щоб добратися до вершини, не треба було пірнати в темряву, а лише видиратися вгору по рожевій скелі. Минаючи ущелини, хлопці пішли по гострому щебеню.

– Глянь! Глянь!

Високо над цим краєм острова стриміли шпилясті скелі, наче димарі та комини. Джек сперся на один такий зубець, і той від поштовху зі скрипом зрушив з місця.

– Налягай…

Тільки не на ноги. Штурм вершини почекає, а троє хлопчаків тим часом приймуть щойно кинутий виклик. Скеля була завбільшки з невеликий автомобіль.

– Ану, разом!

Розгойдати її вперед-назад, відчути ритм.

– Ану, разом!

Розгойдується все більше й більше, розгойдується, розгойдується, все далі відхиляється від точки опори, розгойдується, розгойдується…

– Ану, разом!

Велика брила зависла, затрималася на одній точці, вирішила не повертатися назад, подалася вперед, упала, гримнула, перевернулася, з гуркотом покотилася вниз, вивертаючи глибоку діру в запоні лісу. Знялися птахи й луна, в повітрі попливла хмара біло-рожевої пилюги, десь унизу ліс здригнувся, наче по ньому промчало розлючене чудовисько. І знову острів затих.

– Кайфово!

– Як бомба!

– Уіі-аа-оо!

Добрих п'ять хвилин не могли вони вгамувати веселощів. Нарешті подалися далі.

Тепер шлях до вершини був легкий. На підході до останнього виступу Ральф зупинився.

– Лелечки!

Хлопці стояли над напівкруглою западиною на схилі гори. Вона заросла голубими квітами, якимось гірським зіллям; цвітіння вихлюпувалося через вінця западини, буйно розливалося лісом. У повітрі роїлися метелики, злітали вгору, тріпотіли крильцями, сідали на квіти.

За западиною височіла квадратова вершина гори, і ось вони вже на ній.

Мандрівці й раніше здогадувалися, що це острів: видираючись нагору поміж рожевими скелями, оточені з двох боків морем та кришталевими висотами неба, вони душею відчували, що море лежить зусебіч. Та їм здавалося, що краще відкласти остаточний висновок, поки вони опинилися на вершині й побачили морський обрій довкола. Ральф повернувся до друзів:

– Це наш острів.

Острів трохи нагадував корабель: з цього краю горбоватий, ззаду він різко обривався до води. З обох боків – скелі, кручі, верхівки дерев та стрімкі урвища, а попереду, вподовж корабля – лісистий положистий спуск, тут і там поцяткований рожевим, ще далі – пласкі темно-зелені джунґлі, звужені наприкінці рожевим хвостиком. А там уже острів занурювався в воду, й виднів іще один острів, скеля – зовсім осібна, неначе форт, і форт дивився на них із-за зелені крутим рожевим бастіоном.

Хлопці уважно вивчили краєвид і перевели погляд на море. Вони стояли високо, наближався вечір, і марево вже не могло позбавити панораму чіткості.

– Це риф. Кораловий риф. Я таке бачив на малюнку.

Риф оточував острів з кількох сторін, він проліг рівнобіжно десь за милю й від того берега, який вони вже вважали за свій. Риф чітко малювався у морській синяві, здавалось, якийсь велет захотів обвести острів плавкою крейдяною лінією, але втомився, так і не завершивши її. Всередині, по цей бік рифу, голубими переливами блищала вода, камені й водорості проглядалися в ній, наче в акваріумі, а ззовні розкинулось темно-синє море. Був приплив, довгі пасма піни бігли від рифу, і на хвилину здалося, немовби корабель рухається кормою вперед. Джек показав униз:

– Отам ми приземлилися.

За скелями та западинами серед дерев видніла глибока рана; там валялися потрощені стовбури, а далі борозна, що не захопила тільки смужки пальм поміж шрамом та морем. Саме там, випнута в лаґуну, лежала плита, коло неї, наче мурашки, снувались фігурки.

Рухом руки Ральф намалював криву лінію від голого каменя, де вони стояли, вниз по схилу, через западину, через квіти, і далі – навколо скелі, за якою починався вилам.

– Так вернемося швидше.

Сяючи очима, з розкритими від захвату ротами, вони втішалися правом господарів. Вони були щасливі, були друзі.

– Ніде ані диму, ані човнів, – розважав Ральф. – Ми ще впевнимось у цьому згодом, та, гадаю, острів безлюдний.

– Ми будемо добувати собі харч, – вигукнув Джек, – полювати, ставити сильця… доки нас не знайдуть.

Саймон мовчки дивився на них обох і все кивав, його чорна чуприна метлялася то вперед, то назад, обличчя сяяло.

Ральф поглянув униз, у той бік, де не було рифу.

– Ще більша крутизна, – сказав Джек.

Ральф зробив жест, ніби щось зачерпував.

– Он той шматок лісу внизу… ніби приліпився до гори.

У кожному вигині гори росли дерева, квіти й дерева. Аж ось ліс стрепенувся, загув, зашумів. Гірські квіти поблизу захвилювались, за мить вітрець дмухнув прохолодою їм в обличчя.

Ральф розвів руками.

– Все це наше.

Вони реготали, і стрибали, і щось вигукували на радощах.

– Я хочу їсти.

Тільки-но Саймон згадав про це, інші теж відчули голод.

– Ходімо, – сказав Ральф. – Ми знайшли те, що хотіли.

Вони полізли вниз по скелі, пірнули у квіти, потім пішли між деревами. Тут зупинилися і зацікавлено розглядали пущі довкола.

Саймон озвався перший:

– Наче свічки. Свічкові кущі. Свічкові бруньки.

Кущі були темні, вічнозелені, пахзчі, і безліч зелених, м'яких, як віск, бруньок пнулося вгору до світла. Джек зітнув одну ножем, і навколо розлився аромат.

– Свічкові кущі.

– Бруньок не запалиш, – зауважив Ральф. – Вони тільки подібні до свічок.

– Зелені свічки, – зневажливо докинув Джек, – їх не з'їси. Гайда.

Вони наблизилися до густого лісу, човгаючи стомленими ногами, коли це раптом почулися звуки – виск і тяжкий тупіт ратиць по стежці. Вони пробиралися вперед, а виск лунав голосніше, доки став нестримним. Аж ось і порося, заплутане в завісі ліан: сповнене жаху, воно дико тіпалося в гнучких путах. Вереск був тонкий, гострий, надсадний. Троє хлопців кинулися вперед, і Джек знову гордовито вихопив свій ніж. Високо підніс руку. Тоді настала пауза, загайна, свинка все верещала, ліани шарпались, а лезо тільки зблискувало у кістлявій руці. Під час паузи вони встигли зрозуміти: удар буде сильний. Раптом свинка вирвалася з ліан і шаснула в хащі. А хлопці все дивились один на одного і на те страшне місце. Обличчя Джекове біліло під веснянками. Він помітив, що й досі тримає піднятий ніж, опустив руку, засунув ніж у піхви. Всі троє якось присоромлено засміялись і полізли назад на стежку.

– Я вибирав місце, – виправдовувався Джек. – Просто не міг зразу вирішити, куди вдарити.

– Треба було заколоти свиню, – розпалився Ральф. – Завжди кажуть, що свиней колють.

– Свині перерізають горло, щоб випустити кров, – сказав Джек, – інакше не можна їсти м'яса.

– То чому ж ти…

Вони чудово знали чому: страшно було уявити, як жахливий ніж упаде й уріжеться в живу плоть, нестерпний був вигляд крові.

– Я збирався, – пояснював Джек. Він ішов попереду, і вони не бачили його обличчя. – Я вибирав місце. Наступного разу…

Він вихопив ніж із піхов і всадив його в дерево. Наступного разу пощади не буде. Люто озирнувся – перевірити, чи не думає хто сперечатися. Потім вони вийшли на сонце і почали спускатися виламом до плити, щоб знову скликати збори, а дорогою шукали їжу й напихали нею роти.

Розділ другий

ВОГОНЬ НА ГОРІ

Коли Ральф скінчив сурмити в ріг, на плиті вже зібрався натовп. Ці збори відрізнялися від ранкових. Вечірнє сонце кидало навскісне проміння з іншого боку плити, і більшість дітей, надто пізно відчувши біль опіків, повдягалися. Хористи поскидали плащі і вже не здавались окремою групою.

Ральф сів на повалений стовбур лівим боком до сонця. Праворуч опинилася більша частина хору, ліворуч – старші хлопці, до евакуації не знайомі один з одним, попереду в траві навпочіпки розсілися найменші.

Всі затихли. Ральф поклав на коліна рожево-кремову мушлю; вітрець дмухнув над плитою, засипавши всіх сонячними зайчиками. Він вагався – встати йому чи говорити сидячи. Поглянув ліворуч, до ставка. Поряд сидів Роха, та на допомогу не поспішав.

Ральф відкашлявся.

– Ну от…

І раптом він відчув, що зуміє говорити вільно і легко пояснить усе, що задумав. Провів долонею по ясному чубові й почав:

– Ми на острові. Ми були на вершині гори і бачили – вода з усіх боків. Ми не помітили ні будинків, ні диму, ні слідів, ні човнів, ні людей. Ми на безлюдному острові, де більше нікого нема.

Джек перебив:

– Але все одно нам потрібне військо. Полювати. Полювати на свиней…

– Так, на острові є свині.

Всім трьом захотілось водночас розповісти про рожеву тварину, що заплуталася в ліанах.

– Ми бачили…

– А вона верещить….

– Та як кинеться…

– Я не встиг її вбити… але… іншого разу!..

Джек угородив ніж у стовбур і оглянув усіх з викликом.

Збори знову притихли.

– Отже, ви бачите, – провадив Ральф, – нам потрібні мисливці, щоб добувати м'ясо. І ще одне.

Він підняв мушлю з колін і обвів поглядом попечені сонцем обличчя.

– Тут нема дорослих. Нам самим треба дбати про себе.

Збори загули і змовкли.

– І ще одне. Не можна, щоб усі говорили водночас. Треба спочатку піднести руку, як у школі.

Він тримав ріг перед обличчям і дивився понад його розтрубом.

– Тоді тому, хто піднесе руку, я дам ріг.

– Ріг?

– Так називається мушля. Я передам ріг тому, хто говоритиме після мене. Він має тримати його, поки говоритиме.

– Але…

– Послухайте…

– І ніхто не має права перебивати. Крім мене.

Джек підскочив.

– У нас будуть правила! – збуджено закричав він. – Багато правил! А коли хтось порушить…

– О-о-ох!

– Кайфово!

– Шик!

– Клас!

Ральф відчув, як хтось узяв ріг йому з колін. І ось уже Роха стоїть, гойдаючи в руках велику кремову мушлю, а галас ущухає. Джек, ще на ногах, запитливо глянув на Ральфа, а той тільки всміхався і поплескував долонею по колоді. Джек сів. Роха скинув окуляри, закліпав, витираючи їх об сорочку.

– Ви заважаєте Ральфові, не даєте сказати найголовнішого.

Зробив значущу паузу.

– Хто знає, що ми тут? Га?

– Там, в аеропорту, знають.

– Той, з мегафоном…

– Мій тато.

Роха начепив окуляри.

– Ніхто не знає, де ми, – сказав він і ще дужче зблід та засапався. – Можливо, вони знали, куди ми летимо, а може, й ні. Але вони не знають,

де ми тепер, бо ми не долетіли, куди нас везли. – Глянув на всіх здивовано, хитнувся і сів, Ральф узяв у нього ріг.

– Саме це я хотів сказати, – повів він далі, – а ви всі, ви… – Він окинув поглядом їхні уважні обличчя. – Літак збили, і він згорів. Ніхто не знає, де ми. Може, ми тут пробудемо довго.

Стало так тихо, що можна було почути, як тяжко сапає Роха. Сонце спустилося ще нижче і затопило золотом півплити. Вітерці, що наче котенята крутилися над лаґуною, доганяючи власні хвости, тепер пробивалися понад плитою до лісу, Ральф відгорнув з чола скуйовджену чуприну.

– Може, ми пробудемо тут іще довго.

Ніхто не промовив ні слова. Раптом він усміхнувся.

– Але який гарний острів! Ми – Джек, Саймон і я, – ми злізли на гору. Чудово! Є вода, і їжа, і…

– Скелі…

– Голубі квіти…

Роха, трохи погамувавши хвилювання, показав на мушлю в Ральфових руках, Джек і Саймон замовкли. Ральф провадив:

– Ждучи порятунку, можна чудово побавитися на острові.

Він широко розвів руки.

– Як у книжці.

Знявся гамір.

– "Острів скарбів"…

– "Ластівки й амазонки"…

– "Кораловий острів"…

Ральф помахав мушлею.

– Це наш острів. Гарний острів. Будемо тут веселитися, доки дорослі не приїдуть по нас.

Джек простяг руку до мушлі.

– Тут є свині, – сказав він. – Є їжа, можна купатися он у тій річечці і взагалі. Може, ще хтось що-небудь знайшов?

Він простяг мушлю Ральфові й сів. Очевидно, більше ніхто нічого не знайшов.

Старші хлопці вперше помітили малюка, коли той почав пручатися. Кілька малюків виштовхували його на середину, а він не йшов. Це був малесенький хлопчик років шести, половину його обличчя вкривала бурякова родима пляма. Знітившись, стояв він у перехресті уважних поглядів, колупав ногою цупку траву, щось бурмотів і мало не плакав.

Інші малюки поважно щось йому нашіптували і підштовхували до Ральфа.

– Добре, – сказав Ральф, – підійди сюди.

Малюк перелякано озирнувся.

– Говори!

Малюк простиг руку по ріг, і збори вибухнули сміхом. Він зразу відсмикнув руку і заплакав.

– Дайте йому ріг! – гукнув Роха. – Нехай візьме!

Нарешті Ральф примусив його взяти мушлю, та вибух сміху вже відібрав дитині мову. Роха став коло нього навколішки, тримаючи в руці здоровенну мушлю, і переказував зборам його слова.

– Він хоче знати, що ви зробите зі змієм.

Ральф засміявся, інші хлопці підхопили його сміх. Малюк ще дужче знітився.

– Розкажи нам про змія.

– Тепер він каже, що це звір.

– Звір?

– Схожий на змія. Величезний. Він сам бачив.

– Де?

– В лісі.

Чи то сильніше дмухнув вітер, чи сонце спустилося нижче, але під деревами повіяло легкою прохолодою. Хлопчики відчули це і з острахом зіщулилися.

– На такому маленькому острові не буває звірів чи зміїв, – спокійно пояснив Ральф. – Вони трапляються тільки у великих країнах – в Африці чи в Індії.

Бурмотіння, голови поважно закивали.

– Він каже, що звір приходить поночі.

– Тоді він не міг його бачити!

Сміх, вигуки.

– Ви чули таке? Каже, бачив його поночі.,.

– Він знов каже, що бачив звіра. Той прийшов і пішов геть, вернувсь і хотів його з'їсти…

– Це йому приснилося…

Сміючись, Ральф обвів поглядом обличчя в пошуках підтримки. Старші хлопці погоджувалися, але то тут, то там малюки виказували непевність, що вимагала чогось більшого за розумне пояснення.

– Мабуть, йому приснився кошмарний сон. Після того як він виплутався з ліан.

Знову голови поважно закивали. Вони знали, що таке кошмари.

– Він каже, що бачив звіра, змія, і питає, чи той прийде сьогодні вночі.

– Але ж звіра немає?

– Він каже, що зранку той обернувся на линву, таку, як оці, що тут висять по деревах, і сховався між гілками. Він питає, чи звір прийде сьогодні вночі.

– Але ж звіра нема!

Сміху вже не було, всі лиш похмуро перезиралися. Ральф запустив обидві руки в волосся і дивився на малюка з насмішкою та обуренням.

Джек схопив ріг.

– Звичайно, Ральф має рацію. Змія нема. Та якби він і був, ми б його вполювали й убили. Ми будемо полювати на свиней і для всіх добувати м'ясо. І так само пошукаємо змія…

– Але ж змія нема!

– Перевіримо, коли підемо на полювання.

Ральф відчув роздратування і на якусь мить поразку.

Наче зіткнувся з чимось небезпечним. Очі, що так уважно дивилися на нього, були серйозні.

– Але ж звіра нема!

Щось зовсім йому не знайоме піднялося в ньому і примусило знову голосно всіх запевнити:

– Кажу вам, ніякого звіра немає!

Збори мовчали.

Ральф знову підняв ріг, і, на думку про те, що він має зараз сказати, до нього повернувся добрий настрій.

– А тепер перейдімо до найважливішого. Я весь час думав. Я думав, коли ми лізли на гору. – Він кинув змовницьку усмішку своїм двом товаришам. – І тут на березі. От про що я подумав. Ми хочемо побавитись. І хочемо, щоб нас урятували.

Палка підтримка зборів приголомшила його, як хвиля, і він забув, про що хотів сказати. Він знову замислився.

– Ми хочемо, щоб нас урятували, і нас, звичайно, врятують.

Заторохтіли голоси. Прості слова, не підкріплені нічим, крім нового Ральфового авторитету, несли спокій і радість. Довелося помахати мушлею, щоб примусити всіх слухати.

– Мій батько служить на флоті. Він каже, що вже давно не залишилося невідкритих островів. Він каже, що у королеви є велика кімната, обвішана картами, там намальовані всі острови світу. Отже, і цей острів є в королеви на карті.

Знову пролунали голоси, сповнені радості надії.

– Рано чи пізно сюди припливе корабель. Можливо, навіть корабель мого тата. Отже, як бачите, рано чи пізно нас врятують.

Він замовк, висловивши свою думку. Від його слів усім полегшало. Він зразу всім сподобався, а тепер його вже й поважали. Хтось мимоволі заплескав у долоні, і враз над плитою загриміли оплески. Ральф зашарівся, озирнувся на німий захват Рохи, а з другого боку – на Джека, що самовдоволено всміхався і так само підкреслено плескав у долоні.

Ральф помахав рогом.

– Тихо! Стривайте! Послухайте!

Захоплений своїм успіхом, він провадив у тиші:

– І ще одне. Ми можемо допомогти, щоб нас знайшли. Навіть якщо корабель підпливе до самого острова, нас можуть не помітити. Отже, треба, щоб на вершині гори клубочився дим. Треба розпалити вогонь.

– Вогонь! Розпалити вогонь!

Мить – і половина хлопців уже на ногах. Джек кричав між ними найголосніше, про ріг забули.

– Вперед! За мною!

Під пальмами загаласували, забігали. Ральф так само схопився, вимагаючи тиші, але його ніхто не слухав. В одну мить весь натовп колихнувся в глиб острова і побіг слідом за Джеком. Побігли навіть найменші, старанно продираючись між листям та поламаним гіллям. Коло Ральфа з рогом у руках залишився тільки Роха.

Той уже цілком віддихався.

– Як діти! – кинув зневажливо. – Чисто тобі зграя дітлахів!

Ральф із сумнівом глянув на нього і поклав ріг на стовбур.

– Пора ж вечеряти, – сказав Роха. – І чого їх понесло на ту гору?

Він з повагою гладив мушлю, раптом рука його завмерла, і він підвів погляд.

– Ральфе! Гей! Куди ти?

Ральф уже перелазив через першу смугу зітнутих дерев. Десь далеко попереду чувся тріск, хтось сміявся. Роха стежив за ним обурено.

– Чисто зграя дітлахів…

Він зітхнув, нахилився і зав'язав шнурки на черевиках. Галас натовпу завмер десь угорі. Тоді з мученицьким виразом, мов у батька, змушеного потурати бездумному запалові дітей, він підібрав ріг, повернувся до лісу і почав пробиратися між безладно поваленими деревами.

По той бік вершини, трохи нижче за неї, був укритий лісом уступ. Знову Ральф зробив той самий жест, ніби щось зачерпував.

– Там унизу скільки завгодно дров.

Джек кивнув і смикнув себе за нижню губу. Футів на сто нижче по стрімкому схилу гори починалась ділянка, наче створена для палива. Дерева, які гнала вгору волога спека, знаходили замало ґрунту для доброго росту, швидко падали й зігнивали, їх обсновували ліани, з-поміж яких п'ялися нові паростки.

Джек повернувся до хористів; ті стояли напоготові. Чорні шапочки позбивалися набакир, наче берети.

– Навалюй дров. За мною.

Знайшли щось схоже на стежку й потягли нагору сухе дерево. Навіть малюки, – вони теж вибралися нагору, – скочувалися назад, і ось уже всі, крім Рохи, при ділі. Переважна частина дерева геть зогнила, досить було доторкнутися до нього, як воно розсипалося градом порохна, стоног, гнилизни, та траплялися й здорові стовбури. Близнята Сем та Ерік перші знайшли потрібну колоду, але не могли дати їй ради,

доки Ральф, Джек, Саймон, Роджер та Моріс не взялися за неї з усіх боків. Вони витягли мертве страховисько на скелю і повалили сторч на купу дров. Кожна група хлопців додавала свою частку, більшу чи меншу, і купа росла. За другим заходом Ральф опинився з Джеком коло одної дровиняки, і вони всміхнулись один одному, несучи спільний тягар. Іще раз на вітрі, серед галасу, під скісним сонячним промінням на вершині гори їх наче огорнули чари, дивовижне світло дружби, пригоду спільних радощів,

– Тяжкувате.

Джек усміхнувся на відповідь.

– Тільки не для нас двох.

Разом, тужачись і спотикаючись, вони виволокли свій тягар на кручу. Разом проспівали – один-два-три! – і жбурнули колоду на велетенську купу. Тоді відступили, переможно засміялися, і Ральфові тут-таки довелося стати на голову. Внизу хлопці ще морочилися над дровами, хоч деякі малюки вже охололи до цього діла і почали обстежувати новий ліс у пошуках плодів. Тож близнюки – несподівана завбачливість! – вийшли нагору з оберемками листя і вивалили його на купу. Один по одному, відчуваючи, що купа готова, хлопчики переставали спускатися вниз по нові дрова і зупинялися поміж рожевих розкиданих брил. Їхній віддих вирівнявся, піт висох.

Коли всі діти зійшлися, Ральф і Джек перезирнулися. У кожного в душі наростала думка, від якої палив сором, і вони не знали, з чого почати признання.

Ральф наважився перший, почервонівши, як мак.

– Ну, ти?

Він відкашлявся і вів далі:

– Ти запалиш вогонь?

Тепер, коли викрилось усе безглуздя становища, зашарівся і Джек. Пробурмотів щось невиразне.

– Треба потерти дві палички. Потерти…

Він глянув на Ральфа. Той вибовкав останній доказ своєї неспроможності.

– Хтось має сірники?

– Треба змайструвати лук і швидко крутити в ньому стрілу, – озвався Роджер.

Він потер долоні, показуючи, як це робиться – шурх-шурх!

Легкий вітрець повіяв над горою. Разом з ним з'явився Роха у сорочці та шортах, він обережно вибирався з лісу, вечірнє сонце відбивалось у скельцях окулярів. Під пахвою була мушля.

Ральф гукнув до нього:

– Рохо! Ти маєш сірники?

Інші підхопили той крик, аж гора задзвеніла.

Роха похитав головою і підійшов до купи.

– Ого! Якенна купа вийшла!

Раптом Джек простяг руку.

– Окуляри… скельцями можна розпалити вогонь!

Роху оточили, перш ніж він устиг відскочити.

– Ой!.. Пустіть! – Голос його переріс у крик жаху, коли Джек здер йому окуляри з обличчя. – Не займай! Віддай назад! Я ж нічого не бачу! Ти поб'єш мушлю!

Ральф ліктем відштовхнув його і став навколішки перед купою.

– Не заступайте світла!

Хлопці штовхалися, стусали один одного, щось запобігливо радили. Ральф крутив скельцями то так, то сяк, то вперед, то назад, доки глянсуватий білий образ призахідного сонця ліг на шматок трухлявого дерева. Майже відразу вгору здійнялася тонка цівка диму, і Ральф закашлявся. Джек так само вкляк і легко дмухнув, димок відхилився, загус, з'явився язичок полум'я. Полум'я, спочатку майже невидиме на яскравому сонці, огорнуло невелику галузку, розрослося, забарвилось, сягнуло більшої гілки і вибухнуло з різким тріском, шугонуло догори, а хлопці зняли гамір.

– Окуляри! – завивав Роха. – Віддайте мої окуляри!

Ральф відійшов від вогнища і тицьнув окуляри Росі в руку, яку той простяг, наче щось намацуючи. Його голос уже ледве бубонів:

– Самі плями перед очима. Навіть руки не бачу…

Хлопці танцювали. Дерево було таке трухляве і таке сухе, що ділі гілляки враз піддавалися навіженим золотим омахам, які огнистим

снопом здіймалися вгору на двадцять футів. Навкруги від вогню віяло жаром, вітер рікою розносив іскри. Білою пилюгою розсипалися стовбури.

Ральф гукнув:

– Більше дров! Усі по дрова!

Почалося змагання з вогнем, і хлопці порозбігалися по гірському лісі. Тільки б чистий прапор полум'я майорів над горою – що далі, ніхто не думав. Навіть найменші, якщо їх не відвертали плоди, приносили палички і шпурляли в огонь. У повітрі повіяло сильніше, знявся легкий вітер, тож тепер виразно можна було розрізнити вітряний і завітряний бік. З однієї сторони повітря залишалося прохолодним, а з другої – вогонь дико вимахував своєю гарячою рукою і вмить обсмалював волосся кожному роззяві. Відчуваючи подих вечірнього вітру на спітнілих обличчях, хлопці зупинялися, щоб навтішатися його свіжістю, і враз відчували втому. Вони падали на землю в тіні порозкидуваних навколо кам'яних брил. Вогнистий сніп швидко опадав, потім купа осіла з м'яким, тихим стогоном, вибухнувши стовпом іскор, який захитався і розвіявся по вітру. Хлопці лежали, задихавшись, висолопивши язики, як собаки.

Ральф підвів голову, яку схилив був на плече.

– Ні, не те.

Роджер уміло й влучно сплюнув у гарячий попіл.

– Що ти хочеш сказати?

– Диму не було. Тільки полум'я.

Роха вигідно вмостився між двома каменями і сидів з рогом на колінах.

– Той вогонь, що ми розпалили, – зауважив він, – нічого не дає. Як не старайся, такий вогонь не втримаєш.

– Дуже ти старався, – кинув Джек презирливо. – Ти тільки сидів.

– Ми брали в нього окуляри, – заперечив Саймон, витираючи об плече чорну щоку. – Тому він також допомагав.

– У мене ріг, – обурився Роха. – Дайте мені сказати!

– На вершині гори ріг не рахується, – сказав Джек, – так що припни язика.

– У мене в руках ріг.

– Треба покласти зелених гілок, – порадив Моріс. – Так найлегше зробити дим.

– У мене ріг…

Джек люто обернувся.

– Заткни пельку, ти!

Роха похнюпився. Ральф взяв у нього ріг і обвів поглядом усіх хлопців.

– Маємо вибрати, хто стежитиме за вогнем. Будь-якого дня там може з'явитися корабель, – він махнув на туго, наче дріт, напнуту лінію обрію, – і якщо у нас завжди димуватиме сиґнал, до нас підпливуть і

врятують. І ще одне. Нам треба більше правил. Там, де є ріг, там і збори. Що нагорі, що внизу.

Усі погодилися. Роха розтулив рота, хотів щось сказати, але, перехопивши Джеків погляд, знову стулив його. Джек простяг руку по ріг і підвівся, тримаючи гарну тонку мушлю в чорних від сажі руках.

– Я згоден з Ральфом. Нам треба мати правила і підкорятися їм. Врешті ми ж не дикуни. Ми англійці, а англійці завжди і в усьому найкращі. Тож-бо, треба поводитися добре.

Він повернувся до Ральфа.

– Ральфе, я розділю хор, тобто моїх мисливців, на дві групи, і ми будемо відповідати за те, щоб вогонь завжди горів…

Така великодушність викликала у хлопців бурю оплесків. Джек навіть усміхнувся їм і помахав рогом, вимагаючи тиші.

– Зараз нехай вогонь догоряє. Все одно, хто вночі побачить дим? Ми можемо знову розпалити вогонь, коли захочемо. Альти – ви пильнуватимете за вогнем цього тижня, дисканти – наступного…

Збори поважно згодились.

– А ще ми влаштуємо спостережний пункт. Як тільки побачимо корабель, – усі звернули очі туди, куди показувала його кістлява рука, – підкинемо у вогонь зелених гілок. Тоді буде більше диму.

Вони уважно вдивлялися в густу синяву обрію, наче маленький силует міг з'явитися там щохвилини.

На заході сонце краплиною вогненного золота все ближче й ближче підкочувалося до порога світу. Раптом усі збагнули, що настав вечір, поклавши край світлу й теплу.

Роджер узяв ріг і похмуро всіх озирнув.

– Я спостерігав за морем. Там нема й сліду корабля. Мабуть, нас ніколи не врятують.

Знявся гомін і зразу стих. Ральф забрав ріг.

– Я вже сказав – коли-небудь нас урятують. Треба тільки чекати. Це все.

Відважно, гнівно ріг схопив Роха.

– А що я казав! Я ж говорив про збори, про все, а мені – "заткни пельку"…

Від благородного гніву в голосі його почулися плаксиві ноти. Хлопці загомоніли і почали його перекрикувати.

– Ви казали, що хочете маленьке вогнище, а побігли і виклали гору, як скирта сіна. Досить мені сказати слово, – плакав Роха від гіркої правди, – ви кричите "заткни пельку", а коли Джек, чи Моріс, чи Саймон…

Він затнувся від сильного хвилювання і глянув понад їхніми головами на інший, ворожий схил гори, в бік великого лісу, де вони збирали дрова. Тоді засміявся так дивно, що всі стихли і вражено дивилися на виблиск його окулярів. Вони простежили за його поглядом і збагнули причину цього гіркого сміху.

– Ось тепер і маєте своє маленьке вогнище!

З-поміж ліан, які гірляндами обвили мертві й присмертні дерева, то тут, то там здіймався дим. У них на очах вогонь спалахнув у корінні цілого жмута ліан, і дим погустішав. Язички полум'я заворушилися навколо одного поваленого стовбура, поповзли між листям та кущами, множились і розростались. Якийсь вогник торкнувся дерева і видерся нагору яскравою гілкою. Дим ріс, сочився, викочувався назовні. На крилах вітру"полум'яна білка перестрибнула на інше стояче дерево, пожираючи його зверху. За темною завісою листя і диму вогонь заволодів лісом, угризався в нього. Лавина чорного та жовтого диму невпинно котилася до моря. При вигляді полум'я та нестримного бігу вогню хлопці радісно, пронизливо заверещали. Вогонь хижим звіром, наче яґуар на животі, повз до молодих пір'ястих, схожих на берези, дерев, розсипаних навколо голих рожевих брил. Він наскочив на перше дерево, і його гілки зашуміли вогненним листям. Потім спритно перестрибнув проміжок між деревами і запалахкотів, заколивався, огортаючи цілий ряд. Під тим місцем, де тішилися хлопці, ліс на чверть квадратної милі скаженів од диму та полум'я. Окремі голоси пожежі зливалися в барабанний гуркіт, від якого, здавалося, стугоніла гора.

– Ось тепер маєте своє маленьке вогнище!

Переляканий Ральф помітив, як поступово хлопці нишкнуть і замовкають, відчуваючи жах перед страшною силою, що на їхніх очах вирвалася на волю. Побачене страхітливе видовище обертало його в дикуна.

– Та заткни пельку!

– У мене ріг, – образився Роха. – Я маю право говорити.

На нього дивилися й не бачили, прислухаючись до барабанного гуркоту. Роха нервово зиркнув у вогняне пекло і погойдав рогом.

– Тепер нехай горить. Нехай горять наші дрова.

Він облизав губи.

– Нічого вже не вдієш. Треба обережніше. Боюсь…

Джек відірвав очі від вогню.

– Ти завжди боїшся. Ти, Жирний!

– У мене ріг, – промимрив Роха. Він повернувся до Ральфа: – У мене ріг, правда, Ральфе?

Ральф неохоче повернувся, відриваючись від дивовижного, жахливого видовища.

– Що таке?

– Ріг. Я маю право говорити.

Близнюки захихотіли водночас.

– Хотіли диму…

– Тепер дивіться…

Димова завіса витяглася на милі від острова. Усі, крім Рохи, захихотіли, а незабаром уже тряслися від реготу. Роха розсердився.

– У мене ріг! Послухайте, ви! Перше, що ми мали зробити, це поставити курені там, на березі. Вночі у них не було б так страшенно холодно. Але тільки-но Ральф сказав "вогонь", ви закричали і погнали нагору. Наче ватага дітлахів!

Тепер уже всі слухали цю тираду.

– Ви хочете, щоб нас урятували, а самі не робите спочатку те, що треба робити спочатку, і не поводитесь як треба!

Він скинув окуляри і хотів був покласти ріг, але передумав, побачивши, як декілька старших хлопців простягли до нього руки. Він узяв мушлю під пахву і знову сів на камінь.

– Тоді ви прийшли сюди й розпалили вогнище, яке до нічого. А тепер підпалили цілий острів. Добре ми будемо виглядати, коли цілий острів згорить. Будемо їсти печені плоди та смажену свинину. І нема з чого сміятися! Обрали ватажком, а не даєте йому часу подумати. Тільки він щось скаже, кидаєтесь, як… як…

Він зупинився перевести подих, і вогонь загарчав на них.

– І це ще не все. А малюки? Діти? Хто за ними пильнує? Хто знає, скільки їх?

Ральф раптом ступив крок уперед.

– Я ж казав тобі. Я ж казав тобі скласти список!

– Як я міг, – закричав обурено Роха, – усе сам? Вони дві хвилини посидять, потім стрибнуть у море, потім кинуться до лісу, вони просто розбіглися врізнобіч. Як мені знати, хто з них хто?

Ральф облизав бліді губи.

– Отже, ти не знаєш, скільки нас тут має бути?

– Як я можу, коли малі розповзаються, наче комахи? Коли ви всі троє повернулись, тільки-но ти сказав робити вогнище, вони всі побігли, і я так і не…

– Досить! – урвав Ральф і вихопив ріг. – Не знаєш – так не знаєш.

– …тоді ти підійшов і вхопив мої окуляри…

Джек повернувся до нього.

– Та заткни пельку!

– …тоді малюки лазили отам унизу, де тепер вогонь. Як знати, може, вони ще й досі там?

Роха підвівся і показав на полум'я й дим. Між хлопцями знявся гамір і стих. Щось дивне робилося з Рохою, він ковтав повітря.

– Той малюк… – задихався Роха, – отой, з плямою на обличчі, я його не бачу. Де він?

Залягла смертельна тиша.

– Той, що говорив про зміїв. Він був там унизу…

Якесь дерево вибухнуло в огні, наче бомба. На мить плетиво ліан підскочило вгору, засудомилось і знов упало. Малюки заверещали:

– Змії! Змії! Подивіться, які змії!

На заході, всього за дюйм чи два над морем, висіло сонце. Та ніхто його не бачив. Знизу всі обличчя відсвічували червоним. Роха притулився до скелі, обхопив її обіруч.

– Малюк з плямою… на обличчі… де… він… зараз? Кажу вам, я його не бачу.

Хлопці перезиралися з острахом, з недовірою.

– Де він зараз?

Ральф знічено пробурмотів у відповідь:

– Може, він пішов назад, на… на…

Під ними на чужому, ворожому схилі гори гримотіли барабани.

Розділ третій

ХАТИНИ НА БЕРЕЗІ

Джек зігнувся вдвоє. Він нахилився, як спринтер на старті, майже торкаючись носом вологої землі. Стовбури дерев та ліани, що обвили їх, губилися в зелених сутінках за тридцять футів над ним, а навколо все поросло кущами. Тут можна було помітити лише натяк на слід – зламану гілку і невиразний відбиток краєчка ратиці. Він опустив голову і втупився в сліди, так наче міг примусити їх заговорити. Потім рачки, хоч це було важко, мов пес, прокрався на яких п'ять ярдів уперед і зупинився. Тут ліана зав'язувалася в петлю, з вузла звисав вусик. Знизу вусик блищав крізь петлю, свині відшліфували його щетиною.

Джек припав обличчям до землі за кілька дюймів від цього знаку, потім утупився поглядом у сутінь кущів, його рудий чуб неабияк відріс відтоді, як діти опинилися на острові, вигорів, голу спину засіяло безліччю темних веснянок, шкіра лупилася. В правій руці він волочив загострений кілок завдовжки футів з п'ять. Крім пошарпаних шортів з ремінцем, де висів ніж, одягу на ньому не було. Він заплющив очі, підвів

голову і легко втяг розчервонілими ніздрями струмінь теплого повітря, шукаючи в ньому якогось знаку. І Джек, і ліс застигли в нерухомості.

Нарешті вів поволеньки випустив повітря і розплющив очі. Вони були яскраво-сині – ті очі, що у відчаї кресали блискавиці й здавалися майже безумними. Він облизав язиком сухі губи і знов утупився в мовчазний ліс. Тоді почав скрадатися вперед, час від часу обнюхуючи землю.

Лісова тиша давила ще дужче за спеку, в цю годину мовчали навіть жуки. Тільки коли Джек сам зігнав з немудрящого гнізда, складеного з патичків, барвисту пташку, тиша розкололася, задзвеніла відлунням різкого крику, який, здавалося, долинав з безодні століть. Навіть Джек здригнувся від цього крику, присвиснувши, втяг повітря і на мить з мисливця перетворився на зацьковану, мавпувату істоту, що ховається у плетиві листя. Потім згадалися сліди, невдача, і він знову заходився жадібно обнюхувати землю. Коло товстого дерева, сизий стовбур якого обріс блідими квіточками, заплющив очі і ще раз увібрав ніздрями тепле повітря; цього разу швидко перевів дух, навіть трохи зблід, потім кров знову шибнула в обличчя. Як тінь, прослизнув він у темряві під деревом і припав до землі, вивчаючи витоптаний ґрунт у себе під ногами.

Послід був ще теплий. І лежав купками на зритій землі. Він був оливково-зелений і трохи парував. Джек підвів голову, глянув на непроникну гущавину ліан поперек стежки. Потім звів списа і крадькома ступив уперед. За ліанами слід виходив на свинячу стежку, широченьку й добре втоптану. Земля тут затвердла, щільно збита копитами, і, коли Джек випростався на повен зріст, він почув, як по стежці ніби щось рухається. Він відхилив назад праву руку і з усієї сили жбурнув списа. Із свинячої стежки долинув дрібний, твердий Перестук ратиць, наче цокання кастаньєт, спокусливий звук, що зводив з розуму, – надія на м'ясо. Джек вискочив із кущів і схопив списа. Перестук завмер десь удалині.

Джек стояв, обливаючись потом, вимазаний брунатною землею, позначений слідами інших знегод цілоденного полювання. Лаючись, він

звернув зі стежки і продирався крізь хащі. Коли ж ліс розступився, голі стовбури, що підпирали темне склепіння, змінилися ясно-сірими стовбурами і перистими кронами пальм. За ними відкривалося мерехтливе море, лунали голоси. Ральф стояв коло звалища пальмового молодняка та листя – грубого куреня, поверненого входом-до лаґуни, який, здавалося, щохвилини міг упасти. Він не помічав Джека, навіть коли той озвався:

– Маєш трохи води?

Ральф підвів очі і насупив брови над плетивом листя. Він не бачив Джека, хоч і дивився на нього.

– Я питаю, чи маєш трохи води? Хочеться пити.

Ральф відірвався від куреня і з подивом помітив Джека.

– А, здоров. Води? Там, під деревом. Мабуть, ще залишилася.

В тіні стояли шкаралупи кокосових горіхів. Джек узяв одну з чистою водою і випив. Вода стікала йому на підборіддя, шию, груди. Напившись, голосно віддихався.

– Дуже хотілося пити.

З куреня почувся Саймонів голос:

– Вище, вище.

Ральф повернувся до куреня і підняв палицю, що тримала всю листяну покрівлю.

Листя розсунулося. У дірі з'явилося засмучене Саймонове обличчя.

– Пробач.

Ральф незадоволено оглядав руїну.

– Ніяк не виходить.

Він кинувся на землю коло Джекових ніг.

Саймон усе так само виглядав крізь діру в курені. Уже лежачи, Ральф пояснював:

– Працюємо цілими днями. І подивися!

Два курені стояли, хоч і нерівно. А цей розвалився.

– А вони порозбігалися. Пам'ятаєш збори? Як усі поривалися працювати, доки не зведемо куренів?

– Крім мене і моїх мисливців…

– Крім мисливців. Ну, а малюки…

Він махнув рукою в пошуках слова.

– Вони безнадійні. Та й старші не кращі. Ти бачиш? Цілий день працювали тільки ми з Саймоном. Більше ніхто. Всі десь купаються, їдять, граються.

Саймон обережно вистромив голову.

– Ти – ватажок. Заклич їх до порядку.

Ральф лежав горілиць і дивився на небо та пальми..

– Збори, як ми любимо збори! Щодня, Двічі на день. Весь час мелемо язиками. – Він зіперся на лікоть. – Слово честі, досить зараз просурмити в ріг, і всі збіжаться. Знаєш, усі зразу так споважніють, а хтось запропонує побудувати літак, чи підводний човен, чи телевізор. Після зборів п'ять хвилин попрацюють, потім розбредуться хто куди чи підуть на полювання.

Джек спаленів:

– Нам треба м'яса.

– Ну, поки що його нема. А курені нам потрібні. Крім того, всі твої мисливці повернулися години зо дві тому. Плавають собі.

– Я пішов сам, – пояснив Джек. – Я відпустив їх. А сам мусив…

Він намагався якось висловити прагнення наздогнати, вбити, яке нуртувало в ньому.

– Я пішов сам. Я думав, що сам…

Знову в очах його майнуло безумство.

– Я думав, що вб'ю.

– Але ж не вбив.

– Я думав, що зможу.

Від стримуваного хвилювання голос у Ральфа тремтів.

– Але поки що ти не вбив.

Якби не тон, дальші слова здалися б ненавмисними:

– Може б, ти допоміг нам зводити курені?

– Нам треба м'яса…

– Але ми його не маємо.

Нарешті антагонізм вирвався назовні.

– Але я його дістану! Наступного разу! Треба списа з наконечником! Ми поранили свиню, а спис випав. Якби зробити вістря з борідкою…

– Нам потрібні курені.

Раптом Джек заверещав з люті:

– Ти що, звинувачуєш?..

– Я тільки кажу, що ми тут розбиваємося цілий день. Та й край.

Обидва почервоніли й відвернули погляди, не годні бачити один одного. Ральф перевернувся на живіт і почав бавитися з травинкою.

– От поллє дощ, як і тоді, коли ми сюди впали, – все одно не обійдемося без куренів. І ще одне. Нам потрібні курені, бо…

Він на хвилину замовк, і обидва перебороли свій гнів. Тоді повів далі на іншу, спокійнішу тему.

– Ти помітив, правда?

Джек поклав списа і сів навпочіпки.

– Що помітив?

– Ну, вони бояться.

Він знову перевернувся на спину і глянув у Джекове люте, брудне обличчя.

– Бояться того, що тут діється, їм сняться сни. Можна почути. Ти вночі прокидався?

Джек похитав головою.

– Вони балакають і кричать уві сні. Малюки. І навіть дехто зі старших. Так ніби…

– Так ніби це поганий острів.

Вражені тим, що їх перебивають, обидва глянули в Саймонове серйозне обличчя.

– Так ніби, – провадив Саймон, – звір, звір чи змій є насправді. Пам'ятаєте?

Почувши це ганебне слово, двоє старших хлопців здригнулися. Тепер про змиїв ніхто не згадував, згадувати їх було заказано.

– Так, ніби це поганий острів, – повільно промовив Ральф. – Правда.

Джек сів на землю і випростав ноги.

– Вони схиблені.

– Ненормальні. А пам'ятаєш, як ми ходили в розвідку?

Вони всміхнулися один одному на згадку про чари першого дня. Ральф повів далі:

– Отже, нам потрібні курені як…

– Як домівка.

– Так.

Джек підтяг ноги, обхопив руками коліна, насупив брови, намагаючись мислити ясно.

– Але все одно… в лісі… Я маю на увазі, коли полюєш… не тоді, коли рвеш плоди, звичайно, а коли зовсім сам…

Він затнувся на мить у непевності: ану ж Ральф візьме його на сміх.

– Кажи далі.

– Коли полюєш, часові ловиш себе на відчутті, ніби… – Зненацька він почервонів. – Звичайно, тут нема нічого такого. Просто відчуття. Але тобі здається, що не ти полюєш, а… на тебе полюють; ніби за тобою в джунґлях весь час хтось стежить.

Вони знову помовчали: Саймон напружено, Ральф з недовірою і майже розлючено. Він сів, потер рукою плече.

– Ну, не знаю.

Джек скочив на ноги і заговорив дуже швидко:

– Таке трапляється в лісі. Звичайно, нічого в цьому нема. Тільки… тільки…

Рвучко ступив кілька кроків до берега, потім вернувся.

– Тільки я знаю, що вони почувають. Розумієш? Та й годі.

– Найкраще було б, якби нас урятували.

Джек на хвилину замислився, наче не міг згадати, про який порятунок ідеться.

– Врятували? Так, звичайно! А все ж я спочатку хотів би добути свиню… – Він схопив списа і шпурнув у землю. Морок, безумство знову повили його погляд. Ральф із сумнівом глянув на нього з-під заплутаної ясної гриви.

– Доки твої мисливці пам'ятають про вогонь…

– Все ти про вогонь та вогонь!

Обидва хлопці побігли до берега, коло самої води обернулись і глянули на рожеву гору. На глибокій блакиті неба цівка диму вимальовувала крейдяну лінію, яка, колихаючись, зникала в високості. Ральф зупинився.

– Цікаво, як далеко його видно?

– За милі.

– Замало диму.

Наче відчувши їхні погляди, знизу дим розплився жовтавою плямою і поповз угору невиразним стовпом.

– Доклали зелених гілок, – пробурмотів Ральф. – Цікаво! – Він примружив очі й обернувся, уважно обстежуючи обрій.

– Є!

Джек закричав так голосно, аж Ральф підскочив.

– Що? Де? Корабель?

Але Джек показував на стрімкі ущелини, які йшли з гори до положистої частини острова.

– Звичайно! Там вони лежать… мусять там лежати, коли сонце припікає…

Ральф спантеличено дивився на його зосереджене обличчя.

– …вони заходять високо. Дуже високо, ще й у холодок, відпочивають там, доки спека, як корови у нас вдома…

– Я думав, ти побачив корабель!

– Ми могли б підкрастися… розмалювати обличчя, щоб вони не помітили… оточити їх, а тоді…

Від обурення Ральф утратив самовладу.

– Я говорив про дим! Хіба ти не хочеш, щоб тебе врятували? А в тебе в голові тільки одне – свині, свині, свині!

– Адже ми хочемо м'яса!

– А я працював цілий день, і ніхто не допомагав, крім Саймона, а ти вернувся і навіть не помітив куренів!

– Я теж працював…

– Але ж тобі подобається! – прокричав Ральф. – Ти любиш полювати! А я…

Вони стояли один проти одного на яскравому березі, самі вражені цим вибухом почуттів. Ральф перший відвів погляд, прикинувся, ніби його зацікавило, як групка малюків грається в піску, Із-за ґранітової плити долинали вигуки – то в природному басейні купалися мисливці. На краю плити на животі лежав Роха і дивився в лиснючу воду.

– Ніхто не допомагає.

Йому хотілося пояснити, як часто люди виявлялися не тими, за кого їх мали.

– Саймон. Той допомагає. – Він показав на курені.

– Всі інші повтікали. А він робив не менше за мене. Тільки…

– Саймон завжди під рукою.

Ральф попрямував до куренів. Джек ішов поряд.

– Трохи тобі допоможу, – пробурмотів Джек, – а тоді покупаюся.

– Дарма.

Та коли вони дійшли до куренів, Саймона там не було. Ральф застромив голову в отвір, витяг її й повернувся до Джека.

– Вшився.

– Йому набридло, – сказав Джек, – і він пішов купатися.

Ральф похнюпився.

– Дивак він. Кумедний.

Джек кивнув на знак згоди, а може, й чого іншого, і мовчки, не змовляючись, вони рутили від куренів до затоки.

– А тоді, – сказав Джек, – коли я покупаюсь і щось укину в рота, подамся на той бік гори, перевірю, чи є там які сліди. Згода?

– Але ж сонце майже сіло!

– Нічого, встигну…

Вони йшли поряд, дві планети почуттів та думок, не годні знайти спільної мови.

– Тільки б добути свиню!

– Я повернуся і зразу до куренів.

Вони подивились один на одного зніяковілі, з любов'ю і ненавистю. Знову їх поєднала тільки тепла солона вода, галас, плюскіт – веселе купання в затоці.

Саймона, якого вони сподівалися застати в затоці, там не було.

Коли хлопці побігли на берег, щоб звідти подивитися на гору, він спочатку пройшов за ними декілька ярдів, потім зупинився.

Насупившись, поглянув на купу піску: хтось хотів виліпити з нього будинок чи хатку. Потім відвернувся і рішуче подався до лісу. Це був маленький, худий хлопчик з гострим підборіддям і з такими ясними очима, що Ральф спочатку мав його за потішного веселого жартуна. Густі патли довгого чорного чуба звисали над низьким широким чолом, майже закриваючи його. На ньому були тільки вистріпані шорти. Як і Джек, він ходив босий. Саймон був і взагалі смаглявіший за інших, а тепер від сонячної засмаги зовсім потемнів, його тіло блищало від поту.

Він пройшов угору по виламу, обминув скелю, на яку першого ранку виліз Ральф, і повернув праворуч між дерева. Йшов знайомим шляхом поміж плодових дерев, де навіть найлінивіший легко роздобув би собі їжу, хоч і нетривну. Квіти й плоди росли поряд на кожній гілці, всюди стояв запах стиглих плодів, міріади бджіл гули на своєму пасовиську. Тут його наздогнали малюки, які бігли позаду. Вони заговорили, загукали якісь незрозумілі слова, потягли до дерев. Під полудневим сонцем у гущі бджолиного стугону Саймон зривав для них плоди, яких вони не могли дістати, набирав між листям найкращих і подавав униз, до нескінченного ряду простягнутих рук. Коли, всі наїлися, він зупинився й озирнувся. Набравши повні жмені стиглих плодів, малюки дивилися на нього загадковими поглядами.

Саймон залишив їх і відійшов ледь помітною стежкою. Скоро над ним зімкнулося густе верховіття. Високі стовбури поросли навдивовижу блідими квітами аж до темного склепіння, де вирувало гамірне життя. Тут стояла темрява, і ліани звисали линвами, наче снасть затоплених кораблів. Ноги залишали сліди на м'якому ґрунті, від дотику ліани здригалися до самого верху.

Нарешті він дістався до місця, куди падало більше світла. Тут ліанам уже не доводилося так високо спинатись до сонця, вони сплелись у величезний килим і повисли по один бік невеликої галявини. На кам'янистому її ґрунті росли тільки невисокі трави та папороть. Галявину оточувала стіна темних, запашних кущів, утворюючи чашу, сповнену тепла та світла. Велике дерево похилилося на один бік, упало

на дерева, котрі ще стояли, і метка повійка майоріла жовто-червоними бризками до самої верхівки.

Саймон зупинився. Глянув, як раніше Джек, через плече, пересвідчуючись, що ліс за ним замкнувся, а потім швидко роззирнувся довкола, упевнюючись, що він зовсім сам. Якусь хвилину він майже крався. Тоді зігнувся і поповз у саму середину килима. Ліани й кущі так щільно переплетені, що стерли з нього піт, знову зімкнулися позаду. Занурившись у безпечну гущавину, він опинився в маленькій буді, відгородженій листям від галявини. Присів навпочіпки, розвів листя і визирнув на галявину. Все застигло, тільки двійко барвистих метеликів танцювало у спекотному повітрі. Затамувавши дух, пильно прислухався до острівних звуків. Насувався вечір, стихали перегук яскравих фантастичних птахів, бриніння бджіл, навіть крики чайок, що Повертались у свої гнізда на пласких скелях. Далекі удари хвиль об риф звучали тихіше за шепіт крові.

Саймон відпустив назад листяну завісу. Згасли медові потоки сонячного проміння, ковзнули кущами, обминули зелені свічі пуп'янків, піднялися над верховіттям, під деревами поволі гусла темрява. В міру, як зникало світло, вицвітали яскраві барви, спадала спека й поспіх. Тремтіли свічі-пуп'янки. Зелені чашечки потроху розкривались, і білі пелюстки обережно визирали назовні.

Ось сонце зовсім покинуло галявину і зникло з неба. Морок поглинав ліс, затоплюючи просвіти між деревами, поки все стало тьмяним та химерним, наче морське дно. Свічі-пуп'янки обернулись у великі білі квіти, блискучі в колючому світлі перших зірок. Пахощі розлилися в повітрі й опанували острів.

Розділ четвертий

РОЗМАЛЬОВАНІ ОБЛИЧЧЯ І ДОВГЕ ВОЛОССЯ

Найперше вони звикли до ритму дня – від довгого лінивого ранку до швидких сутінків. Розкішним ранком з його ясним сонцем, тихим плюскотом моря, солодким повітрям їм добре гралося, і в наповненому житті надія не була потрібна, про неї забували. Близько полудня, коли потоки світла падали на землю сторч, яскраві барви ранку відцвітали до перламутрових та опалових, а спека – так ніби вишина додавала сили завислому над ними сонцю – падала, наче удар, від якого вони лише тікали в тінь і там лежали, бувало, навіть спали.

Дивні речі коїлися в полудень. Мерехтливе море піднімалося вгору, розшаровувалося на якісь шалені, несусвітні верстви, кораловий риф разом з кількома хирлявими пальмами, що приліпилися до його підвищень, плив у небо, тремтів, його розривало на шматки, він розпливався, мов дощові краплини на дроті, множився, наче відбиття у зустрічних дзеркалах. Часом земля здималась там, де її зовсім не було, і зараз же, як мильна бульбашка, зникала на очах у дітей. Роха по-вченому назвав усе це міражем, а що жоден з хлопчиків не міг доплисти до рифу через лаґуну, де їх підстерігали пожадливі зуби акул, то вони звикли до цих таємниць і не зважали на них, як не зважали на дивовижне пульсування зірок. У полудень небо поглинало ці видива, і сонце дивилося вниз, як люте око. Потім у надвечір'ї міражі опадали, сонце сідало, обрій робився рівним, голубим і чистим. Удруге наставала пора відносної прохолоди, хоч її затьмарювала загроза скорої ночі. Коли сонце заходило, темрява лилася на острів наче з вогнегасника, і незабаром у курені під далекими зорями заповзав страх.

А все ж північноєвропейський порядок денної роботи, ігор та їди заважав їм цілком пристосуватися до нового ритму. Малюк Персіваль удень заліз у курінь і просидів там дві доби, розмовляв сам із собою, співав, плакав, доки всі дійшли потішного висновку, що він схибнувся. Відтоді він змарнів, ходив нещасний, з червоними очима, мало грався і часто плакав.

До менших хлопчиків тепер прикладали загальну назву – "малюки". Зменшення у зрості від Ральфа до найменшого йшло поступово, і хоч

Саймона, Роберта й Моріса важко було відвести до якоїсь групи, визначити, хто великий, а хто "малюк", не становило труднощів. Безперечні малюки, шестирічні, жили своїм, цілком певним, напруженим життям. Майже цілий день вони їли, збирали всі плоди, які тільки могли дістати, не дуже турбуючись, чи ті стиглі та смачні. Найменші вже звикли до різачки в животі та постійної бігунки. Вони невимовно боялися темряви і тулилися докупи, щоб заспокоїтися. Поза їдою та сном вони гралися, безцільно й нехитро, на білому піску коло яскравої води. Значно рідше, ніж можна б сподіватися, малята плакали за мамами, почорніли від засмаги і були страшенні замазури. Вони слухняно збігалися на заклик рога: одне те, що в нього сурмив Ральф, досить великий, щоб зв'язати їх зі світом дорослої влади, а другим подобалися збори, були для них забавою. А так вони рідко надокучали старшим, поглинуті пристрастями та переживаннями власної групи.

На обмілині річечки вони зводили піщані замки. Ці замки сягали фута заввишки, їх оздоблювали мушлі, зів'ялі квіти, цікаві камінчики. Замки оточувала ціла мережа кордонів, шляхів, мурів, залізничних колій, які можна було побачити, хіба нахилившись до самого берега. Малюки тут бавилися, якщо не з радістю, то принаймні надзвичайно зосереджено; часто один замок споруджували разом аж троє.

І тепер тут гралося троє – найбільшого звали Генрі. Він доводився якимось далеким родичем тому хлопчикові з плямою на обличчі, якого ніхто не бачив від великої пожежі; та Генрі ще був замалий, щоб надавати цьому якогось значення; коли б йому сказали, що той інший хлопчик полетів додому на літаку, він би повірив без метушні й сумніву.

Цього полудня Генрі став майже заводієм, адже решта двоє – Персіваль і Джоні – були найменші хлопчики на острові. Персіваль, сірий, наче мишка, мабуть, не здавався гарним навіть власній мамі; Джоні був міцний, білявий і від природи войовничий. Тепер заполонений грою, він слухняно виконував накази Генрі, і всі троє, повклякавши на піску, мирно бавилися.

З лісу вийшли Роджер і Моріс. Вони звільнилися після чергування коло вогню і спустилися покупатися. Роджер ішов навпростець прямо по замках, копаючи їх ногами, затоптуючи квіти, розкидаючи добірні камінчики. За ним, сміючись, ішов Моріс і довершував руйнування. Троє малюків припинили гру, підвели очі. Так сталося, що найцікавіші для них частини замку вціліли, тож малюки не протестували. Тільки Персіваль заскімлив – йому в око потрапив пісок, – і Моріс поспішив геть. Колись, в іншому житті, Моріса покарали за те, що він піском сипонув в очі молодшому. Тепер, хоч на нього не могла впасти тяжка батьківська рука, він засоромився лихого вчинку. В думці забовваніла якась подоба вибачення. Моріс пробурмотів щось про те, що пора купатися, і кинувся навтіки.

Роджер залишився і спостерігав за малюками. Відколи вони впали на острів, шкіра його не дуже засмагла, але копиця чорного волосся, яка закривала шию й чоло, здавалося, пасувала до його похмурого лиця. Раніше воно здавалося просто вовчкуватим, тепер у ньому з'явилося щось неприступне. Персіваль перестав скімлити і грався далі – сльози вимили з очей пісок. Джоні дивився на нього голубими й блискучими, як порцеляна, очима, тоді жбурнув піску, і Персіваль знову заплакав.

Коли Генрі втомився від своїх забав і почвалав берегом, Роджер пішов позаду, ніби випадково в тому самому напрямі, тримаючись ближче до пальм. Генрі йшов далеко від пальм і тіні, надто малий, щоб берегтися від сонця. Він дістався води і почав вовтузитися коло самого її краю. Надходив великий тихоокеанський приплив, щокілька секунд відносно спокійні води лаґуни просувалися на дюйм уперед, в цьому останньому прузі моря жили якісь істоти; дрібні, прозорі створіння разом з водою напливали на сухий, гарячий пісок. Невидимими органами чуттів вони обстежували це нове поле. А що як тут, де під час останньої їхньої навали не було нічого, з'явився харч – пташиний послід чи якісь комашки, випадкові покидьки наземного життя. Як міріади найтонших зубів пилки, прозорі створіння змітали з берега всяке сміття.

Видовище зачарувало Генрі. Він штрикав у пісок уламком вибіленого водою патика, принесеного хвилею, намагаючись якось спрямувати рух морських прибиральників. Робив маленькі рівчачки, які приплив заливав водою, і пробував напустити туди цих істот. Відчуття влади над живими створіннями захоплювало, сповнювало невимовного щастя. Він розмовляв з ними, командував, щось наказував. Приплив відсував його назад, а його сліди оберталися в маленькі озерця, пастки для морських істот, породжували ілюзію влади. Він сидів навпочіпки над самою водою, схилившись уперед, чуб спадав йому на чоло й закривав очі, а полудневе сонце разило невидимими стрілами.

Роджер теж чекав. Спочатку заховався за стовбуром великої пальми, але Генрі так захопився прозорими істотами, що нарешті Роджер перестав критися. Він оглянув берег. Персіваль з плачем відійшов, а Джоні залишився щасливим господарем замків. Він сидів між ними, щось монотонно виспівував під ніс і шпурляв піском в уявного Персіваля. За ним Роджер бачив Гранітову плиту і спалахи бризок – то Ральф, Саймон, Роха та Моріс пірнали в ставку. Він уважно прислухався, але почув тільки невиразні голоси.

Раптом вітер трусонув верхівку пальми, залопотіло, зашелестіло листя. Ґроно горіхів волокнистих грудок, кожна завбільшки з м'яч для реґбі, зірвалося з гілки і впало з висоти шістдесят футів. Вони розсипалися навколо градом важких ударів, але його не зачепили. Роджер і гадки не мав тікати, а тільки переводив погляд а горіхів на Генрі й назад.

Пальми росли на ґрунті, намитому морем; цілі покоління тих пальм корінням повивертали з землі каменюччя, воно тепер лежало на піску. Роджер нагнувся, підібрав камінчик і кинув у Генрі, та не так, щоб поцілити. Камінь, як символ абсурдності часу, пролетів за п'ять ярдів праворуч від Генрі й шубовснув у воду. Роджер назбирав жменю камінчиків і шпурляв далі. А проте навколо Генрі залишалася ділянка, ярдів шість у поперечнику, куди Роджер не насмілювався ціпити. Тут діяли невидимі, а все ж сильні заборони колишнього життя. Малюк, який

сидів навпочіпки, був під захистом батьків та школи, поліції й закону. Руку Роджерову скеровувала цивілізація, яка нічого про нього не знала і лежала в руїнах.

Плюскіт води здивував Генрі. Він забув про безшелесні прозорі істоти, випнув шию, мов мисливський пес, і дивився, як розходяться по воді кола. Камінчики падали то з того, то з того боку, і Генрі слухняно повертав голову, але все запізнювався і не помічав камінчика на льоту. Нарешті побачив один і засміявся. І почав шукати товариша-жартуна. Тож Роджер знову чкурнув за пальмовий стовбур, прихилився до нього, відсапувався і мружив очі. А Генрі уже втратив цікавість до камінчиків і помандрував геть.

– Роджере!

Під деревом ярдів за десять стояв Джек. Коли Роджер розплющив очі й побачив товариша, смагляве обличчя ще дужче потемніло, але Джек нічого не помітив. Він чекав, підкликаючи того нетерплячими кивками, і Роджер рушив уперед.

У гирлі річки лежав невеликий ставок, загачений піском, порослий білими лілеями та шпичаками очерету. Тут чекали Сем з Еріком, а також Біл. Джек заховався від сонця, став коло ставка навколішки і розкрив два великих листки. В одному була біла глина, в другому – червона. Збоку лежала вуглина, принесена від вогню.

Джек працював і пояснював Роджерові:

– Нюхом вони мене не чують. Мабуть, вони мене бачать. Щось рожеве під деревами.

Він розмазував глину.

– Якби дістати зеленої фарби!

Він повернувся до Роджера наполовину замальованим обличчям і розтлумачив здогад, що промайнув у товаришевому погляді.

– Для полювання. Як на війні. Розумієш, – маскування. Щоб скидатися на щось інше…

Аж зігнувся, так хотів пояснювати.

– …ну, як метелики на стовбурі.

Роджер зрозумів і похмуро кивнув. До Джека приступили близнюки і несміливо на щось скаржилися. Джек махнув рукою, мовляв, не заважайте.

– Цитьте.

Вуглиною він затирав прогалини на своєму обличчі між червоним і білим.

– Ні. Ви обидва підете зі мною.

Він невдоволено глянув на своє відбиття. Нахилився, зачерпнув дві жмені теплої води і змив весь цей бруд з обличчя. Знов з'явилися веснянки та руді брови.

Роджер мимоволі всміхнувся.

– Ну й дива.

А Джек обдумував нову машкару. Білим замазав одну щоку та навколо ока, потім натер червоним другу половину лиця, тоді навскоси черкнув вуглиною від правого вуха до лівої вилиці. Хотів у воді побачити своє відбиття, та від його дихання вода скаламутилась.

– Ерікісем. Ану, несіть мені кокос. Порожній.

Він клякнув, тримаючи в долонях шкаралупу з водою. Кругла сонячна латка впала йому на обличчя, і в глибині води щось запалахкотіло. Вражено дивився він, уже не на себе, а на страшного незнайомця. Вихлюпнув воду, схопився на ноги, збуджено зареготав.

Не у воді, а над його міцним тілом була маска, що привертала погляд і відштовхувала. Джек затанцював, його сміх переріс у кровожерне гарчання. Він пострибав до Біла, і маска стала ніби чимось від нього незалежним, за нею Джек ховався, звільнившись від сорому та людської самосвідомості. Червоно-біло-чорне обличчя майнуло в повітрі і ринуло на Біла. Біл засміявся, тоді раптом замовк і наосліп кинувся геть крізь пущі. Джек побіг до близнюків.

– Решті вишикуватися. Гайда.

– Але…

– …ми…

– Гайда! Я підкрадусь і ножем як…

Маска переконала.

Ральф виліз із ставка, перебіг берег і сів у холодку під пальмами. Відгорнув назад ясне волосся, налипле на чоло. Саймон лежав на воді й брикав ногами. Моріс учився пірнати. Роха, як сновида, блукав навколо, знічев'я підбирав з піску якісь предмети і відкидав геть. Приплив затопив невеличкі затоки в ущелинах скель, які завжди його так чарували, тож він тинявся і чекав, поки спаде вода. Та от помітив під пальмами Ральфа, підійшов і сів коло нього.

На Росі були якісь залишки шортів, його повне тіло стало золотаво-брунатним, а окуляри, як і раніше, зблискували, куди б він не глянув. Здається, у нього єдиного на острові не відростало волосся. В усіх інших патли стовбурчились копицями, тільки в Рохи волосся лежало жмутиками, так ніби на його голові належалося бути лисині, й це недосконале покриття мало скоро зійти, як пушок на ріжках оленяти.

– Я все думаю, – сказав він, – про годинник. Можна зробити сонячний годинник. Можна застромити в пісок палицю, а тоді…

Надто важко було пояснити всі математичні операції, з цим пов'язані. Він тільки помахав руками.

– І літак, і телевізор, – кисло продовжив Ральф, – і паровий двигун.

Роха похитав головою.

– Для цього треба багато заліза, – сказав він, – а ми не маємо заліза. Але палиця в нас є.

Ральф подивився на нього і мимоволі всміхнувся. Роха був зануда; його повнота, його дихавиця, його практичні ідеї дратували, та дрочити його, навіть мимоволі, завжди було так весело.

Роха помітив усмішку і сприйняв її як вираз приязності. Старші хлопці не змовляючись, дійшли думки, що Роха між ними чужак, не тільки через вимову, власне, це не мало значення, а через повноту, дихавицю, окуляри й цілковиту відразу до фізичної праці. Тепер, помітивши, що якісь його слова примусили Ральфа всміхнутися, він зрадів і спробував скористатися своєю перемогою.

– Тут повно палиць. Кожен може мати свій сонячний годинник. Тоді б ми знали, котра година.

– І багато з того користі?

– Ти ж сам казав, треба щось робити. Щоб нас урятували.

– Ай, замовкни.

Він підскочив і побіг назад до ставка. Моріс саме невдало пірнув. Ральф зрадів нагоді змінити тему. І закричав, коли Моріс виринув на поверхню.

– Ну що – ляснув животом!

Моріс кинув Ральфові усмішку, а той легко гулькнув у ставок. З усіх хлопців він почувався у воді найкраще; та сьогодні, розтривожений згадкою про рятунок, безцільною, пустою балаканиною про рятунок, не тішився ні зеленими водяними глибинами, ні золотими сонячними лелітками. Він не зостався погратися з хлопцями, а одним сильним рухом проплив під Саймоном, видряпався на берег з другого боку, сякаючись і стікаючи водою. Роха підвівся, як завжди, незграбно, підійшов і став коло нього, а Ральф перевернувся на живіт, ніби його й не помітив. Міражі розсіялись, і він пробіг поглядом вздовж тугої синьої лінії обрію.

В наступну хвилину з криком зірвався на ноги.

– Дим! Дим!

Саймон сів був у воді й захлинувся. Моріс, що приготувався пірнути, крутнувся на п'ятах, стрілою метнувся до ґранітової плити, відтак звернув назад на траву під пальмами. Там почав одягати свої обшарпані шорти, готовий до всього.

Ральф стояв, однією рукою тримав відгорнуте назад волосся, другу стис у кулак. Саймон вилазив з води. Роха тер окуляри об шорти і

мружив очі, придивляючись до моря. Моріс пхав обидві ноги в одну холошу, з усіх тільки Ральф не ворушився.

– Я не бачу диму, – недовірливо сказав Роха. – Не бачу диму. Ральфе, де він?

Ральф не відповідав. Він уже притискав до чола обидва кулаки, щоб ясне волосся не спадало на очі. Усім тілом подався вперед; сіль уже побілила його шкіру.

– Ральфе… де корабель?

Поруч стояв Саймон і дивився то на Ральфа, то на обрій. Морісові штани наче зітхнули й тріснули, він пожбурив їх додолу, як непотріб, кинувся до лісу, тоді повернувся назад.

На обрії тугим вузлом стояв і повільно розсотувався дим. Під ним була цятка, напевно, труба. Ральф весь побілів і сказав:

– Вони побачать наш дим.

Тепер Роха дивився куди слід.

– Погано видно.

Він озирнувся і поглянув на гору. Ральф пожирав очима корабель. До його обличчя знову прилинала кров. Саймон мовчки стояв поруч.

– Я, звичайно, не дуже добре бачу, – квилив Роха, – але чи в нас є якийсь дим?

Ральф нетерпляче шарпнувся і далі стежив за кораблем.

– Наш дим на горі.

Підбіг Моріс і втупився очима в море. Роха й Саймон дивилися на гору. Роха скривився, а Саймон закричав, ніби його вдарили:

– Ральфе! Ральфе!

Від такого крику Ральф аж крутнувся на піску.

– Ну скажіть мені, – просив стривожено Роха, – видно там сиґнал?

Ральф озирнувся на димок, що розходився над обрієм, тоді знову на гору.

– Ральфе, ну, будь ласка! Видно там сиґнал?

Саймон несміливо простяг руку, щоб доторкнутися до Ральфа; а той пустився бігти по обмілині ставка, розбризкуючи воду, по гарячому білому піску під пальмами. За мить він уже продирався крізь густі кущі, якими почав заростати вилам. Позаду біг Саймон, за ним Моріс. Роха кричав:

– Ральфе! Послухай, Ральфе!

Тоді й сам побіг, зашпортався в шортах, які викинув Моріс, видряпався на терасу. Позаду за чотирма хлопцями над обрієм легко вився димок; на березі Генрі та Джоні сипали піском у Персіваля, а той знову тихо плакав; усі троє і не здогадувалися про переполох.

Вже край виламу Ральф лайнувся, витрачаючи на слова дорогоцінний віддих. Колючі ліани нещадно роздирали голе тіло, подряпини кривавили. Там, де починався стрімчак, зупинився. На якихось кілька ярдів відстав Моріс.

– Рошині окуляри! – зойкнув Ральф. – Якщо вогонь погас, без них ми не зможемо…

Він перестав кричати й заточився. Роха досі повз по березі й ледве виднівся вдалині. Ральф подивився на обрій і знову на гору. Що краще – вернутися і взяти в Рохи окуляри, а за цей час корабель пропливе? Чи дертися наверх, сподіваючись, що вогонь не погас, а тоді дивитись, як Роха тарганиться десь позаду, а корабель зникає за крайнебом? Розриваючись від нерішучості, Ральф розпачливо залементував:

– О Господи, Господи!

Задихаючись, Саймон боровся з хащами.

Його обличчя перекривилося. Ральф навпомацки біг уперед, дуріючи від того, що жмутик диму поступово даленіє.

Вогонь погас. Вони побачили це зразу, побачили те, про що знали ще внизу, на пляжі, коли їх поманив дим родинного вогнища. Вогонь погас, вистиг, завмер: чергових не було. Збоку лежали на купі готові дрова.

Ральф повернувся до моря. Попереду витягся обрій, знову чужий, зовсім порожній, якби не ледве помітний слід диму. Спотикаючись, Ральф побіг скелями, загнувся на краю рожевого уступу, закричав услід кораблеві:

– Верніться! Верніться!

Він гасав туди-сюди вздовж уступу, лицем весь час до моря, і кричав як божевільний:

– Верніться! Верніться!

Надійшли Саймон та Моріс. Ральф подивився на них скляними очима. Саймон відвернувся, витираючи сльози зі щік. Ральф видобув із себе найгірше слово з усіх, що знав.

– Сволота! Погубили вогонь!

Він подивився вниз, на чужий ворожий схил. Надійшов Роха, він засапався і скімлив, як малюк. Ральф зціпив кулаки, розчервонівся. Напруженість у його погляді й гіркота в голосі промовляли самі за себе.

– Он вони.

Далеко внизу; на рожевому щебені коло самого берега, з'явився хід. Дехто з хлопців мав на голові чорну шапочку, а то йшли майже голі. Коли траплялася легка стежка, зводили палиці догори. Співали щось про клунок, який обережно несли близнюки. Навіть з такої віддалі Ральф одразу пізнав Джека: високий, рудий, він, звичайно, очолював процесію.

Тепер Саймон дивився то на Ральфа, то на Джека, так само, як раніше дивився то на Ральфа, то на обрій, і, здається, злякався побаченого. Ральф більше не вимовив ні слова, а чекав, поки хід наблизиться. Чувся монотонний спів, але з такої віддалі слова годі було розібрати. За Джеком ішли близнюки і несли на плечах довгий кілок. З кілка звисала випатрана свиняча туша, вона важко розгойдувалася, бо її несли по нерівній стежці. Голова свині низько звисала на пошматованій шиї, немовби щось шукала на землі. Нарешті над згарищем залунали слова пісні:

Бий свиню! Горло – ріж! Кров – пусти!

Та тільки-но стало чути слова, хід підійшов до найбільшої крутовини, і пісня на якусь хвилину завмерла. Роха пхикнув, і Саймон засичав на нього, так ніби той щось заголосно сказав у церкві.

Джек з розмальованим лицем з'явився на вершині перший і радісно привітав Ральфа піднятим списом.

– Глянь! Ми вбили свиню… підкралися до табуна… оточили…

Тут мисливці заторохтіли:

– Оточили…

– Підповзли…

– Свиня як заверещить…

Близнюки зупинились; між ними погойдувалася свиня, з неї падали на скелю чорні краплі. На їхніх обличчях сяяла, здавалось, одна широка несамовита усмішка. Надто багато Джек хотів розповісти Ральфові водночас. Натомість він спочатку кинувся в танок, та згадав про самоповагу, зупинився, вишкірив зуби. Помітив кров на руках, скривився з відразою, пошукав, де б їх почистити, тоді витер об шорти й засміявся.

Тепер озвався Ральф:

– Ви покинули вогонь.

Джек затнувся, трохи роздратований таким недоречним зауваженням, та був надто щасливий, щоб непокоїтись.

– Вогонь можна запалити знову. Жаль, Ральфе, що тебе не було з нами. Це фантастично. Вона збила з ніг близнюків…

– Ми свиню як ударимо…

– Я впав зверху…

– Я перерізав їй горло, – гордовито промовив Джек, а все ж на цих словах сіпнувся. – Позич мені свого ножа, Ральфе, зроблю собі карб на колодочці.

Хлопці джерготіли й пританцьовували. Близнюки все скалили зуби.

– Кров так і цебеніла, – сказав Джек, засміявся і знову здригнувся. – Якби ти тільки бачив!

– Ми полюватимемо щодня…

Ральф не рухався. Він повторив захриплим голосом:

– Ви покинули вогонь.

Від цього повторення Джек стривожився. Він глянув на близнюків і знову на Ральфа.

– Ми забрали їх на полювання, – сказав він, – інакше нам би її не оточити.

Він почервонів, збагнувши свою провину.

– Вогню не було якусь годину чи дві. Можна його знову запалити…

Він помітив дряпаки на голому Ральфовому тілі, похмуру мовчанку всіх чотирьох. Щедрий у своїй радості, він захотів з усіма розділити відчуття того, що сталося. В голові його роїлися спогади, спогади про те, що вони відчували, коли оточена свиня рвалась на волю, як перехитрували живу істоту, приборкали її і віднімали в неї життя так довго й жадібно, як тільки спраглі п'ють у спеку.

Він широко розвів руки.

– Жаль, що ти не бачив крові!

Мисливці були замовкли, але при цих словах знову загаласували. Ральф відкинув назад волосся. Простяг руку до порожнього обрію. Сильним, несамовитим голосом примусив їх замовкнути.

– Там був корабель.

Джек одразу збагнув свій страшний злочин, відвів погляд. Поклав руку на свинячу тушу, витяг ножа. Ральф опустив зціплені кулаки, голос його тремтів.

– Там був корабель. Он там. Ти пообіцяв пильнувати вогню і дав йому погаснути!

Він ступив крок до Джека, який обернувся і вже дивився йому в очі.

– Вони б нас помітили. Ми б поїхали додому…

І стільки було гіркоти в цих словах, що Роха в нестямі від страшної втрати забув про страх. Він пронизливо заверещав:

– Ти і твоя кров, Джек Мерідью! Ти і твоє полювання! Ми могли б поїхати додому…

Ральф відштовхнув Роху вбік.

– Тут я ватажок, і ти маєш робити те, що я наказую. Ти тільки просторікуєш. Ти навіть не вмієш ставити куренів… тобі б тільки полювати, а вогонь загасає…

Він відвернувся і на хвилину замовк. І знову голос йому трохи не зірвався від надміру горя.

– Там був корабель…

Один з найменших мисливців заплакав. Гнітюча правда поступово доходила до всіх. Джек, який колупав ножем свиню, був червоний як рак.

– Робота дуже велика. Ми потребували всіх.

Ральф обернувся.

– Закінчили б курені, і ти б мав усіх. Але ти хотів полювати…

– Нам треба м'яса.

Джек підводився із закривавленим ножем у руці. Два хлопці стояли віч-на-віч. Блискучий світ полювання, пошуку, непогамовних веселощів, спритності і світ туги й загнаного у безвихідь здорового глузду. Джек переклав ніж у ліву руку і розмазав на лобі кров, відкидаючи прилипле до нього пасмо.

Роха завів знову:

– Ти не мав права покидати вогонь. Ти обіцяв пильнувати за димом…

Вигук Рохи і схвальний крик деяких мисливців довели Джека до сказу. З його голубих очей сипонули блискавки. Він ступив крок уперед, нарешті маючи нагоду на комусь відігратися, і кулаком стусонув Роху в живіт. Роха аж охнув і сів. Джек стояв над ним. Голос його виказував лють від пережитого приниження.

Ральф теж ступив уперед, а Джек зацідив Росі по голові. З Рохи злетіли окуляри й дзенькнули об камінь. Від жаху Роха заверещав:

– Мої окуляри!

Він плазував по землі, обмацуючи каміння, та Саймон випередив його і подав окуляри. Пристрасті, що били страхітливими крилами на вершині гори, розривали Саймона.

– Одне скельце розбите.

Роха схопив окуляри і начепив їх. Люто подивився на Джека.

– Я не можу без окулярів. Тепер я одноокий. Ну, стривай…

Джек рушив на Роху, а той видерся на великий камінь і сховався за ним. Виткнув звідти голову і глянув на Джека, зблиснувши одним скельцем.

– Тепер я одноокий. Ну, стривай…

Джек перекривив його плаксивий голос і те, як він перелазив через камінь.

– Ну стривай!..

І Роха, і вся ця пародія були до того смішні, що мисливці розреготалися. Джек відчув заохоту. Він знову перекривив Роху, знялася буря істеричного сміху. Навіть Ральф із прикрістю відчув, що вуста його скривилися; він розізлився на себе за свою слабість.

– Це підлий жарт, – прошепотів.

Джек перестав викаблучуватися і повернувся до Ральфа. Майже прокричав у відповідь:

– Добре, добре!

Обвів поглядом Роху, мисливців, Ральфа.

– Мені прикро. За вогонь. Ну от. Я…

Він виструнчився.

– Пробачте мені.

Мисливці загули, захоплені його шляхетністю. Певна річ, вони вважали, що Джек учинив правильно, що він переміг своїм великодушним вибаченням, а Ральф, як не дивно, програв. Вони ждали гідної відповіді.

Одначе така відповідь у Ральфа не виходила. Його обурив цей Джеків словесний трюк на додачу до його провини. Вогонь погас, корабель проплив. Невже вони не розуміють? Замість гідної відповіді він видавив з горла люті слова:

– Це підлий жарт.

Всі на вершині гори мовчали, лише морок заслав Джекові погляд і відразу зник.

На закінчення Ральф роздратовано буркнув:

– Ну, гаразд, розпалюй вогнище.

Напруження трохи спало, коли з'явилася справжня робота. Ральф більше нічого не казав і нічого не робив, просто стояв і дивився на попіл під ногами. Джек метушливо бігав довкола. Віддавав команди, співав, кидав якісь слова мовчазному Ральфові, слова, що не потребували

відповіді й не могли викликати сварки, а Ральф усе мовчав. Ніхто, навіть Джек, не насмілився попросити його відійти, зрештою їм довелося складати вогнище на кілька ярдів далі й на значно гіршому місці. Так Ральф утвердив своє лідерство і не вигадав би кращого способу, навіть якби думав декілька днів. Перед цією зброєю, такою незрозумілою і такою потужною, Джек був безсилий і кипів, сам не відаючи чого. Коли склали вогнище, вони опинилися по різні боки від високої купи.

Напруження постало знов, коли дійшло до того, щоб підпалити вогнище. Зробити це Джекові було нічим. І ось, на власний подив, Ральф підійшов до Рохи, скинув з того окуляри. Навіть сам Ральф не помітив, як та нитка, що урвалася між ним і Джеком, міцніше зв'язала його з іншим хлопцем.

– Я поверну тобі.

– Я з тобою.

Роха стояв за Ральфом у морі безглуздих барв, а Ральф опустився на коліна й фокусував світну цятку. Ледве спалахнув вогонь, Роха простяг руку і схопив свої окуляри.

Перед фантастичною привабливістю цих фіолетових, червоних, жовтих квітів ворожнеча відступила. Всі знову стали хлопчиками навколо табірного вогнища, навіть Роха та Ральф майже потрапили в коло. Скоро дехто кинувся вниз по дрова, а Джек різав свиню на шматки. Вони спробували були підсмажити на вогні цілу тушу, але кілок, де вона висіла, згорів швидше, ніж спеклося м'ясо. Нарешті вони понастромлювали шматки м'яса на галузки й тримали їх над вогнем, але так і самі підсмажувалися не менше за м'ясо.

У Ральфа потекла слина. Спочатку він намірився відмовитися від м'яса, та дотеперішня їжа – плоди, горіхи, часом якийсь краб чи ряба –

не давала сили для тривалого опору. Він схопив шмат недопеченого м'яса й угризся в нього, як вовк.

У Рохи так само потекла слина, він сказав:

– А мені?

Джек хотів просто подратувати його трохи, ще раз підтвердити свою силу, та Роха, натякаючи, що його обминули, сам напрошувався на нову жорстокість.

– Ти не полював.

– І Ральф не полював, – плаксиво наполягав Роха, – і Саймон. – Тоді додав: – Крабом не дуже наїсися.

Ральф наїжачився – йому стало незручно. Саймон, що сидів між близнюками та Рохою, витер губи і простяг свій шматок м'яса Росі через камінь; той схопив його. Близнюки захихотіли, а Саймон від сорому похнюпив голову.

Тоді Джек підскочив, відпанахав великий шмат м'яса і шпурнув його Саймонові під ноги.

– Жери! Дідько б тебе вхопив!

Вишкірився на Саймона:

– Бери!

Крутнувся на п'яті посеред кола спантеличених хлопців.

– Я роздобув для вас м'ясо!

Численні невисловлені образи злилися в цій страхітливій первісній люті.

– Я розмалював лице… Я підкрався. Тепер ви жерете… всі ви… а я…

На вершині гори поступово запала така тиша, що незабаром стало чути, як потріскує вогонь і приємно шкварчить печене м'ясо. Джек озирнувся в пошуках розуміння, а знайшов саму тільки повагу. Ральф стояв на згарищі сиґнального вогню, у руках – шмат м'яса, й німував.

Нарешті Моріс порушив мовчанку. Він торкнувся єдиної теми, яка могла згуртувати більшість з них.

– Де ви знайшли свиню?

Роджер показав на другий схил гори.

– Там вони були… коло моря…

Джек уже опам'ятався і не міг стерпіти, щоб хтось інший розповідав його історію. Швидко втрутився:

– Ми оточили їх. Я підкрався рачки. Списи виривалися, бо вістря без борідок. Свиня тікала, страшенно верещала…

– Потім завернула і потрапила в коло, вся в крові…

Забувши про недавню сварку, збуджені, всі вже говорили одночасно.

– Ми її затиснули…

– Від першого удару свині відібрало задні ноги, можна було підійти до неї й бити, бити…

– Я перерізав свині горло...

Близнюки, все ще усміхаючись однаковими посмішками, схопилися на ноги і застрибали один навколо одного. Тоді прилучились інші, вигуками наслідуючи передсмертний крик свині.

– Бах по головешці!

– Хап за вухо!

Потім Моріс, удаючи свиню, кувікаючи, забіг у середину кола, а мисливці крутилися на місці і вдавали, що б'ють його. Вони танцювали, вони співали:

– Бий – свиню! Рубай – свиню! Горло – ріж!

Ральф дивився на них із заздрістю і відразою. Він озвався, тільки коли всі потомились і спів затих.

– Я скликаю збори.

Один за одним вони зупинялись і звертали до нього свої погляди.

– Я просурмлю в ріг. Я скликаю збори, навіть якщо доведеться проводити їх у темряві. Внизу на плиті. Як тільки прозвучить ріг. Негайно.

Він повернувся і почав спускатися з гори.

Розділ п'ятий

ЗВІР З МОРЯ

Був приплив, і тільки вузька смуга твердого берега залишалася між водою та білим горбатим підніжжям пальмової тераси. Ральф обрав цю тверду смугу собі за стежку, адже мав добре все обдумати, а тільки тут можна походити, не дивлячись під ноги. Він ступав понад самим краєм води, і раптом його вразила одна думка. Він зрозумів, що таке втома від життя, в якому треба самотужки протоптувати кожну стежку, а переважну частину свого часу, якщо ти тільки не спиш, пильнувати власних кроків. Він зупинився, обличчям до вузької смуги берега; згадав, з яким захватом ходив у першу розвідку, немовби вона стала частиною далекого яскравого дитинства, і гірко всміхнувся. Тоді повернувся й рушив назад до плити, а сонце світило йому в обличчя. Наближається час зборів, тож, ідучи в сліпучому сяйві, він ретельно обмірковував усі пункти своєї промови. На цих зборах не має бути жодних дурниць, жодної гонитви за примарами…

Він заплутався у лабіринті думок, що вимальовувалися невиразно, йому бракувало слів їх виповісти. Зморщив лоба і спробував ще раз.

Ці збори мають бути не забавою, а ділом.

Ральф пішов швидше, одразу усвідомивши нагальність справи і те, що сонце сідає; легкий вітер, знявшись від швидкої ступи, війнув в обличчя. Цей вітер притис сіру сорочку до грудей, і він помітив – у цьому, новому настрої, коли все було зрозуміле, – що її складки задубіли, наче картон, стали неприємними на дотик; помітив так само, що вистріпані краї шортів боляче натирають ноги, залишаючи на тілі червоні плями. Здригнувшись з огиди, Ральф відкрив для себе бруд і розклад; збагнув, як набридло йому постійно змахувати з очей сплутані патли, нарешті, як набридло після заходу сонця з шелестом укладатися на спочинок у сухому листі. Від цих думок він пустився бігти.

На березі коло ставка групами стояли хлопці й чекали зборів. Вони мовчки дали йому дорогу, свідомі його похмурого настрою через невдачу з вогнищем.

Місце для зборів, де він зупинився, мало форму трикутника; трикутник був нерівний і зладнаний нашвидкуруч, як усе, що вони робили. В основі лежала колода, на якій мав сидіти сам Ральф; мертве дерево, надто велике для плити. Мабуть, воно не виросло тут, його принесло сюди під час одного з леґендарних тихоокеанських штормів. Пальмовий стовбур лежав рівнобіжно до берега, тож Ральф сидів обличчям до острова і здавався хлопцям тьмяним силуетом проти блискучої лаґуни. Сторони трикутника, основу якого творила велика колода, зовсім не були рівні. Праворуч лежала колода, відшліфована неспокійним човганням, але не така велика і не така зручна, як колода ватажка. Ліворуч – чотири невеликі колоди, одна з них, найдальша, до прикрості хистка. Сміх вибухав на кожних зборах, коли хтось, бувало, звільна відкидався назад, колода з'їжджала з місця і з півдесятка хлопчиків падало спинами на траву. І все ж, відзначив собі Ральф, ніхто не додумався – ні він сам, ні Джек, ні Роха – принести камінь і підперти її. Отже, доведеться й далі терпіти витівки колоди-гойдалки, бо… бо… І він знову загубився в каламуті думок.

Перед кожним стовбуром трава витерлася, а посередині трикутника росла висока й нетоптана. Далі, коло вершини, трава була густа – там ніхто не сідав. Довкола місця зборів сірі пальми, рівні чи похилі, здіймалися, підтримуючи низьку листяну покрівлю. Обабіч був берег, позаду – лаґуна, попереду – темрява острова.

Ральф повернувся обличчям до місця, де мав сидіти ватажок. Ніколи вони ще не проводили зборів так пізно. Тож-бо все виглядало інакше. Звичайно зсередини зелений дах освітлювався плетивом золотавих виблисків, а по обличчях гуляли перевернуті тіні; так буває, думав Ральф, коли тримаєш у руках електричний ліхтарик. А тепер сонце кидало скісні промені з одного боку, і тіні були там, де їм належало бути.

Він знову відчув дивний потяг до роздумів, такий чужий для нього. Якщо лице міняється від того, освітлювати його знизу чи згори, тоді що ж таке лице? Що таке весь світ?

Ральф нетерпляче поворухнувся. Лихо в тім – коли ти ватажок, ти маєш думати, ти маєш бути мудрим. Крім того, трапляються такі випадки, коли негайно треба щось вирішити. Для цього треба думати; думки цінна річ, від них є користь…

"Тільки я, – виснував Ральф, повернувшись обличчям до місця ватажка, – не вмію думати. Не те, що Роха".

І ще раз за той вечір Ральфові довелось переглянути свої цінності. Роха вміє думати. Крок за кроком усе зважить у своїй макітрі, але який з Рохи ватажок? А все ж Роха, попри кумедне, безглузде тіло, має ще й голову. Ральф навчився непомильно оцінювати розум і розрізняв, хто вміє думати.

Сонце сліпило очі, нагадуючи, що час біжить, тож він зняв з дерева ріг і почав роздивлятися його поверхню. На повітрі вона вицвіла, кремове й рожеве побіліло, стало майже прозорим. Ральф відчував до рога якусь шанобу, наче й не сам виловив його з лаґуни. Він повернувся обличчям до зборів і приклав ріг до губів.

Хлопці чекали на це й одразу прибігли. Тих, хто знав, що корабель проминув острів, коли вогонь не горів, пригнічувала думка, що Ральф гнівається; інших, серед них і малюків, які нічого не знали, вражав загальний поважний настрій. Місце зборів заповнилося. Джек, Саймон, Моріс, більшість мисливців сіли праворуч від Ральфа, решта – ліворуч, на сонці. Роха підійшов і став поза трикутником. Це означало, що він хоче тільки слухати, а говорити не буде; так Роха прагнув показати свій осуд.

– Річ ось у чім – нам потрібні збори.

Всі мовчали, та на обличчях, звернених до Ральфа, була увага. Він помахав рогом. З власного досвіду знав, що такі основоположні заяви, як ця, варто повторити принаймні двічі, щоб дійшло до кожного. Треба сидіти, привернувши всі погляди до рога, і кидати слова, наче тверді

округлі камінці, в групки хлопців, що посідали навпочіпки перед ним. Він шукав у думці простих слів, щоб навіть малюки зрозуміли, про що йдеться на зборах. Можливо, згодом досвідчені в дискусіях Джек, Моріс, Роха вживуть усього свого мистецтва, щоб збити збори на манівці, але тепер, на самому початку, треба ясно викласти предмет дебатів.

– Нам потрібні збори. Не для забавки. Не для того, щоб падати з колоди, – малюки, що обсіли колоду-гойдалку, захихотіли й перезирнулися, – не для жартів, – він підніс ріг, силкуючись знайти відповідне слово, – і не для того, щоб змагатися, хто розумніший. Зовсім не для цього. А для того, щоб сказати всю правду.

На хвилину замовк.

– Я пішов прогулятися. Ходив сам і думав, що з нами буде. Я знаю, що нам потрібно. Це збори, щоб сказати всю правду. І от я кажу.

Він знову на хвилину замовк і машинальним рухом відгорнув назад волосся. Учинивши свій невдалий протест, Роха навшпиньки підійшов до трикутника і приєднався до всіх.

Ральф провадив:

– У нас було багато зборів. Усі люблять говорити і збиратися гуртом. Ми щось постановляємо. Але ніхто тих постанов не виконує. Вирішили приносити з річки воду в кокосових горіхах і тримати їх під свіжим листям. Так було кілька днів. Тепер води немає. Шкаралупи порожні. Всі п'ють з річки.

Знявся схвальний гомін.

– Нема нічого поганого в тому, щоб пити з річки. Я сам краще поп'ю води там, де водоспад, ніж із гнилої кокосової шкаралупи. Але ж ми

постановили носити воду. І не носимо. Сьогодні було тільки дві повні шкаралупи.

Він облизав губи.

– Тепер про хатки. Про курені.

Знову загули й стихли.

– Здебільшого ви спите в куренях. Сьогодні вночі, крім Ерікісема, що чергують коло вогню, ви всі будете там спати. Хто поставив курені?

Враз зчинився гамір. Курені ставили всі. Ральфові довелося ще раз помахати рогом.

– Зачекайте хвилину! Я маю на увазі – хто ставив усі три курені?! Перший ставили гуртом, другий – тільки нас четверо, а останній, он той, будували тільки ми з Саймоном. Через те він і хитається. Ні. Не смійтеся. Знову піде дощ, і цей курінь упаде. А в дощ усі курені нам будуть потрібні.

Він зупинився і відкашлявся.

– І ще одна річ. Ми вирішили, що в тих скелях, прямо за ставком, у нас буде вбиральня. Теж дуже розумно. Приплив вимиває те місце. І ви, малюки, це знаєте.

Тут і там почулися смішки, дехто швидко ззирнувся.

– А тепер усі ходять, де хочуть. Навіть коло куренів і коло плити. От ви, малюки, рвете плоди; коли вам припече…

Збори зареготали.

– Кажу, коли вам припече, йдіть хоча б далі від плодів. Це неподобство.

Знову залунав сміх.

– Я сказав, це неподобство!

Він обсмикав свою задубілу сорочку.

– Це справді неподобство. Коли вам припече, тоді гайда берегом до скель. Ясно?

Роха сягнув рукою по ріг, але Ральф похитав головою. Цю промову він спланував пункт по пунктові.

– Нам усім знову доведеться ходити до тих скель. Тут стає дуже брудно. –, Він замовк. Збори, передчуваючи вибух, чекали в напруженні. – А тепер – про вогонь.

Ральф тяжко, майже зі стогоном, зітхнув, його зітхання луною відбилося серед слухачів. Джек почав рубати ножем оцупок дерева, потім щось прошепотів Робертові, той відвернувся.

– Вогонь – найголовніше на острові. Якщо ми не будемо пильнувати вогню, нас урятують хіба що чудом. Невже так важко підтримувати вогонь?

Він простяг перед собою руку.

– Подивіться! Скільки нас! І все ж ми не можемо підтримувати вогонь, щоб весь час був дим. Хіба ви не розумієте? Хіба не бачите, краще… краще померти, ніж допустити, щоб вогонь погас!

Мисливці ніяково захихотіли. Ральф запально звернувся до них:

– Ви, мисливці! Можете сміятися! Але кажу вам – дим важливіший за ваших свиней, скільки б ви їх не вбили. Це всі розуміють? – Він широко розвів руки і повернувся лицем до трикутника: – Ми повинні втримати дим – або вмерти.

Він замовк перед тим, як перейти до наступного пункту.

– І ще одна річ.

Хтось гукнув:

– Надто багато цих речей.

Почувся схвальний регіт. Ральф наче й не помітив цього.

– І ще одна річ. Ми мало не запалили цілий острів. І ми марнуємо час, коли стягуємо каміння та робимо маленькі вогнища, щоб смажити їжу. Тепер я вам скажу, і це буде правило, бо я ватажок. Не можна палити вогонь ніде, тільки на горі. Ніколи.

Негайно зчинився шум. Хлопці посхоплювалися, щось вигукували, Ральф їх перекрикував.

– Хочеш підсмажити рибу чи краба – йди собі на гору, лихий тебе не візьме. Так нам буде спокійніше.

Сонце сідало, і в його світлі десятки рук потяглися за рогом. Та Ральф не віддавав його, він вистрибнув на колоду.

– Ось усе, що я хотів сказати. І сказав. Ви обрали мене ватажком. А тепер робіть, що я наказую.

Вони поступово заспокоювались і нарешті знову посідали на свої місця. Ральф сплигнув на землю і сказав спокійним голосом:

– Отже, запам'ятали. У скелях – убиральня. Завжди щоб горів вогонь і був дим для сиґналу. Не брати вогню з гори. Носити їжу туди.

Піднявся Джек, сердито насупившись, простяг руки до рога.

– Я ще не закінчив.

– Але ти говориш і говориш.

– У мене ріг.

Джек щось буркнув і сів.

– Тепер останнє. Про це, мабуть, уже точаться балачки.

Він почекав, поки на плиті зовсім стихло.

– Щось у нас зіпсувалось. Я не розумію чому. Ми так добре почали; ми були щасливі. А потім…

Легко поворухнув рогом, утупився кудись над зборами пустим поглядом, думаючи про звіра, змія, вогонь, розмови про страх.

– Потім усі стали боятися.

Шепіт, майже стогін знявся і затих. Джек перестав стругати дерево. Ральф гостро провадив:

– Але це дитячі балачки. Ми зробимо тут лад. Отже, останнє, що нам треба вирішити і спільно обговорити, це про страх.

Волосся знову полізло йому в очі.

– Треба поговорити про цей страх, і вирішити, що боятися нічого, я сам іноді боюсь, але це дурниці! Все одно, що боятися привидів. А коли ми вирішимо, можна почати все спочатку і дбати тільки про таку серйозну річ, як вогонь. – В його уяві промайнув образ: троє хлопців ідуть по яскравому пляжу. – І знову нам стане весело.

Ральф урочисто поклав ріг на стовбур – знак того, що промову закінчено. Сонячне проміння – тепер воно сягало до них – стелилося вже просто по землі.

Джек підвівся і взяв ріг.

– Отже, на цих зборах ми маємо з'ясувати що до чого. Я поясню вам що до чого. Це ви, дрібнота, затіяли всі ці балачки про страх. Звірі? Звідки? Звичайно, і ми часом боїмося, але ми не зважаємо. Он Ральф каже, що ви вночі кричите. Що це, як не кошмари? Взагалі ви не полюєте, не будуєте, нічого не допомагаєте – ви просто скигли, мамині пестунчики. От хто ви. А щодо страху, то доведеться вам до нього звикати, як усім нам.

Ральф дивився на Джека з роззявленим ротом, та Джек не помічав.

– Річ у тім, що страх оманливий не менше, ніж сон. На цьому острові нема звірів, яких треба боятися. – Він оглянув рядок малюків, що перешіптувалися між собою. – А ви заслужили, щоб вас хтось пожер, ви, нікчемні плакси! Але нема тут звіра…

Ральф урвав його роздратовано:

– Та ти що? Хто казав про звірів?

– Днями ти сам казав. Ти казав, їм щось сниться і вони плачуть. А потім вони говорять – не тільки малюки, а часом навіть мої мисливці – говорять про якусь тварину, темну тварину, звіра. Я чув. Може, ти не звав? Тоді послухай. На таких малих островах не водяться великі звірі. Самі тільки свині. Леви й тигри бувають тільки у великих країнах, як Африка чи Індія…

– І в зоопарку…

– У мене ріг. Я кажу про страх. Я кажу про звіра. Бійтеся його, коли хочете. Але щодо звіра…

Джек замовк, колихаючи ріг, як дитину, і повернувся до мисливців у брудних чорних шапочках.

– Мисливець я чи ні?

Вони просто закивали. Він був мисливець хоч куди. Ніхто не сумнівався.

– Ну так ось. Я обійшов весь цей острів. Сам. Був би тут звір, я б його побачив. Можете боятися, ви ж боягузи, але жодного звіра в лісі нема.

Джек повернув ріг і сів. Всі з полегкістю заплескали в долоні. Ріг узяв Роха.

– Я погоджуюся з тим, що казав Джек, але не з усім. Звичайно, звіра в лісі нема. Звідки йому там бути? Що йому їсти?

– Свиней.

– Ми ж їмо свиней.

– Рохо!

– У мене ріг! – обурився Роха. – Ральфе, хай вони замовкнуть! Заткніть пельку, ви, дітвора! Я хотів сказати, що не погоджуюся з тим, що тут казали про страх. Звичайно, в лісі нічого боятися. Я й сам був там! Далі ви ще заговорите про духів або привидів. Ми знаємо, як ідуть діла, і коли щось не так, завжди хтось знайдеться, щоб їх поправити.

Він скинув окуляри і дивився на всіх, мружачись. Сонце враз зникло, так ніби хтось вимкнув світло.

Він пояснював далі:

– Якщо в тебе болить живіт, великий він чи малий…

– У тебе великий.

– Ви посмійтеся, а тоді ми продовжимо збори. І ще: якщо ці малюки знову злізуть на гойдалку, то за мить знову попадають. Краще сидіть на землі й слухайте. Ну от. На все є лікарі, навіть на те, що робиться в наших головах. Ви ж не гадаєте, що можна весь час боятися не знати чого? Життя, – щиро провадив Роха, – будується на науці. Отак-то. За рік чи за два, коли скінчиться війна, люди почнуть літати на Марс і назад. Я знаю, нема жодного звіра, ну, такого… з кігтями та з усім, я знаю так само, що нема жодного страху.

Роха замовк.

– …хіба…

Ральф неспокійно здригнувся.

– Що хіба?

– Хіба будемо боятися людей?

Почувся шум – чи то сміх, чи то кпини.

Роха схилив голову і заквапився далі.

– Давайте послухаємо малюка, який говорив про звіра, і, може, покажемо йому, що він за дурник.

Малюки щось між собою забурмотіли, а тоді один з них ступив крок уперед.

– Тебе як звуть?

– Філ.

Як на малюка, він тримався певно – так само, як Ральф, узяв і погойдав ріг, так само перед тим, як заговорити, обвів усіх поглядом, закликаючи до уваги.

– Вчора мені приснився сон, жахливий сон, я бився. Я був сам коло куреня і бився з отим крученим, що висить на деревах.

Він замовк, інші малюки засміялися. То був сміх жаху та співчуття.

– Тоді я злякався і прокинувся. Я стояв сам у темряві коло куреня, а оте кручене зникло.

Так виразно і так правдоподібно уявився їм цей жах, що всі замовкли. А дитячий голосок далі пищав із-за білого рога.

– Я злякався і давай кликати Ральфа, а тоді побачив, як між деревами щось рухається, щось велике й страшне.

Він замовк, настрашений самим спогадом і все ж пишний з того, яке справив враження.

– Це був кошмар, – сказав Ральф, – він ходив уві сні.

Збори погодилися тихим бурмотінням. Малюк уперто похитав головою.

– Я спав, коли бився з крученим, та коли воно зникло, я вже прокинувся, і мені видно було, як між деревами рухалося щось велике і жахливе.

Ральф узяв ріг, а малюк сів.

– Ти спав. Нікого там не було. Хто міг блукати в лісі вночі? Хто? А може, хтось виходив?

Запала довга тиша, кожен усміхнувся на саму думку, що хтось міг виходити в темряві. Тоді підвівся Саймон, і Ральф вражено подивився на нього.

– Ти? Ти навіщо вештався в темряві?

Саймон судомно схопив ріг.

– Я хотів… піти…. до нового місця.

– До якого місця?

– Ну, до одного місця. Місця в джунґлях.

Він завагався.

Це питання за них розв'язав Джек, тільки він міг укласти в свій голос стільки презирства, стільки насмішки й остаточності.

– Йому закортіло.

Ральфові стало соромно за Саймона, він узяв ріг і суворо глянув Саймонові в обличчя.

– Добре, більше не ходи туди. Розумієш? Принаймні вночі. І так мелють дурниці про всяких звірів, а тут ще ти на очах у малюків скрадатимешся, наче...

Знявся глузливий сміх, та в ньому зміщалися і страх, і осуд. Саймон розтулив був рота, аби щось відповісти, проте ріг був у Ральфа, і він сів на своє місце.

Збори заспокоїлися, і Ральф повернувся до Рохи.

– Ну що, Рохо?

– Був тут ще один. Оцей.

Малюки виштовхнули вперед Персіваля і залишили самого. Він стояв посеред трикутника, по коліна у траві, дивився на свої сховані в ній ноги і намагався уявити, що й він сам у криївці. Ральф згадав іншого маленького хлопчика, що точно так само стояв, і здригнувся від свого спогаду. Він був відкинув геть думку про Нього, і тільки таке пряме нагадування, як тепер, могло нагло воскресити її. Малюків більше ніхто не рахував; не було певності, що полічать усіх, до того ж Ральф знав відповідь принаймні на одне з питань, яке поставив Роха тоді на вершині гори. Були тут хлопчаки біляві, чорняві, веснянкуваті, всі до одного брудні, але – о жах! – на жодному обличчі не було родимки. Ніхто більше не бачив тієї бурякової плями. Як умовляв, як лякав їх того разу

Роха! Мовчки даючи зрозуміти, що він пам'ятає те, про що не заведено згадувати, Ральф кивнув Росі.

– Ну давай. Сам розпитай його.

Роха вклякнув, тримаючи перед малюком ріг.

– Добре. Тебе як звуть?

Малюк забився до свого уявного сховку. Роха безпорадно глянув на Ральфа, той різко запитав:

– Тебе як звуть?

Роздратовані його мовчанкою і впертістю, збори разом заскандували:

– Як тебе звуть? Як тебе звуть?

– Тихо!

У сутінках Ральф пильно дивився на малюка.

– Скажи нам, як тебе звуть?

– Персіваль Вімз Медісон, дім священика, Гаркорт, Сент-Ентоні, Ранте, телефон, теле…

І так, ніби ці відомості сягали найглибших глибин розпуки, малюк заскімлив. Лице його скривилося, з очей бризнули сльози, роззявлений рот чорнів квадратовою дірою. Спочатку він стояв, як німе втілення горя, потім зайшовся плачем, таким сильним і голосним, наче поклик рога.

– Ану, замовкни! Замовкни!

Та Персіваль Вімз Медісон на міг замовкнути. Прорвало потік, який неспроможна була спинити ніяка влада чи навіть фізична сила. Схлип за схлипом плач наростав і, здавалося, тримав хлопчика сторч, наче малий був нахромлений на нього.

– Замовкни! Замовкни!

Інші малюки теж не сиділи вже тихо. Вони згадали про власне горе, а може, захотіли розділити горе світове. І заплакали від співчуття, двоє майже так само голосно, як і Персіваль.

Врятував усе Моріс. Він вигукнув:

– Ану, дивіться на мене!

Він удав, ніби перекинувся. Потер крижі, сів на колоду-гойдалку так, щоб упасти в траву. З нього вийшов поганий клоун, але Персіваль та інші перестали плакати, шморгнули носами і засміялися. І от уже всі регочуть так безтямно, що заражають навіть старших.

Перший примусив почути себе Джек. Він не мав рога і порушив правила, та ніхто не помітив.

– Ну, а що ти скажеш про звіра?

З Персівалем коїлося щось дивне. Він позіхнув, заточився, так що Джек схопив його й затряс.

– Де живе звір?

Персіваль обвис у Джекових руках.

– Це дуже розумний звір, – насміхався Роха, – якщо може сховатися на острові.

– Джек скрізь обійшов…

– Де може жити звір?

– Хай мене поцілує в одне місце!

Персіваль щось пробурмотів, і збори знову засміялися. Ральф нахилився до нього.

– Що він каже?

Джек вислухав відповідь Персіваля і відпустив його.

Персіваль, звільнений, у втішному оточенні таких, як сам, істот, упав у високу траву і заснув.

Джек відкашлявся і недбало сповістив:

– Він сказав, що звір виходить з моря.

Всі усмішки завмерли. Ральф мимоволі відвернувся – чорна згорблена фігурка на тлі лаґуни. Всі подивилися в той самий бік; побачили широкі простори вод, високу морську далеч, синяву, що приховувала невідомість: вслухалися в зітхання й шепіт рифу.

Тоді Моріс сказав, та так голосно, аж усі підскочили:

– Мені розповідав тато, що люди ще не знають усіх тварин, які живуть у морі.

Знову зчинилася колотнеча. Ральф простяг Морісові лискучий ріг, і Моріс слухняно взяв його. Збори затихли.

– Я хотів сказати – Джек правду мовив, що ми боїмося, бо люди взагалі бояться. Він сказав, що на цьому острові водяться тільки свині, і я сподіваюся, що так воно і є, але він не знає точно, тобто не знає напевне, – Моріс набрав повітря, – мій тато каже, є такі істоти, ну, як їх, ну, вони ще плюються чорнилом… а, спрути… завдовжки вони мають сотні ярдів і можуть з'їсти цілого кита. – Він знову замовк і весело засміявся. – Звичайно, я не вірю в звіра. Як каже Роха, все в житті будується на науці, але ми ж не знаємо! Тобто не знаємо точно…

Хтось вигукнув:

– Спрут не може вийти з води.

– Може!

– Не може!

Вмить на плиті всі засперечалися, було видно, як жестикулюють тіні. Ральф сидів на місці, йому здавалося, ніби всі з'їхали з глузду. Страх, звірі, а коли доходить розмова до найважливішого – сиґнального вогню, тут нема такої згоди; а спробуй доводити – почнуть сперечатися, вигадають нові неприємні докази.

В темряві коло себе Ральф розрізнив білий ріг, вихопив його у Моріса й засурмив щодуху. Збори здригнулись і вмовкли. Поряд опинився Саймон, він поклав руки на ріг. Саймон відчував небезпечне бажання виступити; але говорити перед зборами було для нього мукою.

– Може, – з ваганням промовив він, – може, звір навіть є.

Збори вибухнули несамовитим лементом. Ральф аж підвівся з подиву.

– Ти що, Саймоне? Ти в це віриш?

– Не знаю, – відповів Саймон. Його серце так калатало, що він задихався. – Але…

Схопилася буря.

– Сідай!

– Стули писок!

– Заберіть у нього ріг!

– Геть його!

– Замовкни!

Тут вигукнув Ральф:

– Слухайте його! У нього ріг!

– Я хочу сказати… може, це ми самі.

– Ото псих!

Це вже не витерпів і забув за пристойність Роха. Саймон провадив:

– Може, ми самі трохи…

Саймонові бракувало слів, щоб назвати головну хворобу людства. Та раптом прийшло натхнення.

– Що на світі найбільше паскудство?

Запала тиша – ніхто нічого не розумів, у відповідь Джек кинув різке непристойне слово. Полегкість прийшла як судомна мить блаженства. Малюки, що вилізли на колоду-гойдалку, знову попадали, ще й з великою радістю. Мисливці верещали від захоплення.

Усі намагання Саймона пішли намарне; сміх боляче його вдарив, він беззахисно скулився і сів.

Нарешті збори знову втихомирились. Не взявши слова, хтось гукнув:

– Може, він хотів сказати, що це якийсь дух?

Ральф підніс ріг і вдивлявся в морок. Найсвітлішою плямою залишався блідий берег. Напевне, малюки підсунулися ближче? Так, нема сумніву, щільною купкою зблизилися вони в траві посередині. Від подиху вітру загомоніли пальми, тепер, у темряві й тиші, вони шуміли надто голосно. Два сірі стовбури терлися один об одного зі зловісним скрипом, якого вдень ніхто не зауважував. Роха взяв у Ральфа ріг. Він кипів від обурення.

– Не повірю я в жодних духів… Ніколи!

Джек і собі підвівся, безпричинно лютий.

– Кого обходить, у що ти віриш, Жирний!

– У мене ріг!

Далі почулися звуки короткої тусанини, ріг переходив з рук до рук.

– Ану, поклади ріг назад!

Ральф пропхався всередину і дістав кулаком у груди. Видер у когось ріг і сів, засапаний.

– Забагато цих балачок про духів. Краще залишимо їх на ранок.

Тут втрутився чийсь тихий голос:

– Може, цей звір і є дух.

Збори здригнулися, наче від вітру.

– Сл?ва не беруть, а говорять, – сказав Ральф, – у нас не буде справжніх зборів, якщо не пильнувати правил.

Він знову зупинився. Старанно обміркований план цих зборів провалився.

– Ну що я можу ще сказати? Я помилився, скликаючи ці збори так пізно. Давайте проголосуємо про них, про духів тобто, та й по куренях, бо всі потомилися. Стривай – це ти, Джеку? – зажди хвилинку. Скажу вам зараз твердо – яв духів не вірю. Або думаю, що не вірю. Згадувати мені про них неприємно. А ще тепер, у темряві. Але ми збиралися вирішити, що до чого.

На мить він підняв угору ріг.

– Ну добре. Так от, є духи чи ні…

На мить замислився, формулюючи запитання:

– Хто вважає, що духи бувають?

Довгий час панувала тиша, жодного руху.

Тоді Ральф уп'явся очима в морок і розрізнив піднесені руки. Сказав тупо:

– Все ясно.

Світ, зрозумілий і впорядкований світ, тікав з-під ніг. Раніше все було на своїх місцях, а тепер… ба, і корабель проплив.

Хтось вихопив у нього ріг, і голос Рохи пронизливо заверещав:

– Я за жодних духів не голосував!

Він крутнувся і став лицем до зборів.

– Затямте це всі!

Чути було, як він тупнув ногою.

– Хто ми такі? Люди? Чи тварини? Чи дикуни? Що про нас подумають дорослі? Розбігаємося на всі боки, полюємо на свиней, кидаємо вогонь, а тепер ще це!

На нього насунулася грізна тінь.

– Ану, заткни пельку, ти, жирний слимак!

Вони якусь хвилину боролися, блискучий ріг стрибав то вгору, то вниз. Ральф зірвався на ноги.

– Джеку! Джеку! Ти не брав слова! Дай йому сказати!

До нього підпливло лице Джека.

– І ти заткни пельку! Ти взагалі хто такий? Сидиш тут, навчаєш усіх, що робити. А сам не вмієш ні полювати, ні співати…

– Я головний. Мене обрали.

– Ну то й що, як обрали? Тільки віддаєш дурні накази…

– Роха має ріг.

– Ну й цілуй свого Роху…

– Джеку!

Джек люто передражнив його:

– Джеку! Джеку!

– Правила! – вигукнув Ральф. – Ти порушуєш правила!

– Ну й що?

Ральф розсердився.

– А те, що, крім правил, ми нічого не маємо!

Але Джек уже кричав у відповідь:

– Чхав я на твої правила! Ми сильні! Ми полюємо! Якщо звір є, ми його вб'ємо! Ми його оточимо і будемо бити, бити, бити…

Він гукнув диким голосом, сплигнув на блідий пісок. Враз плита наповнилася веселим гамом, штовханиною, криками та сміхом.

Збори кинулися врозтіч, розсипалися, розбіглися від пальм до самої води і далі вздовж пляжу, у морок. Ральф відчув, як ріг торкнувся його щоки, і взяв його від Рохи.

– Що скажуть дорослі? – знову вигукнув Роха. – Ти тільки глянь на них!

На пляжі гралися в полювання, звідти було чути істеричний регіт і крики, повні невдаваного жаху.

– Подми в ріг, Ральфе.

Роха стояв так близько, що Ральф побачив, як мерехтить єдине скельце його окулярів.

– Це ж про вогонь. Невже до них не дійшло?

– Тепер ти маєш бути твердим. Примусити їх робити те, що ти хочеш.

Ральф відказав розважливо, як людина, що доводить теорему:

– Якщо я подму в ріг, а вони не повернуться, тоді кінець. Ми не зможемо підтримувати вогню. Ми будемо як звірі. Нас ніколи не врятують.

– Якщо ти не подмеш, ми й так скоро будемо, як звірі, я не бачу, що вони там роблять, але я все чую.

Розпорошені по пляжу постаті тепер зійшлися докупи, збилися в густу чорну масу, яка кружляла на місці. Вони щось співали, а малюки,

яким було вже досить, голосили й, очманілі, відповзали назад. Ральф підвіс ріг до рота, тоді знов опустив.

– Річ у тім, Рохо… Є вони, ці духи? Чи звірі?

– Звичайно, нема.

– Чому?

– Бо все тоді нінащо. Будинки, і вулиці, і телевізори… не було б нічого.

Танці й співи даленіли, доки не залишився самий ритм, без слів.

– А може, таки є? Ну тут, на острові? Може, вони підстерігають нас, стежать за нами?

Ральфа аж затіпало, він підсунувся до Рохи, і вони зіткнулися налякано.

– Перестань таке говорити! І так багато клопотів, Ральфе, я сам уже більше не витримаю. Якщо є духи…

– Не буду я більше ватажком. Ти тільки послухай їх.

– О, боронь Боже!

Роха схопив Ральфа за руку.

– Якщо Джек стане ватагом, буде тільки полювання і жодного вогню. Ми будемо тут, доки не вмремо.

Голос його перейшов майже у скімлення.

– Хто тут сидить?

– Це я. Саймон.

– Ну й компанія, – скривився Ральф. – Три сліпі миші. Ні, я відмовляюся.

– Якщо ти відмовишся, – прошепотів Роха перелякано, – що буде зі мною?

– Нічого.

– Він мене ненавидить. Не знаю, за що. Якби він міг зробити те, що йому хочеться… Тобі добре, тебе він поважає. Крім того… ти його й побити можеш.

– Ти й сам щойно добре з ним бився.

– У мене був ріг, – просто пояснив Роха. – Я мав право говорити.

У темряві ворухнувся Саймои.

– Будь і далі ватажком.

– А ти мовчи, Саймоне! Ти не міг сказати, що звіра нема?

– Я Джека боюся, – провадив Роха, – а тому я його вивчив. Коли ти когось боїшся, ти його ненавидиш, але весь час про нього тільки й Думаєш. Ти себе дуриш, що він цілком нормальний, а потім, коли знов його бачиш, це мов ядуха, ти задихаєшся. Я тобі дещо скажу. Він тебе так само ненавидить, Ральфе…

– Мене? Чому?

– Не знаю. Ти накричав на нього через вогонь, потім – ти ватажок, а він ні.

– Але він, він – сам Джек Мерідью!

– Я довго хворів і багато думав. Я знаю про людей. Я знаю про себе. І про нього знаю. Тобі він не може нічого зробити, та коли ти зійдеш з дороги, він зжене оскому на тому, хто буде другий. А це – я.

– Роха має рацію, Ральфе. Або ти, або Джек. Залишайся ватажком.

– Ми сидимо без діла, все йде шкереберть. Удома завжди були дорослі. Будь ласка, сер, будь ласка, міс, і на все є відповідь. Ах, якби!..

– Якби тут була моя тітонька!

– Якби мій тато... Ну, та що з того?

– Треба, щоб горів вогонь.

Танець закінчився, і мисливці верталися до куренів.

– Дорослі все знають, – сказав Роха. – Вони не бояться темряви. Вони б зібралися, випили чаю, все обговорили. І все стало б добре...

– Вони б не запалили цілий острів. Не погубили...

– Змайстрували б корабель...

Троє хлопців стояли в темряві, марно намагаючись описати велич дорослого життя.

– Вони б не сварилися...

– І не розбили б мені окулярів…

– І не балакали б про звіра…

– Якби вони надіслали нам хоч яку-небудь звістку, – в розпуці вигукнув Ральф. – Якби вони передали нам щось доросле… якийсь знак, чи що…

З темряви почулося протягле виття, вони похололи й притулилися один до одного. Далеке, нелюдське виття наростало, тоді обернулось у невиразне белькотіння. Персіваль Вімз Медісон з будинку священика в Гаркорті, Сент-Ентоні, лежав у високій траві й знову переживав події, від яких його неспроможна була врятувати навіть магія визудженої адреси.

Розділ шостий

ЗВІР З НЕБА

Уже зовсім стемніло, тільки зірки світили. Коли вони збагнули, звідки йшов той страхітливий крик, а Персіваль знову затих, Ральф і Саймон незграбно підняли його і понесли до куреня. Незважаючи на всі свої сміливі слова, Роха плентався тут-таки, і всі троє старших хлопців залізли в сусідній курінь. Довго не могли заснути, перевертались з боку на бік, шаруділи сухим листям, розглядали клапоть зоряного неба, що відбивався в отворі куреня, повернутого чолом до лаґуни. Часом з інших куренів долітав крик якогось малюка, а раз навіть хтось із старших заговорив у темряві. Потім і вони заснули.

Серп молодика зійшов над обрієм, такий вузький, що, навіть зависнувши над самою водою, не відкидав блискучої стежки; однак на небі з'явилися інші вогні, вони швидко пересувалися, блимали й згасали, та від битви, яка точилася на десятимильній висоті, до землі не доходив навіть найслабший тріск. Світ дорослих посилав їм свій знак, але всі діти саме спали, і його нікому було прочитати. Раптом щось вибухнуло

яскравим спалахом – і вогненний серпанок спіраллю перекреслив небо; і знову темрява та зорі. Над островом з'явилася цятка – фігурка швидко падала під парашутом, падала, безладно обвиснувши всім тілом. На різних висотах мінливі вітри штовхали фігурку в усі боки. Потім на висоті трьох миль вітер вирівнявся, дугою поніс її по всьому небу, навскоси перетяг понад рифом та лаґуною до самої гори. Фігурка впала, скулилася в голубих квітах гірського схилу, але й на цій висоті повіяв легкий вітерець, парашут надувся, залопотів, потяг уперед. І фігурка, човгаючи ногами, майнула вгору, по схилу. Ярд за ярдом, порив за поривом вітер тяг фігурку по голубих квітах, по кругляках та червоному камінню, – доки не кинув безладною купою між гострими скелями на вершині. Тут поривами вітру сплутало й позачіплювало стропи парашута, й фігурка, підтримувана сплетом шнурів, сіла, схиливши голову в шоломі на коліна. Коли дув вітер, стропи туго напиналися, від цього груди випростовувалися, голова підводилась, і вдавалося, ніби людина заглядає за прискалок. Потім, коли вітер завмирав, стропи слабшали, тіло знову нахилялось уперед, опускало голову на коліна. Отак, поки зірки рухалися по небу, на вершині гори сиділа фігурка, кланялась, розгиналась і знову кланялась.

У досвітніх сутінках коло скелі трохи нижче від вершини почулися голоси. Два хлопчики, дві невиразні тіні викотилися з купи сухих гілок та листя, заспано перемовляючись. То були близнюки, що чергували коло вогнища. Одному, власне, годилося спати, а другому – стояти на варті. Та жоден з них не вмів дати собі ради, коли доводилося щось робити самому, а що чатувати цілу ніч разом було годі, то обидва полягали спати. Тепер звичною ступою, позіхаючи та протираючи очі, вони потюпали до темного згарища, де мав палати сиґнальний вогонь. Дійшовши до нього, зразу перестали позіхати, а один швидко помчав по хмиз та листя.

Інший став навколішки.

– Ніби згас.

Запорпався в попелі патичками, які другий тицьнув йому до рук.

– Ні.

Ліг на землю, припав губами до самого згарища, легко подув. Червоний відблиск підсвітив йому обличчя. На мить перестав дути.

– Семе… Подай мені…

– …сушняку.

Ерік схилився і знову легко дмухнув. Спалахнула яскрава цятка. Сем кинув у жар уламок сухого дерева, потім галузку. Зажевріло сильніше, вогонь перекинувся на гілку. Сем підкинув іще гілок.

– Не спали тут усе, – застеріг Ерік, – забагато накладаєш.

– Погріймося.

– Треба спочатку наносити хмизу.

– Мені холодно.

– І мені.

– Ще й до того…

– …темно. Ну, гаразд.

Ерік сів навпочіпки трохи далі й дивився, як Сем розпалює вогнище. Він склав з хмизу маленьку пірамідку, вогонь розгорявся.

– Ще трохи…

– І він був би, як…

– Наш Злюка.

– Ага.

Якусь хвилинку близнюки мовчки дивились у вогонь. Тоді Ерік захихотів.

– Правда, як він розлютився?

– Через…

– Вогонь та свиню.

– На щастя, причепився до Джека, а не до нас.

– Ага. Пам'ятаєш старого Злюку зі школи?

– Хлопче-тя-зве-деш-ме-не-з-ро-зу-му!

Близнюки пирснули своїм однаковим сміхом, але згадали за темряву та все інше і неспокійно озирнулися. Потім знов утупилися в вогонь, де язички полум'я вже взялися за пірамідку з хмизу. Ерік дивився, як метушаться стоноги, несамовито силкуючись утекти від полум'я, і думав про перше вогнище, розпалене он там, на кручі, де тепер глупа пітьма. Він не любив про це згадувати й перевів погляд на вершину гори.

Вогонь випромінював тепло й приємно зігрівав. Сем розважався тим, що підкладав галузки, нахиляючись аж до полум'я. Ерік витяг долоні, шукаючи, де б вогонь добре грів, але не обпікав. Він бездумно дивився понад вогонь і за пласкими тінями розкиданих скель пробував згадати

їхні денні обриси. Он там велика скеля, там три камені, далі розколота скеля, а за нею має бути розпадина, а там…

– Семе.

– Га?

– Та нічого.

Полум'я пожирало гілки, кора скручувалась і відлітала. Тріщало дерево. Пірамідка впала, розкинувши над вершиною широке світляне коло.

– Семе…

– Га?

– Семе! Семе!

Сем глянув на Еріка роздратовано. Сем сидів спиною до того, що побачив Ерік, і жахнувся від страшенної напруги братового погляду. Він метнувся довкруг вогню, сів коло Еріка навпочіпки, подивився й собі. Вони завмерли, схопившись один за одного, – четверо широко розплющених очей, двоє роззявлених ротів.

Далеко внизу зітхнули, загули лісові дерева. Волосся затріпотіло на хлоп'ячих головах, омахи полум'я застрибали врізнобіч від вогню. За п'ятнадцять ярдів від них залопотіла напнута вітром тканина.

Жоден з хлопців не скрикнув, а лише міцніше вхопився за іншого, щелепи в обох відвисли. Так тулилися вони один до одного секунд із десять, поки вогонь вибухав димом, іскрами та хвилями миготливого світла до вершини гори.

Потім обидва зразу, ніби в нероздільному жахові, перебралися через скелі й кинулися навтікача.

Ральф бачив сон. Він нарешті заснув після того, як цілі години, так принаймні йому здалося, перевертався з боку на бік та шарудів сухим листям. Не чув навіть, як у кошмарних сновидіннях кричали по інших куренях хлопці: адже він перенісся туди, де жив раніше і годував цукром поні через садову огорожу. Потім хтось заторсав його за руку і нагадав, що час пити чай.

– Ральфе! Вставай!

Листя шуміло, як море.

– Ральфе, вставай!

– Що таке?

– Ми бачили…

– …звіра…

– …зовсім виразно!

– Хто це? Близнюки?

– Ми бачили звіра…

– Тихо. Рохо!

Листя все шаруділо. На Ральфа наскочив Роха, і хтось із близнюків затримав його, коли він рушив до вузького отвору, звідки блимали по-досвітньому бліді зорі.

– Не виходь… там страшно!

– Рохо… це ваші списи?

– Чуєте…

– Ану, тихо. Не ворушіться.

Отак вони лежали і дослухалися, спочатку з сумнівом, потім із жахом, до шепотіння близнюків, що уривалося лише паузами мертвої тиші. Незабаром темрява виповнилася пазурами, виповнилася невідомими і страшними загрозами. Світанок нескінченно довго не міг стерти з неба зір, нарешті світло, сумне та сіре, просочилося в курінь. Хлопці заворушилися, хоча зовнішній світ залишався неймовірно небезпечним. З лабіринту темряви вирізнилося те, що далі, й те, що ближче, а хмарки високо в небі зажевріли ясними барвами. Якийсь самотній морський птах пролопотів крилами догори з хрипучим криком, який зразу рознісся луною, в лісі щось пронизливо заскрекотало. Ось уже зарожевіли смужки хмар над обрієм, і знову позеленіли перисті крони пальм.

Ральф уклякнув коло виходу й обережно визирнув з куреня.

– Ерік і Сем, скликайте всіх на збори. Тихо. Вперед.

Близнюки, боязко тулячись один до одного, наважилися подолати декілька ярдів до сусіднього куреня і рознесли страшну новину. Ральф підвівся і, дбаючи про самоповагу,

пішов до плити, хоч мурашки й бігали йому по плечах. За ним ішли Роха та Саймон, ззаду скрадалися решта.

Ральф узяв ріг з відшліфованого сидіння на стовбурі й підніс до рота; тоді завагався і не засурмив. Натомість тримав мушлю, показував її всім, і всі зрозуміли.

Сонячні промені, що віялом розходилися з-за обрію, падали на рівні очей. Ральф мить дивився, як росла скибка золота, що освітлювала їх справа і наче заохочувала, щоб виголосили промову. Гурток хлопців перед ним наїжачився мисливськими списами.

Ральф простяг ріг Ерікові, цей близнюк стояв ближче.

– Ми бачили звіра на власні очі. Ні… ми не спали…

Сем повів далі. За звичаєм ріг давав право голосу зразу обом близнюкам, цим визнавалась їхня нерозривна єдність.

– Він волохатий. А ззаду за ним щось ворушилося – крила. Звір рухався…

– Ох жах! Він ніби сидів…

– Вогонь горів ясно…

– Ми тільки його розклали…

– …підклали гілок…

– У нього очі…

– Зуби…

– Пазури…

– Ми як побігли…

– Спотикалися…

– Звір гнався за нами…

– Я бачив, як він крався поза деревами…

– Мало не схопив мене…

Ральф з острахом показав на Ерікове лице, до крові подерте гілками.

– Як це ти?

Ерік доторкнувся до лиця.

– Все в подряпинах. Кров іде?

Хлопчики поряд відсахнулися з жахом.

Джоні, ще позіхаючи, голосно розплакався і не стихав, доки не дістав ляпаса від Біла. Ясний ранок таїв у собі загрози, і в гурті хлопчиків заходили зміни. Всі повернулися назовні, а не досередини, і списи з загострених палиць стирчали, як частокіл. Джек звелів їм знову повернутися до центру.

– От буде полювання! Хто зі мною?

Ральф зачовгав нетерпляче.

– У нас дерев'яні списи. Не мели дурниць!

Джек глузливо посміхнувся.

– Боїшся?

– Певна річ, боюсь. А хто не боїться?

Він повернувся до близнюків з сумом і безнадією.

– Ви ж нас не дурите?

Відповідь була така переконлива, що ніхто не смів узяти її під сумнів. Ріг прийняв Роха.

– А може… ми залишимось тут… і край? Може, звір до нас не підійде?

Ральф накричав би на нього, якби йому не здавалося, що за ними хтось спостерігає.

– Залишитися тут? Товктися на латочці острова у вічному страху? А де ми візьмемо їжу? А що буде з вогнем?

– Ходімо, – нетерпляче запропонував Джек, – ми марнуємо час.

– Ні, не марнуємо. Що робити з малюками?

– Начхати на малюків!

– Хтось має наглядати за ними.

– Поки що обходились і так.

– Не було потреби! А тепер є. Це зробить Роха.

– Чудово. Сховай свого Роху від небезпеки.

– Май розум. Що Роха може зі одним оком?

Інші хлопці з цікавістю дивилися то на Ральфа, то на Джека.

– І ще одне. Це буде не звичайне полювання, бо звір не залишає слідів. Якби були сліди, ви б їх побачили. Наскільки ми знаємо, звір перестрибує з дерева на дерево, як оці, ну як їх…

Усі закивали.

– Тож треба подумати.

Роха скинув окуляри і протер єдине скельце.

– А як ми, Ральфе?

– В тебе нема рога. На, тримай.

– Я хочу сказати, що буде з нами? А що як звір прийде, коли всіх вас не буде? Я погано бачу, і якщо я перелякаюся…

Джек перебив його зневажливо:

– Ти завжди переляканий.

– У мене ріг.

– Ріг! Ріг! – закричав Джек. – Нам більше не потрібний ріг. Ми і так знаємо, хто має говорити. Яке пуття з того, що тут казав Саймон, чи Біл, чи Уолтер? Пора декому зрозуміти, що треба сидіти тихо, а ми самі вирішимо…

Ральф більше не міг мовчати. Кров гарячою хвилею прилинула йому до щік.

– Ріг не в тебе, – нагадав він. – Сядь.

Джек побілів, на його обличчі різко проступили коричневі цяточки веснянок. Він облизав губи і залишився стояти.

– Це справа мисливців.

Решта всі напружено стежили за ним. Роха відчув, що вскочив у халепу, тицьнув ріг Ральфові на коліна й сів. Тиша ставала гнітюча. Росі перехопило дух.

– Це не тільки справа мисливців, – нарешті відказав Ральф. – Ви ж нездатні вистежити звіра. А хіба ви не хочете, щоб вас урятували?

Він повернувся до зборів.

– Хіба ви всі не хочете, щоб вас урятували?

Знову зиркнув на Джека.

– І раніше я казав: головне – вогонь. Тепер вів, мабуть, загас…

Йому допомогла давня злість, дала сили нападати.

– Невже всі подуріли? Нам треба знову запалити той вогонь. Джеку, ти про це не подумав, правда? А може, ніхто не хоче, щоб нас урятували?

Ні, врятуватися хотіли всі – це не викликало сумніву; криза скінчилася цілковитою перемогою Ральфа. Роха зі стогоном випустив

повітря, знову відкрив рота, щоб удихнути, та не зміг. Він упав, притиснувся до колоди, роззявив рота, губи йому посиніли. Ніхто не звертав на нього уваги.

– Тепер подумай, Джеку. Є на острові місце, де ти не був?

Джек відповів неохоче:

– Тільки… а, ну, звичайно ж! Пам'ятаєш? У самому хвості острова, де скелі навалилися. Я підходив туди. Там є такий місток із каміння. Це єдина дорога нагору.

– Може, він там і живе.

Всі враз загалакали.

– Тихо! Гаразд. Там і будемо шукати. Якщо звіра там нема, тоді підемо та пошукаємо на горі й запалимо вогнище.

– Гайда!

– Спершу треба поїсти. Тоді йти, – Ральф замовк на хвилину. – І, мабуть, візьмемо списи.

Після їди Ральф зі старшими хлопцями рушили понад берегом. Роха так і залишивсь валятися на плиті. Цей день, як і попередні, обіцяв сонячну купіль під блакитною банею. Пляж простягався попереду м'якою дугою, зливався з лісом удалині; було рано, і день ще не заволокло рухливим серпанком міражів. Ральф обачно вибрав шлях по пальмовій терасі, не ризикуючи йти гарячим піском над водою. Він дозволив Джекові очолити їх; той посувався вперед з підкресленими пересторогами, хоча ворога вони б завважили за двадцять ярдів. Ральф ступав позаду, радий, що хоч на час позбувся відповідальності.

Саймон ішов перед Ральфом і не дуже вірив – якийсь звір з гострими пазурами сидить на Вершині гори, не залишає слідів, але не може наздогнати Ерікісема. Скільки Саймон не думав про звіра, в його уяві завжди поставав образ якогось чоловіка, геройського й хворого.

Він зітхнув. Інші встають і промовляють до зборів, не відаючи жахливої внутрішньої скутості; говорять, що заманеться, так наче звертаються до однієї людини. Він відступив убік і озирнувся. Позаду йшов Ральф, перекинувши спис на плече. Саймон соромливо сповільнив крок, порівнявся з Ральфом, поглянув на нього крізь цупке чорне волосся, яке впало на очі. Ральф скоса зиркнув у відповідь, стримано всміхнувся, наче забув, у які дурні пошився недавно Саймон, і знов тупо дивився вперед. На якусь мить чи дві Саймона огорнуло щастя – його знову прийняли, – а потім він перестав думати про себе. Зненацька наскочив на дерево, Ральф сердито глянув на нього, а Роберт захихотів. Саймов заточився, біла плямка на його чолі почервоніла, засочилася кров'ю. Ральф забув про Саймона і вернувся у своє особисте пекло. Скоро вони дістануться до замку, і ватажок муситиме йти першим.

Спереду надбіг Джек.

– Уже видно.

– Гаразд. Підійдімо якомога ближче.

Невисоким схилом подався за Джеком у бік замку. По ліву руку від них було непроникне плетиво ліан та дерев.

– А тут нічого не може бути?

– Сам бачиш. Тут ніхто не пролізе.

– А в замку?

– Побачимо.

Ральф розсунув заслону з трави й визирнув. Перед ним зоставалося кілька ярдів кам'янистого ґрунту, а далі два береги острова сходилися докупи, так що мав би утворитися гострий ріг. Натомість вузька скеляста коса завширшки в кілька ярдів і завдовжки ярдів у п'ятнадцять продовжувала острів далі в море. Вона втикалась у рожевий квадрат – один із тих, що становили спід острова. Цей замковий мур, скеля заввишки у сто футів, і був той рожевий бастіон, якого вони бачили з вершини гори. Скеля потріскалася, верхівку безладно завалили великі брили й загрожували от-от зірватися вниз.

За Ральфом у високій траві мовчки залягли мисливці.

Ральф глянув на Джека.

– Ти – мисливець.

Джек почервонів.

– Знаю. Добре. Я йду.

Якийсь внутрішній голос примусив Ральфа сказати:

– Я старший. Я сам піду. Не переч.

Він повернувся до решти.

– А ви заховайтесь тут. Почекайте на нас.

Він відчув, що голос його то пропадає, то зривається на крик. Глянув на Джека.

– Отже, ти думаєш?

Джек промимрив:

– Я скрізь сходив. Має бути тут.

– Ясно.

Саймон збентежено пробелькотів:

– Не вірю я в звіра.

Ральф відповів ґречно, ніби йшлося про погоду.

– Так, так. Звичайно.

Стис рота, аж губи побіліли. Дуже повільно відгорнув назад волосся.

– Ну, до зустрічі!

І примусив неслухняні ноги винести його на перешийок.

Зусебіч його оточували провалля, повітряні пустоти. Сховатися нікуди, навіть якщо не йти вперед. Він зупинився на вузькому перешийку й поглянув униз. Скоро, за якихось кілька століть, море перетворить замок на окремий острів. Праворуч хвилювалася лаґуна, в яку вдиралися хвилі відкритого моря, ліворуч…

Ральф здригнувся. Лаґуна захищала їх від Тихого океану; з другого боку Джек чомусь підійшов до самої води. Тепер поглядом жителя суходолу Ральф поглянув на водяні брижі, і йому здалося, що там дихає якась величезна істота. Вона повільно западала між скелями, відкриваючи рожеві ґранітові плити, чудернацькі нарости коралів,

поліпів, водоростей. Нижче й нижче западала вода, шелестіла, наче вітер у верховітті дерев. Був там плаский камінь, гладенький, як стіл, вода всмоктувалася під нього, відкриваючи з чотирьох поросли водоростями боків гострі устуїш. Потім сонний левіафан видихав повітря – вода здималася, маючи водоростями, і з ревом перевалювала через скельний стіл. Хвилі тут не накочувалися з моря, тільки на хвилину здіймалися й опадали, опадали й здіймалися.

Ральф подивився на червоний бескид. Там, за ним, у високій траві, хлопці лежали й чекали, що він зробить. Відчув, як холодний піт виступив на долонях, і з подивом подумав, що насправді не сподівається зустріти ніякого звіра, і не знає, що діяти, якщо все ж наткнеться на нього.

Бін побачив, що на скелю можна злізти, але в цьому не було потреби. Квадратову стіну облямовував своєрідний карниз, із правого боку над лаґуною можна було пройти по цьому прискалку і завернути за ріг. Удалося це легко, і скоро він зазирнув за скелю.

Нічого нового й несподіваного там не було: безладдя рожевих кругляків, покритих гуано, наче цукровою глазур'ю, стрімкий схил до звалища скель, що вінчали бастіон.

Якийсь звук позаду примусив його озирнутися. По прискалку дряпався Джек.

– Не міг тебе самого залишити.

Ральф помовчав. Він пробрався поміж скелями, дослідив якусь печерку, не знайшов там нічого жахливого, тільки купку тухлих яєць, нарешті сів, роззираючись навкруги і постукуючи по каменю ратищем списа.

Джек був у захваті.

– Місце якраз для фортеці.

Їх оббризкало фонтаном води.

– Нема питної води.

– А он?

І справді, вище на скелі видніла якась довга брудна зелена пляма. Вони видряпалися нагору і покуштували воду, що сочилась тоненькою цівочкою.

– Можна поставити тут шкаралупу з кокоса, і вона весь час набиратиме води.

– Тільки не я. Це гниле місце.

Пліч-о-пліч вони видерлися на останній уступ, де кам'яна гора звужувалась і вінчалась останнім уламком скелі. Джек ударив кулаком по найближчому каменю, той ледь зарипів.

– Пам'ятаєш?

Обидва згадали прикрі часи в їхніх стосунках. Джек заторохтів:

– Запхати під нього пальмовий кілок, і хай тільки підійде цей ворог… подивися!

За сто футів під ними була вузька дамба, далі кам'янистий ґрунт, ще далі трава, поцяткована головами, а позаду ліс.

– Тільки підважити, – вигукнув Джек тріумфально, – і… ві-і-і-і!

Він махнув рукою, ніби падає. Ральф подивився в бік гори.

– В чому річ?

Ральф обернувся.

– А що?

– Ти так дивився… не знаю.

– Нема сиґналу. Нас не видно.

– Здурів ти від цього сиґналу.

Їх оточувала туга синя лінія обрію, розірвана тільки верхівкою гори.

– Це все, що ми маємо.

Він зіпер свій спис на кам'яну стіну і відгорнув долонями пасмо з чола.

– Треба вертатись і йти на гору. Вони ж бачили звіра там.

– Нема там ніякого звіра.

– А що ще можна зробити?

Хлопці, що залягли в траві, побачили Ральфа з Джеком цілими й неушкодженими і вийшли на сонце. В запалі пошуків вони забули про звіра. Юрмою кинулися через місток і вже з галасом дряпалися нагору. Ральф стояв, зіпершись рукою на червоний камінь, величезний, як жорно; камінь потріскався і загрозливо завис над урвищем. Хлопець понуро дивився на гору. Стиснув руку в кулак і, наче молотом, почав

товкти ним по червоній стіні. Міцно зціпив губи, в очах під кучмою волосся залягла туга.

– Дим.

Вів облизав розбитий кулак.

– Джеку! Ходімо.

Але Джек уже зник. З гамором, якого він раніше не почув, хлопці розгойдували й підважували кам'яну брилу. Коли він повернувся, брила затріщала і всією масою повалилася в море, аж до середини стіни над водою з гуком здійнявся султан бризок,

– Облиште! Облиште!

Вони стихли, зачувши Ральфів голос.

– Дим.

Дивні речі коїлись у того в голові. Щось тріпотіло в мозку, наче крило кажана, затьмарюючи думку.

– Дим.

Ураз повернулися і думки, і злість.

– Нам потрібен дим. А ви гаєте час. Каміння спихаєте.

Роджер закричав:

– У нас повно часу!

Ральф похитав головою.

– Треба йти на гору.

Вибухнула суперечка. Хтось хотів повертатися назад на пляж. Хтось пропонував зіпхнути ще з кілька брил. Сонце світило ясно, а небезпека розвіялася з темрявою.

– Джеку. Звір, мабуть, із того боку. Ти можеш повести нас туди. Ти був там.

– Можна йти берегом. Там є плоди.

До Ральфа підійшов Біл.

– Чому не можна трохи побути тут?

– Ага.

– Зробимо фортецю…

– Тут нічого їсти, – відрізав Ральф, – і нема сховку. Зовсім мало свіжої води.

– Вийшла б чудова фортеця.

– Можна б зіпхнути камінь-другий.

– Прямо на місток…

– Я сказав, ходімо! – люто гарикнув Ральф. – Треба точно впевнитися. Ну, ходімо!

– Давайте залишимось тут…

– Назад, у курінь…

– Я втомився…

– Ні!

Ральф гепнув кулаком по каменю, аж здер шкіру на пальцях. Та він не відчув болю.

– Я ватажок. Треба точно впевнитися. Хіба ви не бачите гори? Там не видно сиґналу. А в морі може бути корабель. Чи ви всі подуріли?

Хлопці щось непокірно бурмотіли, тоді по вмовкали.

Джек повів їх униз, потім через місток.

Розділ сьомий

ТІНІ ТА ВИСОКІ ДЕРЕВА

Стежка, яку вторували свині, бігла по той бік гори попри безладне нагромадження скель над самою водою, і Ральф радів, що перший по ній іде Джек. Коли б не чути, як берег повільно засмоктує хвилі, як вони з клекотом вертаються назад, коли б забути, які похмурі й неходжені зарості папороті заснували стежку з обох боків, тоді, мабуть, можна б на якийсь час викинути з голови звіра й помріяти. Сонце вже перекотилося за зеніт, і полуднева спека скувала острів. Ральф по ланцюжку передав Джекові наказ, і, підійшовши до плодів, вони всією компанією зупинилися і перекусили.

Коли сіли, Ральф уперше за день відчув нещадну спеку. З відразою він стяг із себе сіру сорочку і замислився – а чи не ризикнути б її випрати. Спека стояла пекельна навіть як на цей острів. Ральф сидів і думав, який він занехаяний. От якби мати ножиці, підстригтися – відкинув назад свою гриву, – підстригти це брудне волосся зовсім коротко – їжачком. От якби приготувати ванну, поніжитися у ній, відшаруватися з милом. Він провів язиком по зубах і подумав, що не завадила б зубна щітка. А нігті…

Ральф повернув руки долонями вниз і вивчав свої нігті. Вони були скусані до м'яса, хоч не пригадувалося, коли він повернувся до цієї звички, коли дав собі волю.

– Так недовго й до того, щоб смоктати пальці…

Крадькома озирнувся навкруг. Здається, ніхто Не чув. Мисливці сиділи й напихали животи легкою їжею, намагаючись запевнити себе, що банани та інші плоди, оливково-сірі, драглисті, сповна відновлять їхні сили. Взявши за взірець свою колишню чистоту, Ральф оглядав усіх. Вони були брудні, та грязюка не впадала в око, як на тих хлопчаках, що тільки-но вивалялися в болоті чи ганяли в сильний дощ по вулиці. Бажання зразу запхати котрогось із них під душ не виникало, і все ж – волосся надто довге, скуйовджене, то тут, то там у ньому заплутався якийсь листочок або патичок; обличчя – сяк-так вимиті соком плодів та потом, але в менш приступних місцях позначені брудотою, наче тінями; одяг приношений, як у нього, задубілий від поту, вбраний не задля пристойності чи зручності, а просто за звичкою; шкіра на тілі зашерхла від солоної води…

Серце йому стислося, коли він відкрив для себе, що все це має за норму і давно не надає йому значення. Він зітхнув і жбурнув гілку, з якої позривав плоди. Мисливці потихеньку відходили в ліс чи ховалися за скелі, справляючи потребу. Він відвернувся, задивився на море.

Тут, з другого боку острова, панорама була цілком інакша. Чари туманного мрева не витримували холодних вод океану, й обрій синьою смугою міцно врізався в небо. Ральф плентався вниз до скель. Там, майже на одному рівні з морем, можна було стежити, як з глибини без упину виринають і накочуються морські хвилі. Завширшки з милю, вони не ламались і не пускали баранців на мілководді. Мандрували собі поза острів, немовби зовсім не зважали на нього, ніби поспішали в інших справах, та насправді нікуди вони не прямували – то поважно здіймався й опадав цілий океан. Ось хвилю засмокче під берег, повертаючись, вона впаде каскадами й фонтанами води, осяде між скелями, розчеше морські трави, наче сяйливе волосся, тоді на мить затихне, збереться на силі, піднесеться з ревом, неперебoрно здійнявшись над брилами й скелями, випнеться на невеликий уступ, нарешті запустить руку прибою в глиб невеликого жолоба, щоб зовсім близько, за якийсь ярд від Ральфа, пальцями бризок торкнутися землі.

Ральф поглядом стежив за тим, як хвиля за хвилею вода піднімалася й опадала, доки не очманів від морської далечі. Поступово безмежжя цих вод заполонило його уяву. Тут відбувався поділ, лежала перепона. По той бік острова, огорнутого полудневим міражем, за надійним щитом тихої лаґуяв можна мріяти про порятунок; тут, перед лицем тупої безглуздості океану за милі й милі від світу, ти знищений, безсилий, приречений…

Саймон заговорив йому прямо в вухо. Ральф помітив, що до болю обіруч учепився в камінь, зігнувся всім тілом, аж м'язи напнулися на шиї і в напруженні розкрився рот.

– Ти ще повернешся додому.

При цих словах Саймон кивнув. Він схопився руками за скелю, що нависала трохи вище, вкляк на одне коліно, а другу ногу спустив униз і майже діставав нею до Ральфа.

– Розумієш, він такий великий…

Саймон кивнув:

– Усе одно. Ти повернешся назад, от побачиш. Так мені принаймні здається.

Тіло Ральфові поволі відпружилось. Він глянув на море і гірко всміхнувся до Саймона.

– Ти що, маєш у кишені корабель?

Саймон вишкірився і похитав головою.

– Звідки ж ти знаєш?

Саймон усе мовчав, а Ральф кинув різко:

– Тобі клепки бракує.

Саймон відчайдушно захитав головою, цупка чорна грива заметалася врізнобіч по обличчю.

– Ні. Не бракує. Просто мені здається, ти повернешся назад, неодмінно.

Якусь мить більш нічого не говорилось. І раптом вони всміхнулися один одному.

З кущів пролунав Роджерів голос:

– Бігом, подивіться!

Коло стежки, де ходили свині, земля була зрита, парували купки посліду. Джек майже любовно схилився над ними.

– Ральфе, хоч ми полюємо на інше, нам однаково потрібне м'ясо.

– Ну, якщо по дорозі, можна й пополювати.

Знову рушили далі, згадка про звіра налякала мисливців, зі страху вони трохи збилися докупи, а Джек кинувся вперед на пошуки. Йшли повільніше, НІЖ хотілося Ральфові; та по-своєму він навіть радів, що можна потинятись, бавлячися списом. Незабаром Джек наскочив на щось у його ділі непередбачене, хід зупинився. Ральф прихилився до дерева і враз задрімав, замарив. За полювання відповідає Джек, і ще залишиться час зійти на гору…

Колись, переїхавши з батьком із Чатама до Девонпорта, вони оселилися в будиночку, що стояв коло порослих вересом боліт, з усіх будинків, де вони жили, цей запам'ятався Ральфові найкраще, бо звідси його вирядили до школи. Мама ще була з ними, і тато щодня повертався додому. Дикі поні підходили до кам'яної огорожі в кінці саду, йшов сніг. Зразу за будинком стояла дровітня, там можна було лежати й дивитись, як кружляють сніжинки. Ти бачив вогкі цятки там, де зникали сніжинки, а потім бачив першу сніжинку, що лежала й не танула, бачив, як біліла вся земля. Змерзнувши, ти міг піти додому і виглядати з вікна, дивлячись повз блискучий мідяний чайник і тарілку з маленькими синіми чоловічками…

Перед сном давали чашку кукурудзяних пластівців з цукром та вершками. І книжки – вони стояли на полиці над ліжком, схилившись набік, дві чи три лежали плазом на інших – йому було ліньки поставити їх на місце. Книжки зачитані, в подертих обкладинках. Одна тільки блискуча, новенька – про Топсі й Мопсі, він ніколи її не читав, бо вона про двох дівчаток; одна про чарівника, цю читалося зі стримуваним жахом, пропускаючи двадцять сьому сторінку з малюнком страхітливого

павука; там стояла й книжка про людей, які викопали з землі різні речі в Єгипті, а ще – "Хлопчикам про поїзди", "Хлопчикам про кораблі". Так виразно книжки з'явилися перед очима, здавалося, – простягнеш руку, доторкнешся, відчуєш вагу, побачиш, як легко виймається й вислизає на підлогу книжка "Хлопчикам про мамутів".

…Все було добре, всі були такі приязні й доброзичливі.

Десь попереду затріщали кущі. Хлопці нестямно кинулися врозтіч від стежки, з криками продиралися під ліанами. Ральф помітив, як Джека хтось відштовхнув ліктем, він упав. Якась тварина летіла на нього по стежці, полискуючи іклами й загрозливо рохкаючи. Ральф відчув, що зуміє холодно оцінити відстань до неї, й прицілився. Коли їх із вепром розділяло яких п'ять ярдів, він шпурнув оту дурну дрючину, з якою ходив, побачив, як вона поцілила у велике рило і на якусь хвилину зависла на ньому. Рохкання змінилося пронизливим виданням, і кабан звернув у гущавину. З криками хлопці знову висипали на стежку, прибіг Джек і заходився обстежувати кущі.

– Сюди…

– Але ж він нас заб'є!

– Сюди, кажу…

Вепр уже мчав геть. Вони знайшли іншу стежку, рівнобіжну до першої. Джек побіг уперед. Ральфа опанували страх, і передчуття, і гордощі.

– Поцілив! Спис аж застряг…

Нараз вони опинилися на відкритій ділянці коло моря. Джек кинувся до однієї з голих скель і неспокійно оглядав берег.

– Утік.

– Я поцілив, – повторив Ральф знову, – спис аж застряг.

Він відчув, що бракує свідків.

– Хіба ти не бачив?

Моріс кивнув:

– Я бачив. Просто в рило… Ба-а-ах!

Ральф провадив збуджено:

– Здорово я його. Спис застряг. Я його поранив!

Здобувши нове визнання, він грівся в ньому, як на сонці, йому здавалося, що полювання не таке вже й погане діло.

– Добряче я йому дав. Мабуть, то був звір!

Джек вернувся назад.

– То не звір, то кабан.

– Я поцілив його.

– Чого ж ти на нього не кинувся? Я ось хотів…

Ральф майже вереснув:

– На кабана?!

Джек зненацька спаленів.

– Так, ти репетував: він нас заб'є. Навіщо ж тоді списа кидав? Чому не почекав?

Він простяг руку.

– Поглянь.

Він показав ліву руку, щоб усі могли бачити. На зовнішньому боці була рана, невелика, але кривава.

– Це він мене іклами. Я не встиг вчасно метнути списа.

Джек знову заволодів загальною увагою.

– Тебе поранено, – сказав Саймон, – висмокчи кров. Як Беренгарія.

Джек почав смоктати рану.

– Я поцілив його, – обурився Ральф. – Я поцілив його своїм списом, я поранив його.

Він намагався привернути увагу до себе.

– Він біг по стежці. Я кинув, отак…

Роберт загарчав на нього. Ральф підхопив гру, всі засміялися. І ось уже всі штурхають Роберта, а той вдає, ніби ухиляється.

Джек загорлав:

– Оточити його!

Коло зімкнулося. Роберт кувікав з удаваним жахом, потім від справжнього болю.

– Ой! Годі! Боляче!

Він якось невдало повернувся, і. хтось потяг його по спині тупим кінцем списа.

– Тримай його!

Вони схопили його за ноги та руки. В якомусь несподіваному шаленому захваті Ральф видер у Еріка спис і вдарив ним Роберта.

– Забити його! Забити!

Роберт уже верещав і виборсувався щомога, як навіжений.

Джек тримав його за волосся, вимахував ножем. Роджер, що стояв ззаду, пропихався наперед. Залунав ритуальний спів, ніби на завершення танцю чи полювання:

– Бий свиню! Горло – ріж! Бий свиню! Рубай – свиню!

Ральф і собі проштовхувався чимближче, щоб дотягтися до брунатної, вразливої плоті. Бажання вдарити було нездоланне.

Джек опустив руку; розітнувся переможний крик, ті, хто стояв колом, наслідували передсмертне кувікання свині. Потім затихли, попадали на землю, відсапуючись і слухаючи, як перелякано схлипує Роберт. Брудною рукою він витер обличчя і спробував повернути втрачену гідність.

– Ох, мій зад!

З жалем потер крижі. Джек перекотився на живіт.

– Оце була гра.

– Авжеж, гра, – буркнув Ральф, відчуваючи сором. – Колись я й сам добре дістав на регбі.

– Якби нам барабан, – ввернув Моріс. – Тоді все було б за правилами.

Ральф поглянув на нього.

– Як це за правилами?

– Не знаю. Треба, щоб горів вогонь, і барабан, і все робити під барабан.

– Треба свиню, – докинув Роджер, – як на справжньому полюванні.

– Або щоб хтось грав свиню, – сказав Джек. – Треба, щоб хтось вирядився у свиню і грав її роль… Розумієте, хай удає, що кидається на мене, і всяке таке…

– Треба справжню свиню, – тріпнув головою Роберт, він і досі ще потирав крижі, – її ж треба вбити.

– Можна взяти якогось малюка, – сказав Джек, і всі зареготали.

Ральф сів.

– Ну гаразд. Якщо так піде далі, ми не знайдемо того, що шукаємо.

Один по одному вставали, обтрушували своє лахміття. Ральф глянув на Джека.

– Тепер на гору.

– А може, вернімося до Рохи, – запропонував Моріс, – поки не стемніло?

Близнюки дружно кивнули.

– Так, правильно. Давайте підемо туди зранку.

Ральф повернув голову і побачив море.

– Треба знову розпалити вогонь.

– Ти ж не маєш Рошиних окулярів, – знизав плечима Джек, – нічого не вийде.

– Тоді перевіримо, чи на горі хтось є.

Моріс вагався, він не хотів здатися боягузом.

– А що, як там звір?

Джек замахнувся списом.

– Ми його вб'ємо.

Спека ніби трохи спала. Джек протнув списом повітря.

– На що ми чекаємо?

– Я думаю, – відказав Ральф. – Якщо податися цією дорогою понад мором, доберемося до спаленого лісу, а там можна зійти на гору.

І знову Джек повів їх повз зітхання й хлюпіт сліпучого моря.

І знову Ральф марив, дозволивши своїм справним ногам самим давати собі раду на тяжкій дорозі. Але тут його ноги виявилися не такими спритними, як раніше. Більшу частину шляху мусили ступати по голому камінню над самою водою або протискатися між скелями й темною пишнотою лісу. На цій дорозі доводилося долати невеликі уступи, її перегороджували довгі брили, тоді мусили рачкувати. Раз у раз вони видряпувалися на обмиті хвилями скелі, перестрибували чисті затоки, полишені припливом. Дійшли до яруги, що перетнула вузький берег, мов шанець. Вона, здавалося, не мала дна; перейняті жахом діти зазирнули в похмуру розколину, де клекотіла вода. Раптом бухнула хвиля, вода внизу закипіла й вистрілила бризками аж до самих хащів, намочила хлопців, і ті з галасом відсахнулися. Спробували йти лісом, та він сплівся густо, наче пташине гніздо. Нарешті, виждавши, коли спаде вода, один по одному стали перестрибувати на той бік, та дехто все одно скупався ще раз. Далі скелі видалися зовсім непролазними, і якийсь час вони посиділи, обсушуючи лахміття та стежачи за зубчастими обрисами морських бурунів, які сповільна котилися повз острів. Вони знайшли плоди, навколо яких роїлися яскраві дрібнесенькі пташки й обсідали їх, наче комахи. Ральф зауважив, що вони повзуть, як черепахи. Він сам зліз на дерево, розсунув листяну завісу і побачив, що квадратова верхівка гори ще ген далеко. Потім Вони заквапилися поміж скелями, і Роберт немилосердно розпанахав коліно; довелося визнати, що такою дорогою треба йти поволі, якщо хочеш цілим добратися до мети. Тож далі йшли так, наче долали небезпечну крутовину, аж доки скелі привели до стрімкого бескиду, на який згори нависали неприступні хащі, а нижня частина потопала в морі.

Ральф із сумнівом глянув на сонце.

– Незабаром вечір. У кожному разі вже по п'ятій!

– Я не пам'ятаю цього уступу, – заявив Джек. Він занепав духом. – Мабуть, я пропустив цю частину берега.

Ральф кивнув головою.

– Дайте мені подумати.

Тепер Ральф уже не соромився думати при них, він виробляв свої рішення, ніби грав у шахи. Одне лихо – з нього ніколи б не вийшов добрий шахіст. Він згадав малюків та Роху. Чітко уявив собі, як Роха один-однісінький скулився в курені, а навколо тиша, яку розривають лише сонні крики.

– Не можна залишати малюків тільки з Рохою. На цілу ніч.

Інші хлопчики мовчали, стояли собі навколо і видивлялися на нього.

– Якщо повернути назад, доведеться йти кілька годин.

Джек відкашлявся і сказав якимось дивним, здушеним голосом:

– Головне, щоб з Рохою нічого не скоїлося, правда?

Ральф постукав себе по зубах брудним кінцем Ерікового списа.

– Якщо ми перетнемо…

Він роззирнувся довкола.

– Комусь треба перетнути острів і попередити Роху, що ми повернемося після смерку.

Біл прошепотів, ніби не вірячи:

– Самому через ліс? Зараз?

– Ми можемо відпустити тільки одного.

Саймон протисся до Ральфового плеча.

– Якщо хочеш, я піду. Чесно, я можу.

Ральф іще не встиг відповісти, а той уже швидко всміхнувся, повернувсь і подерся нагору в ліс.

Ральф люто блимнув на Джека, ніби побачив його вперше.

– Джеку, того разу ти обійшов цілий острів, аж до самого замку?

Джек розсердився.

– А що?

– Ти йшов понад берегом… і під горою, і отам далі?

– Так.

– А потім?

– Я знайшов свинячу стежку. Вона тяглася на цілі милі.

Ральф кивнув. Показав на ліс.

– Виходить, стежка має бути десь отут.

Всі поважно закивали головами.

– Ну гаразд. Будемо продиратися нетрями, доки не знайдемо стежки.

Ступив крок уперед і затримався.

– Ану лиш постривай! Куди, кажеш, веде стежка?

– На гору, – відказав Джек, – я ж казав тобі. – Він посміхнувся глузливо. – Не хочеться йти на гору?

Ральф зітхнув, відчувши, як знову між ними зростає ворожнеча. Він розумів – Джек знову злоститься, що він не ватажок.

– Я думав про світло. Поночі ми будемо спотикатися.

– Ми збиралися шукати звіра…

– Мало світла.

– Я за те, щоб іти, – з запалом вигукнув Джек. – Я піду. А ти? Побіжиш до куренів радитися з Рохою?

Тепер уже Ральф почервонів і сказав розпачливо, з новим розумінням життя, якому навчив його Роха:

– І чому ти мене так ненавидиш?

Хлопці занепокоєно похнюпилися, наче почули щось непристойне.

Ральф, усе ще роздратований і ображений, повернувся перший.

– Ходімо.

Пішов на чолі, залишаючи собі право прорубувати гущавину. Витіснений, незадоволений, Джек плентався у хвості.

Стежка, яку вторували свині, скидалася на темний тунель, сонце швидко скочувалося до небокраю, а в лісі й так сутінків не довго чекати. Стежка була втоптана й широка, вони бігли по ній підтюпцем. Потім листяна покрівля розірвалась, засапані, вони зупинились і побачили сяйво перших зірок навколо вершини гори.

– От і прийшли.

Хлопці непевно перезирнулися, Ральф вирішив:

– Тепер – навпростець до ґранітової плити, а на гору – завтра.

Бурмотінням висловили свою згоду; та раптом за його плечем став Джек.

– Звичайно, якщо ти боїшся…

Ральф повернувся до нього.

– Хто перший зіп'явся на скелястий замок?

– Я так само пішов. І це було вдень.

– Гаразд. Хто хоче лізти на гору зараз?

Єдина відповідь – мовчанка.

– Ерікісем? Ви як?

– Краще підемо та скажемо Росі…

– …атож, скажемо Росі, що ми…

– Але ж Саймон уже пішов!

– Треба сказати Росі, а то…

– Роберт? Біл?

Вони теж пропонували рушати прямо до плити. Звичайно, не задля страху, просто з утоми. Ральф знову повернувся до Джека.

– Бачиш?

– Я йду на гору.

Ці слова вирвалися люто, наче прокльон. Його худе тіло напнулося, він глянув на Ральфа, звів списа, наче погрожуючи.

– Я йду на гору шукати звіра… зараз же…

І далі, як болюче жало, недбале різке слово:

– Підеш?

При цьому слові інші хлопці забули, як їм кортіло повернутися на нічліг, і наготувалися стати свідками нової сутички двох сил у темряві. Слово було надто сильне, надто їдке, надто грізне, щоб його повторювати. Захопило Ральфа зненацька, коли він зовсім розслабився, думаючи про повернення до куренів, до тихого, мирного плеса лаґуни.

– Я не проти.

Він вражено почув власний голос, холодний і байдужий, що зводив нанівець усю їдкість ущипливого Джекового зауваження.

– Ну, якщо ти не проти, підемо.

– Авжеж, не проти.

Джек ступив крок.

– Ну, тоді…

Пліч-о-пліч, під мовчазними поглядами хлопців вони рушили на гору. Ральф зупинився.

– Дурні ми. Чому йти тільки двом? Якщо ми знайдемо що-небудь, нас двох буде замало…

Враз почулося, як хлопці кинулися від них геть. На превеликий подив, якась темна фігура пішла проти течії.

– Роджер?

– Так.

– Отже, нас уже троє.

Знову вони спиналися на гору. Здавалося, пітьма огортає їх, як море. Джек мовчав, та раптом почав задихатися й кашляти; порив вітру примусив їх плюватися. Сльози засліплювали Ральфа.

– Попіл. Ми на краю спаленого лісу.

Від кроків та вітру здіймалися хмаринки пилу. Хлопці зупинилися знову; доки Ральф відкашлювався, він устиг подумати, яку вони чинять дурницю. Якщо звіра нема – а його напевно нема, – в такому разі все

добре; та що як на вершечку гори їх хтось чекає – тоді яка від них трьох користь, скутих темрявою і озброєних тільки палицями?

– Дурні ми все ж таки.

З темряви почулася відповідь:

– Злякався?

Ральф затрусився з люті. Це все Джекова провина.

– Ще б пак. Але однак ми дурні.

– Не хочеш іти далі, – саркастично промовив голос, – тоді я піду сам.

Ральф відчув глузливий тон. Він ненавидів Джека. Попіл, що виїдав очі, втома, страх – усе його дратувало.

– Тоді йди! Ми тут почекаємо!

Мовчанка.

– Ну? Чому не йдеш? Страшно?

Пляма в темряві, пляма, якою був Джек, відсунулась і почала віддалятися.

– Добре. До зустрічі.

Пляма зникла. Натомість з'явилася інша.

Ральф торкнувся коліном чогось твердого і хитнув осмалену й колючу на дотик колоду. Гострою звуглілою корою його дряпнуло під

коліном, він зрозумів – це сів Роджер. Помацав довкола руками, опушився коло Роджера, а колода похитнулася на невидимому згарищі. Роджер, натурою відлюдькуватий, мовчав. Він не поділився своєю думкою про звіра, не пояснив Ральфові, чому поклав вирушити в цей божевільний похід. Просто сидів собі й погойдував колоду. Ральф почув швидкий, дратливий стукіт і зрозумів – це Роджер товче своєю дурною палицею.

Отак вони й сиділи: постукував палицею і гойдався мовчазний Роджер, а поряд кипів Ральф; навколо низьке небо важко нависало зірками, і тільки гора творила в ньому чорну діру.

Раптом десь над ним щось майнуло, хтось велетенськими відчайдушними скоками гнав по камінню чи попелу. На них вибіг Джек,

Голос його так тремтів і хрипів, що вони його ледве впізнали.

– Я бачив когось на горі.

Вони почули, як він спіткнувся об колоду; колода рвучко захиталась. Хвилину лежав мовчки, потім пробурмотів:

– Добре дивіться. Може, буде наздоганяти.

На них сипонув дощ попелу. Джек сів.

– Я бачив там, нагорі, щось надимається.

– Привиділося, – сказав Ральф, голос його дрижав, – бо й що б воно надималося? Нема таких тварин.

Роджер сказав слово, і вони аж підскочили – про нього забули.

– Жаба.

Джек захихотів і здригнувся.

– Добра мені жаба. Я чув звук. Щось ніби лопоче. Тоді надимається.

Ральф аж сам здивувався, не тому, що почув свій голос – голос був рівний, – а хоробрості своєї пропозиції.

– Ходімо перевіримо.

Вперше відтоді, як вони познайомилися з Джеком, Ральф відчув, що той вагається.

– Зараз?..

Голос відповів за нього:

– Звісно.

Він підвівся з колоди і рушив уперед, хрускаючи розтоптаними вуглинами, інші подалися слідом.

Тепер, коли голос його мовчав, стало чути внутрішній голос розуму та ще інші голоси. Роха називав його нерозумним дитям. Інший голос закликав не коїти дурниць; темрява та відчайдушність цієї спроби робили ніч неймовірною, як зуболікувальне крісло.

Коли вони підійшли до останньої крутовини, Джек та Роджер присунулися ближче, чорнильні плями обернулися на виразні постаті. Ніби змовившись. Зупинились і разом припали до землі. Позаду, на обрії, де за хвилину мав виглянути місяць, залишався клаптик яснішого неба. В лісі заревів вітер, він прибив лахміття до їхніх тіл.

Ральф заворушився.

– Ходімо.

Вони посунули вперед, Роджер трохи відставав. Джек і Ральф одночасно завернули за плече гори. Внизу лежало спокійне мерехтливе плесо лаґуни, позаду – довга біла невиразна смуга, це – риф. Роджер наздогнав їх.

Джек прошепотів:

– Далі давайте рачки. Може, він спить.

Роджер і Ральф поповзли вперед, цього разу відставав Джек, незважаючи на всі його сміливі слова. Добралися до пласкої вершини, де під колінами та долонями було тверде каміння.

Якесь створіння, що надимається.

Ральф потрапив рукою в холодний, м'який попіл колишнього вогнища і здушив у горлі крик. Від несподіваного дотику його рука та плече тремтіли. На мить перед очима майнули зелені вогники нудоти й розтанули в темряві. Роджер лежав позаду, а Джек шепотів Ральфові на вухо:

– Он там, де була щілина в скелі. Такий горбок, бачиш?

Із згарища Ральфові в обличчя сипонуло попелом. Ні щілини, ні чогось іншого він не бачив, бо перед очима знову зблиснули й розростались зелені вогники, а вершина гори раптом посунулася вбік.

І знову, немовби здалеку, він почув Джеків спів:

– Злякався?

Не просто налякався, його спаралізувало: нерухомий він висів на вершині гори, що хиталася й осувалася. Джек від нього відповз, Роджер наткнувся на нього, посопівши, обмацав і поплазував далі. Він почув, як вони перешіптуються:

– Ти щось бачиш?

– Отам…

Перед ними, за якихось три-чотири ярди, де не мало бути жодної скелі, з'явився горбок. Ральф почув якийсь тихий стук, може, то цокотіли його власні зуби. Зусиллям волі опанував себе, перетопив свій страх та огиду в ненависть і встав. Ступив два кроки вперед тяжкими олив'яними ногами.

Позаду місячний серп відірвався від обрію. Попереду, спустивши голову на коліна, сиділо й спало щось схоже на велику мавпу. Тоді вітер заревів у лісі, в темряві щось заклекотіло, істота підвела голову і повернула до них рештки колишнього обличчя.

Ральф помчав велетенськими кроками по згарищу, він почув, як позаду кричать, стрибають і стрімголов женуть униз по темному схилу його товариші; незабаром вершина гори спустіла, там залишилися тільки три покинуті палиці та істота, що сиділа і кланялася.

Розділ восьмий

ТЕМРЯВА В ДАРУНОК

Роха перевів нещасний погляд зі світанково-блідого берега на темну гору.

– Ти певен? Тобто цілком певен?

– Кажу тобі вже вдесяте, – відповів Ральф, – ми його бачили.

– Думаєш, тут унизу ми в безпеці?

– Звідки, в біса, я знаю?

Ральф рвучко розвернувся, пройшов декілька кроків берегом. Джек стояв навколішки й пальцем малював на піску кола. До них долетів тихий Рошин голос:

– Ти певен? Точно?

– Піди й подивися, – зневажливо кинув Джек, – щасливої дороги!

– Нема дурних.

– Звір має зуби, – сказав Ральф, – і великі чорні очі.

Його пересмикнуло. Роха скинув окуляри з єдиним скельцем і заходився його протирати.

– Що ж нам тепер робити?

Ральф повернувся до ґранітової плити. Серед стовбурів виблискував ріг – біла краплина проти сяйва ранкової зоряниці. Він відгорнув назад густі патли.

– Не знаю.

Він згадав панічну втечу по схилу гори вниз.

– Думаю, ми не подужаємо такого великого звіра, слово честі. Можна багато говорити, але ми б не подужали тигра. Сховалися б. Навіть Джек сховався б.

Джек незворушно дивився на пісок.

– А мої мисливці?

Саймон, скрадаючись, відокремився від тіні під куренем. Ральф не звернув уваги на Джекове запитання. Показав на жовтий полиск над морем.

– Поки надворі ясно, ми досить сміливі. А потім? Ех, тепер оте щось засіло коло вогнища, ніби не хоче, щоб нас урятували…

Не помічаючи цього, він заламував руки. Голос його зривався.

– Отже, у нас не буде сиґнального вогню… Ми пропали.

Золота крапка виринула з моря, і враз ціле небо засвітилось…

– А мої мисливці?

– Дітлахи, озброєні дрючками.

Джек звівся на ноги. Почервонів, відійшов. Роха почепив окуляри з єдиним скельцем і поглянув на Ральфа.

– Ну от і все. Образив його мисливців.

– Та заткни пельку

Їх перебили невміло видобуті звуки рога. Немовби вітаючи сонце серенадою, Джек сурмив, доки в куренях заворушилися, мисливці почали вилазити на плиту, а малюки заскімлили, як це тепер з ними часто бувало. Ральф слухняно підвівся, і вони з Рохою подалися до плити.

– Балачки, – гірко сказав Ральф, – балачки, балачки, балачки.

Він узяв у Джека ріг.

– Ці збори…

Джек перепинив його.

– Я їх скликав.

– Ти б не скликав – я б це зробив. Ти просто подув у ріг.

– Хіба це нічого не означає?

– На, бери його! Давай…. говори!

Ральф тицьнув ріг Джекові в руки і сів на колоду.

– Я скликаю збори, – сказав Джек, – з багатьох причин. По-перше, ви вже знаєте, ми бачили звіра. Ми підповзли нагору. Були від нього за кілька футів. Звір сів і подивився на нас. Я не знаю, що він там робить. Ми навіть не знаємо, що то за звір…

– Звір виходить з моря…

– З мороку…

– З дерев…

– Тихо! – гримнув Джек. – Слухайте, ви. Хай там який той звір, а він є…

– Може, він чекає…

– Може, полює…

– Так, так, полює.

– Полює, – сказав Джек. Йому пригадався правічний жах, який находив на нього в лісі. – Так. Цей звір – мисливець. Тільки стуліть писок! По-друге, нам його не вбити. І далі – Ральф сказав, що мої мисливці нічого не варті.

– Я ніколи цього не казав!

– У мене ріг. Ральф думає, що ви боягузи, що ви тікаєте від вепра, тікаєте від звіра. І це ще не все.

Над плитою прокотилося зітхання, наче всі знали, до чого воно йде. Голос Джеків звучав далі, тремтів, рішуче вдираючись у неприязну тишу.

– Він такий, як Роха. Все повторює за Рохою. З нього поганий ватажок.

Джек притис до себе ріг.

– І сам він боягуз.

На хвилю він замовк, тоді провадив:

– Там, на вершині, коли ми з Роджером пішли вперед, він залишився позаду.

– Я теж пішов!

– Потім!

Двоє хлопців втупились один в одного крізь гриви, які спадали на обличчя.

– Я теж пішов, – повторив Ральф, – а тоді вже побіг. І ти теж побіг.

– Спробуй-но скажи, що я боягуз. – Джек повернувся до мисливців: – Він не мисливець. Він ні разу не добув нам м'яса. Він не був нашим класним старостою, ми про нього нічого не знаємо. Командує тут і думає, що всі будуть просто так скорятися. Всі ці розмови…

– Всі ці розмови! – вигукнув Ральф. – Розмови, розмови! А хто їх захотів? Хто скликав збори?

Червоний, з відвислим підборіддям, Джек спідлоба глянув на Ральфа.

– Ну гаразд, – сказав значуще й погрозливо, – гаразд.

Однією рукою він притис ріг до грудей, а другу звів догори, розтинаючи повітря вказівним пальцем.

– Хто вважає, що Ральф не повинен більше бути ватажком?

З надією він обвів поглядом хлопців, що посідали довкола. Ті завмерли. Під пальмами запала мертва тиша.

– Піднесіть руки, – з притиском сказав Джек, – хто не хоче, щоб Ральф залишався ватажком?

Стояла тиша, напружена, тяжка, ганебна. Кров поволі відступала від Джекового обличчя, потім знов ударила зненацька й болісно. Він облизав губи й відвернувся, щоб ні з ким не стрітися поглядом.

– Хто з вас вважає…

Голос його зірвався. Ріг затремтів у руках. Він відкашлявся і сказав голосно:

– Ну гаразд.

Він обережно поклав ріг на траву під ногами. З кутиків очей покотилися сльози приниження.

– Я більше не бавлюся. З вами.

Тепер уже майже всі хлопці потупилися, дивилися на траву під ногами. Джек знову відкашлявся.

– Більше я вам з Ральфом не компанія…

Він кинув погляд на колоди праворуч, наче рахуючи мисливців, що раніше були хором.

– Відтепер я буду один. А він хай сам собі ловить свиней. Хто захоче полювати разом зі мною, нехай приходить до мене.

Спотикаючись, він кинувся геть від колод, складених трикутником, до спуску на білий пісок.

– Джеку!

Джек повернувся і глянув на Ральфа. На мить зупинився, а тоді крикнув пронизливо й люто:

– Ні!

Він сплигнув з плити й побіг уздовж пляжу, не помічаючи, що сльози котяться градом. Ральф дивився йому вслід, доки Джек не пірнув у ліс.

Роха кипів від обурення.

– Ральфе, я ж казав тобі, а ти тільки стояв, як той…

Ральф дивився на Роху і не помічав того, тоді тихо промовив сам до себе:

– Він повернеться. Сяде сонце, і він повернеться. – Глянув на ріг, що опинився в Рошиних руках. – Ти чого?

– Ну от!

Роха збагнув, що його докори не досягають мети. Він знову протер скельце і вернувся до своєї теми.

– Можна обійтися і без Джека Мерідью. Крім нього, на острові є ще й інші. Тепер, коли ми знаємо, що звір існує насправді, хоч я не дуже в це вірю, треба триматися ближче до плити; а отже, не так він і потрібен зі своїм полюванням. Тож тепер треба нарешті вирішити, що й до чого.

– На це нема ради, Рохо. Ми нічого не вдіємо.

Якусь мить вони сиділи в гнітючій тиші. Тоді встав Саймон і взяв ріг у Рохи, що з подиву навіть забув сісти. Ральф поглянув на Саймона.

– Саймоне! Ну, що ти тепер скажеш?

Глузливі смішки майнули колом, Саймон зіщулився.

– Я думаю, рада має бути. Щось ми…

І знову від хвилювання, що доводиться говорити перед зборами, йому відібрало мову. В пошуках допомоги та співчуття він вибрав Роху. Саймон повернувся до нього, притискаючи ріг до засмаглих грудей.

– Я думаю, треба зійти на гору.

Всі аж здригнулися від жаху. Саймон затнувся і повернувся до Рохи, який дивився на нього з іронією та нерозумінням.

– Навіщо лізти нагору до цього звіра, коли Ральф і ті двоє були там і нічого не вдіяли?

У відповідь Саймон прошепотів:

– А що залишається?

Закінчивши, він дозволив Росі взяти ріг. Потім відійшов від усіх якнайдалі і сів.

Тоді заговорив Роха – з певністю і навіть, можна б подумати, якби не поважність становища, з утіхою.

– Я вже казав, без декого можна обійтися. А тепер я кажу, треба вирішити, як бути. Думаю сказати вам те, що, мабуть, збирається зараз

сказати Ральф. Дим – найважливіша річ на острові, а диму без вогню не буде.

Ральф нетерпляче поворухнувся.

– Ні, ні, Рохо. Нема в нас вогню. На горі сидить оте… І нам краще бути тут.

Роха підняв угору ріг, наче хотів надати більшої ваги дальшим словам,

– Вогню нема на горі. А чом не розпалити вогонь тут, унизу? Можна розікласти вогонь на отих скелях. Навіть на піску. Дим від нього буде такий самий.

– Правда!

– Дим!

– Коло купальні!

Хлопці заторохтіли. Тільки в Рохи вистачало сміливості розуму, щоб запропонувати перенести вогонь з гори.

– Отже, у нас тут буде вогонь, – сказав Ральф. Він озирнувся. – Можна розкласти його отут, між ставком і плитою. Звичайно…

Він затнувся, насупився, почав розмірковувати, несвідомо кусаючи нігті.

– Звичайно, дим звідси буде видно гірше, не так уже далеко. Зате не треба підходити близько, підходити близько до…

Інші все чудово зрозуміли і закивали. Наближатися не доведеться.

– Давайте розкладати вогонь.

Найвидатніші ідеї завжди прості. Тепер, коли з'явилася мета, всі запрацювали завзято. Роху сповнювала така радість, таке безмежне відчуття звільнення від Джека, така гордість за свій внесок у громадський добробут, що він навіть допомагав зносити дрова. Дерево, яке він приніс, виявилося під рукою – то був повалений стовбур з плити, непридатний, щоб на ньому сидіти на зборах; іншим усе, що лежало на плиті, навіть непотрібне, здавалося недоторканним. Потім близнюки збагнули, що вночі спокійніше спатиметься, коли вогонь палатиме поряд. Від такого відкриття малюки затанцювали, заплескали в долоні.

Дрова тут були не такі сухі, як на горі. А переважно вогкі, трухляві, повні комашні, яка розбігалася на всі боки. Колоди доводилося піднімати з землі обережно, інакше вони розсипалися на мокру потерть. Крім того, щоб не заглиблюватися в ліс, хлопці тягли кожне повалене дерево, хоч як би його обплутало молодим підліском. Вони прочісували знайоме узлісся й вилам, де поблизу залишався ріг, стояли курені. Вдень здавалося зовсім не страшно. Як буде поночі, нікого поки що не турбувало. Тож працювали із запалом і піднесенням, хоча з плином часу в запалі все більше вчувалася паніка, а в піднесенні – істерія. На піску коло плити звели піраміду з листя й галузок, колод і гілок. Уперше, відколи він на острові, Роха сам скинув окуляри з єдиним скельцем, укляк, зібрав сонячні промені в пучок над дровами. Невдовзі над ними виросла димова покрівля і кущик жовтого полум'я.

Малюки, що рідко бачили вогонь після тієї першої катастрофи, напрочуд розвеселилися. Вони витанцьовували й співали, наче на пікніку.

Нарешті Ральф звелів закінчити роботу, випростався, витираючи брудним передпліччям піт з лиця.

– Вогонь треба менший. Цей завеликий. Ми його не втримаємо.

Роха обережно сів на пісок, заходився протирати скельце.

– Можна зробити спробу. Розпалити малий жаркий вогонь, а потім підкладати зелених гілок для диму. Якесь листя для цього надається більше, якесь менше.

Вогонь згасав, а з ним і веселощі. Малюки облишили свої пісні й танці й блукали хто де – коло моря, під плодовими деревами, між куренями.

Ральф гепнувся в пісок.

– Треба скласти новий список, хто за ким чергуватиме коло вогню.

– Якщо ми когось знайдемо.

Він озирнувся навколо. І вперше помітив, як мало старших, і збагнув, чому так тяжко йшла їхня робота.

– Де Моріс?

Роха знову протер своє скельце.

– Думаю… ні, сам він до лісу не піде, правда?

Ральф схопився на ноги, швидко оббіг навколо вогню і став коло Рохи, відгортаючи назад волосся з лоба.

– Але ж нам потрібен список! Ти, я, Ерікісем і…

Він потупив очі й запитав недбало:

– Де Біл, Роджер?

Роха нахилився вперед, підкинув у вогонь уламок дерева.

– Мабуть, пішли від нас. Мабуть, більше вони з нами не бавитимуться.

Ральф сів і пальцем протикав у піску дірочки. Здивувався, побачивши коло однієї такої дірки краплину крові. Він уважно оглянув обкусаний ніготь і помітив, як на місці зараненої шкіри зібралася маленька кулька крові.

Роха провадив:

– Я бачив, як вони скрадалися, коли ми збирали дрова. Он туди вони пішли. В той бік, куди й він.

Ральф відірвав погляд від пальця і подивився вгору. Навіть небо, мов співчуваючи тим великим подіям, які сьогодні між ними зайшли, змінилось і так затуманилося, аж подекуди гаряче повітря побіліло. Сонячний диск світився тьмяним сріблом, немовби присунувся ближче і припікав не так немилосердно, одначе спекотне повітря душило.

– З ним завжди самі клопоти, правда?

Голос чувся з-за плеча, в ньому проступала тривога.

– Обійдемося без них. Тепер буде нам ліпше, правда?

Ральф сів. Надійшли близнюки. Вони волочили величезну ломаку і переможно шкірилися. Шпурнули її на жар, аж сипонуло іскрами.

– Самі дамо собі раду, правда?

Довгий час, поки ломака сохла, бралася вогнем і нарешті запалахкотіла яскраво-червоними барвами, Ральф мовчки сидів на піску. Він не помітив, як Роха підійшов до близнюків і щось прошепотів їм, не помітив, як усі троє повернули до лісу.

– Просимо до столу.

Він прийшов до тями й аж здригнувся. Коло нього стояв Роха з близнюками. Всі навантажені плодами.

– Я собі подумав, – пояснив Роха, – треба влаштувати якесь свято.

Всі троє сіли. Вони принесли цілу гору плодів, зовсім стиглих. Заусміхалися, коли Ральф узяв і почав їсти.

– Дякую, – сказав він. А тоді з виразом радісного подиву: – Красненько дякую!

– Самі чудово даємо собі раду, – провадив Роха. – Це в них нема здорового глузду, це від них тільки клопоти на цьому острові. Зробимо маленький жаркий вогонь...

Тут Ральф згадав, що його тривожило.

– Де Саймон?

– Не знаю.

– Невже пішов на гору?

Роха голосно розреготався і взяв собі ще плід.

– Може, й пішов. – Напхав повен рот. – Він дурнуватий.

Саймон минув ту ділянку, де росли плодові дерева, та сьогодні увагу малюків надто захопив вогонь на пляжі, і вони не кинулися йому навздогін. Він пройшов між ліанами, добрався до величезної завіси з листя, за якою ховалася галявинка, і пірнув туди. За завісою сонце пекло несамовито, а посеред галявинки танцювали свій нескінченний танок метелики. Він уклякнув, і сонячні стріли вп'ялися йому в тіло. Тоді, минулого разу, повітря наче дрижало від спеки; нині воно лякало. Скоро піт уже котився по довгих цупких патлах. Він вовтузився неспокійно, та від сонця не було рятунку. Невдовзі відчув спрагу, потім шалену спрагу.

Він не рухався з місця.

Далеко на пляжі перед купкою хлопців стояв Джек. Він світився від щастя.

– Полювання, – сказав він. Оглянув усіх пильним оком. На кожному була драна чорна шапочка; колись, – здавалося, сторіччя тому, – поважно ставали вони двома рядами, а голоси їхні нагадували янгольський спів.

– Будемо полювати. Я буду вашим ватажком.

Присутні закивали, напруження зразу спало.

– А тепер – про звіра.

Вони заворушилися, глипнули на ліс.

– Скажу так. Нічого нам думати про звіра.

Він кивнув, щоб посилити свою думку.

– Ми забудемо про звіра.

– Правда!

– Так!

– Забути звіра!

Навіть коли Джека здивувало таке завзяття, взнаки він не дав нічого.

– І ще одне. Тут нам усяка дурня не насниться. Ми майже на кінці острова.

Вони погодилися з запалом, що йшов із самої глибини їхніх змордованих душ.

– А тепер послухайте. Згодом ми перейдемо в скельний замок. А зараз я хочу переманити ще декого зі старших від рога і всякого, хто схоче. Ми вб'ємо свиню і влаштуємо бенкет. – Він помовчав і повів далі вже повільніше: – І про звіра. Коли ми вб'ємо свиню, то залишимо йому трохи нашої здобичі. Може, він нас за це не рушить.

Рвучко підвівся.

– А тепер до лісу на полювання.

Повернувся і зразу побіг, за хвилину всі слухняно потупотіли слідом.

З острахом розсипалися по лісу. Майже відразу Джек знайшов зриту землю і пошарпане коріння – це свідчило, що свині десь поряд, – а невдовзі й свіжий слід. Джек подав знак іншим мисливцям зачаїтися, а сам рушив уперед. Він був щасливий і йшов у вологій темряві лісу, наче в старому зручному вбранні. Проповз униз по схилу й опинився на кам'янистому березі між поодинокими деревами.

Свині, надуті лантухи жиру, лежали й розкошували в тіні дерев. Вітру не було, і вони нічого не підозрювали, а Джек навчився рухатися нечутно, наче тінь. Він прокрався назад, туди, де причаїлися мисливці, повіддавав їм накази. Мало-помалу вони почали скрадатися вперед, обливаючись потом у німій спекоті. Під деревами ліниво хляпнуло якесь вухо. Трохи далі від інших, глибоко поринувши у материнське щастя, лежала найбільша свиня. Вона була рожева у чорних плямах; велетенське черево, як китиці, обліпили поросята, декотрі спали, декотрі вовтузилися й вищали.

Ярдів за п'ятнадцять від свинячого гурту Джек зупинився, простяг руку й показав на матку. Озирнувся запитливо, щоб пересвідчитися, чи всі зрозуміли, хлопці закивали головами. Водночас кожен відвів праву руку назад.

– Уперед!

Свинячий гурт зірвався з місця; а з відстані яких десяти ярдів дерев'яні списи з обсмаленими на вогні вістрями полетіли до свині, що визначив Джек. Якесь порося зайшлося нестямним лементом і кинулося до моря, за ним позаду волочився Роджерів спис. Два списи уп'ялися в товстий бік матки, вона хиталася й верещала, аж заходилася. Хлопці з галасом кинулися вперед, поросята дременули на всі боки, а матка прорвала розгорнуту лаву мисливців і навпростець помчала до лісу, ламаючи гілля.

– За нею!

Вони побігли свинячою стежкою, та ліс був надто темний і густий, отож Джек, лаючись, зупинив їх і гулькнув між дерева. Якийсь час він мовчав, тільки важко дихав, вони аж злякалися, стали перезиратися, приховуючи свій захват. Потім він тицьнув пальцем у землю.

– Ось…

Інші не встигли навіть глянути на краплю крові, а Джек уже звернув убік і обмацував поламаний кущ, по ньому визначаючи шлях. Отак він пішов по сліду, на диво впевнено і точно, а мисливці підтюпцем бігли слідом.

Зупинилися коло лігва.

– Тут.

Вони оточили барліг, та свиня втекла, вжалена в бік ще одним списом. Палиці волочилися за нею й заважали бігти, гостро застругані кінці завдавали лютого болю. Ось вона наштовхнулася на дерево, загнавши списа ще глибше; далі мисливці могли легко йти по сліду свіжої крові. День згасав, імлистий і жахний від вологої спеки; матка, хитаючись, бігла попереду, закривавлена й ошаліла, її гнали мисливці, очманілі від своєї жаги, збуджені довгою гонитвою і виглядом крові. Вони вже могли її бачити, майже наздоганяли її, та останнім зусиллям вона знову вихопилася вперед. Вони були зовсім близько, коли свиня вискочила на відкриту галявину, де росли барвисті квіти і метелики танцювали парами в задушливому й нерухомому повітрі.

Підтята спекою, свиня впала, і мисливці навалилися на неї зверху. Від жахливого нападу з невідомого світу вона оскаженіла; верещала, хвицялася, а повітря було повне поту й крику, крові й страху. Роджер бігав навколо купи тіл і штрикав списом, як тільки йому відкривався шматочок свинячої плоті. Джек лежав на матці і завдавав їй ударів ножем. Роджер знайшов, куди вколоти своїм вістрям, і почав удавлювати його, натискаючи цілим тілом. Дюйм по дюймові спис грузнув у тілі все глибше, а нажахане кувікання переростало в пронизливий лемент. Нарешті Джек знайшов горло, і гаряча кров бризнула йому на руки. Свиня знесило звалилась під ними, і вони лежали на ній згори, обважнілі й задоволені. А посеред галявини, як і раніше, танцювали, поглинуті лише собою, метелики.

Аж ось збудження від убивства вгамувалося. Хлопці відступили назад, Джек звівся й простяг руку.

– Подивіться!

Джек захихотів, замахав долонями, з яких Стікала кров, хлопці зареготали. Потім Джек схопив Моріса й розмазав кров тому по щоках. Роджер почав витягати свого списа, і тоді хлопці помітили, куди він поцілив. Роберт уклав усе в одну фразу, яку сприйняли вибухом сміху.

– Прямо в гузно!

– Ти чув?

– Ти чув, що він сказав?

– Прямо в гузно!

Цього разу головні ролі зіграли Роберт із Морісом; Морів так кумедно наслідував спроби свині ухилитися від нещадного списа, що хлопці плакали зо сміху.

Та набридло й це Джек витер об камінь скривавлені руки. Тоді взявся до свині, розпоров їй черево і почав виймати гарячі сувої кольорових кишок, скидаючи їх на купу. Інші дивились. Він працював і примовляв:

– М'ясо заберемо на берег. Я піду до плити і запрошу їх на бенкет. Щоб не гаяти часу.

Озвався Роджер:

– Ватажок...

– Га?

– Як ми розведемо вогонь?

Джек сів навпочіпки і похнюплено дивився на свиню.

– Наскочимо на них зненацька і захопимо вогонь. Зі мною підуть четверо: Генрі, ти, Біл та Моріс. Розмалюємо щоки, підкрадемося. Роджер нехай хапає головешку, поки я говоритиму. Решта хай несе оце туди, де ми зустрілися. Там і розкладемо вогонь. А потім…

Він замовк, устав і поглянув на тіні під деревами. Голос його був тихіший, коли він озвався знову:

– Але ми залишимо частину здобичі для…

Знов укляк і заходився орудувати ножем.

Хлопці юрмилися навколо. Через плече він кинув до Роджера:

– Загостри палицю з двох кінців.

Нарешті він підвівся, тримаючи в руках свинячу голову, з якої капотіла кров.

– Де палиця?

– Ось.

– Застроми її в землю. Ага тут камінь. Ну, застроми в щілину. Сюди.

Джек підняв свинячу голову, насадив її м'яким горлом на загострену палицю, що пробила горлянку й виткнулася з рила. Відступив на крок, а голова залишилася висіти, по палиці тонкою цівкою збігала кров.

Хлопці мимоволі відсахнулися, у лісі було дуже тихо. Вони дослухалися, але чулося тільки, як гули мухи навколо викинутих нутрощів.

Джек прошепотів:

– Беріть свиню.

Моріс та Роберт настромили тушу на рожен, підняли цю мертву ношу й приготувалися йти. Вони стояли в тиші над калюжею засохлої крові, несподівано їхній вигляд виказав переляк.

Джек сказав голосно:

– Голова – для звіра. Це – подарунок.

Тиша прийняла дарунок і вселила страх. Голова стирчала на палі й немов усміхалася каламутними очима, на зубах чорніла запечена кров. І враз щодуху всі помчали геть через ліс до відкритого берега.

Саймон залишався на місці – маленька брунатна постать, захована в листі. Навіть заплющивши очі, він бачив свинячу голову на палі. Її приплющені очі заволокло безмежним цинізмом дорослого життя. Ті очі переконували Саймона: все – погане.

– Я знаю.

Саймон зауважив, що сказав це вголос. Швидко розплющив очі. Голова вдоволено щирилася, облита химерним світлом, байдужа до мух,

до випатраних нутрощів, навіть до тієї зневаги, з якою її наколото на палю.

Він відвів очі й облизав сухі губи.

Дарунок для звіра. А що як звір по нього прийде? Здається, голова з ним погодилась. "Біжи, – мовчки говорила голова, – вертайся до своїх. Ну певно ж, вони просто пожартували, навіщо перейматися? Просто тобі зле, та й годі. Ну, розболілася голова, може, з'їв що. Йди собі, дитино", – мовчки приказувала голова.

Саймон звів погляд на небо й відчув тягар свого мокрого чуба. Там, нагорі, вперше з'явилися хмари, величезні набряклі бані повиростали над островом, сірі, рожеві, мідяні. Хмари зависли над землею, тиснули на неї, ненастанно видушуючи тяжку, виснажливу задуху. Метелики й ті повтікали з галявини, де шкірилася й капала кров'ю відразлива почвара. Саймон опустив голову, намагаючись не розплющувати очей, потім прикрив їх долонею. Під деревами не було тіней, все завмерло, взялося перламутром, дійсне здавалося примарним та непевним. Купа нутрощів почорніла від мух, гудючих наче пилка. Ось мухи добралися й до Саймона. Пересичені, вони пообсідали струмки поту, що текли по його тілу, й пили. Вони лоскотали йому ніздрі й стрибали по ногах. Чорні, райдужно-зелені, незліченні; а перед Саймоном на палі стримів і шкірився Володар Мух. Нарешті Саймон здався і глипнув на нього; білі зуби, тьмяні очі, кров – одвічне, неминуче впізнавання прикувало його погляд. У правій скроні Саймонові, сягаючи мозку, закалатав живчик.

Ральф та Роха лежали на піску, дивилися у вогонь і ліниво шпурляли камінці в його бездимне серце.

– Та ломака вже згоріла.

– Де Ерікісем?

– Треба ще дров. Зелені гілки скінчилися.

Ральф зітхнув і підвівся. На плиті під пальмами тіней не було.. Тільки звідусіль лилося якесь химерне світло. Високо вгорі між набряклими хмарами, наче постріл, ударив грім.

– Зараз поллє як із відра.

– А що з вогнем?

Ральф побіг до лісу й повернувся з густою зеленою галузкою, звалив її у вогонь. Галузка тріснула, листя скрутилося, пішов жовтий дим.

Роха пальцями креслив на піску якісь візерунки.

– Лихо, що для вогню у нас замало люду. Можна вважати, що Ерікісем – одна зміна. Вони – одна зміна. Вони все роблять разом…

– Звичайно.

– Так це ж несправедливо. Хіба не ясно? Вони мають відпрацювати дві зміни.

Ральф не зразу второпав його слова. Він засмутився, що не вміє думати по-дорослому, і знову зітхнув. Цей острів подобався йому все менше й менше.

Роха скинув очима на вогонь.

– Незабаром доведеться підкинути ще одну зелену гілку.

Ральф перекотився на живіт.

– Рохо, що нам робити?

– Якось дамо собі раду без них.

– А вогонь?

Він похнюплено дивився на чорно-білу мішанину, де лежали недопалені гілки. Намагався відшукати точні слова.

– Я боюся.

Він побачив, що Роха підвів на нього погляд, і його понесло.

– Не звіра. Тобто і його також. Але ж ніхто не розуміє про вогонь. Якщо ти тонеш і тобі кидають линву… Якщо лікар каже; випий оце, а то ти помреш, – ти б випив, правда? Це ж так?

– Звісно.

– Невже вони не розуміють? Невже не ясно? Якщо не сиґналити димом, ми ж усі тут пропадемо. Поглянь!

Над жаринами тремтіла хвиля гарячого повітря, від диму не залишилося й сліду.

– Самі ми не зможемо підтримувати вогню. А їм байдуже. І найгірше… – Він пильно глянув у спітніле Рошине обличчя.

– І найгірше – іноді мені самому байдуже. Що коли й я, як інші, махну рукою на все? Що з нами буде?

Роха в глибокій тривозі скинув окуляри.

– Не знаю, Ральфе. Просто нам треба триматися, та й квит. Так би зробили дорослі.

Ральф, почавши свою сповідь, уже не міг заспокоїтися.

– Рохо, що сталося?

Роха подивився на нього вражено.

– Ти про що?

– Ні, ні, не це… я про інше… Чому в нас усе попсувалося?

Роха повільно протирав скельце й міркував. Він зрозумів, як щиро звіряється йому Ральф, і зашарівся з гордощів.

– Не знаю, Ральфе. Мабуть, усе через нього.

– Через Джека?

– Через Джека,

Навколо цього слова уже вироблялося табу.

Ральф поважно кивнув.

– Атож, – сказав він, – напевне, все через нього.

Раптом неподалік ліс здригнувся від реву. Звідти вискочили якісь пекельні прояви з червоно-біло-зеленими лицями. Вони так верещали, що малюки з лементом розбіглися навсебіч. Кутиком ока Ральф помітив, як тікає Роха. Двоє кинулося до вогню, і Ральф приготувався боронитися, та вони схопили палахкотючі головешки й дременули

навтікача по пляжу. Решта троє спокійно стояли і дивилися на Ральфа; він помітив, що найвищий серед них, зовсім голий, тільки фарба та пояс – це Джек. Ральф затамував дух і спитав:

– Ну що?

Та Джек ніби й не чув. Він звів спис і прокричав:

– Слухайте ви всі. Я й мої мисливці живемо на березі коло пласкої скелі. Ми полюємо, і бенкетуємо, і живемо на свою вподобу. Хочете вступити до мого племені – приходьте. Може, я дозволю вам вступити. Може, й ні.

Він замовк, озирнувся. Під захистом маски він не знав сорому й сумління. По черзі зазирнув кожному в очі. Ральф стояв навколішки коло згарища, наче спринтер на старті, обличчя майже не видно з-під чуприни та сажі. Ерікісем виглядали з-за пальми край лісу. Якийсь малюк із червоним скривавленим лицем ревів коло ставка, а Роха сховався на плиті, притискаючи до себе білий ріг.

– Сьогодні в нас бенкет. Ми вбили свиню і маємо м'ясо. Хочете – приходьте, попоїсте з нами.

Нагорі в каньйонах хмар знову грякнуло. Джек з двома дикунами, яких було важко впізнати, здригнулися, підвели голови й заспокоїлись. Малюк коло ставка все репетував. Джек чекав. Потім щось нетерпляче прошепотів своїм дикунам:

– Ну, давайте, зараз!

Дикуни щось пробурмотіли. Джек різко наказав:

– Давайте!

Дикуни перезирнулися, підняли вгору списи і хором прокричали:

– З вами говорив Ватаг!

Тоді всі троє повернулись і побігли собі.

Ральф підвівся з землі і дивився в той бік, де зникли дикуни. Перемовляючись зляканим шепотом, надійшли Ерікісем.

– Я подумав, що це…

– А я так…

– …Налякався.

Роха стояв над ними на плиті, все обнімаючи ріг.

– Це були Джек, Моріс і Роберт, – сказав Ральф. – Ну й забави!

– Я думав, у мене зараз почнеться дихавиця.

– Начхати на твою дихавицю-здихавицю.

– Тільки-но я побачив Джека, так і вирішив, що він прийшов по ріг. Сам не знаю чому.

Хлопчики подивилися на білий ріг з повагою та ніжністю. Роха тицьнув його Ральфові в руки, і малюки, помітивши знайомий символ, почали сходитися назад.

– Ні, не тут.

Він повернувся до плити, відчуваючи потребу в ритуальності. Перший ішов Ральф, він пестив у руках білий ріг, тоді дуже похмурий Роха, далі близнюки, потім малюки й решта всі.

– Сідайте. Вони напали на вас, щоб узяти вогонь. Вони забавляються… Але…

Ральф із подивом відзначив у його мозку щось блимнуло, й запала темрява. Хотілося щось сказати, але темрява заслала розум.

– Але…

Вони слухали поважно, ще не заклопотані якимись сумнівами щодо його спроможності керувати. Ральф відгорнув з очей дурнувату гривку і поглянув на Роху.

– Але… а… вогонь! Так, так, вогонь!

Він засміявся, тоді замовк і знову заговорив плинно:

– Найголовніше – вогонь. Без вогню нас не врятують. Я б теж хотів розмалювати лице і вистрибувати, мов дикун. Але треба пильнувати вогню. Вогонь – найголовніше на цьому острові, бо… бо…

Він знову замовк, і тиша сповнилася сумнівів та подиву.

Роха настійливо прошепотів:

– Нас не врятують.

– А, так. Без вогню нас не врятують. Отже, ми маємо бути коло вогню і робити дим.

Коли він закінчив, усі мовчали. Після багатьох блискучих промов, виголошених тут, на цьому самому місці, Ральфові слова не переконали навіть малюків.

Нарешті Біл простяг руку по ріг.

– Тепер ми не зможемо палити вогонь нагорі… не зможемо палити, щоб його пильнувати, треба більше людей. Давайте підемо до них, на той їхній бенкет, і скажемо, що нам самим важко з вогнем. А потім – полювання і все таке, ну, наприклад, бавитися в дикунів, мабуть, страшенно весело.

Ріг узяли Ерікісем.

– Біл каже, мабуть, це весело… і він нас запросив…

– На бенкет…

– М'яса…

– Похрумати…

– Так і з'їв би шмат м'ясця…

Ральф підніс руку.

– А чому б нам не роздобути свого м'яса?

Близнюки перезирнулися. Відповів Біл:

– Не хочеться в джунґлі.

Ральф скривився.

– А він же пішов!

– Він – мисливець. Вони всі мисливці. Це зовсім інше.

Якийсь час усі мовчали, тоді Роха пробурмотів, встромивши очі в пісок:

– М'ясо…

Малюки сиділи, тужно думали про м'ясо й ковтали слину. Десь над головами знову бабахнуло, наче з гармати, і сухі пальмові крони залопотіли під поривом гарячого вітру.

– Маленький ти дурник, – озвався Володар Мух, – просто темний маленький дурник.

Саймон поворушив розпухлим язиком, але промовчав.

– Ти що, не згоден? – запитав Володар Мух. – Хіба неправда, що ти просто маленький дурненький хлопчик?

Саймон відповів йому так само безгучно.

– Ну, гаразд, – провадив Володар Мух, – краще біжи собі й бався зі своїми. Вони думають, ти схиблений. Ти ж не хочеш, аби Ральф вважав тебе за схибленого, правда? Ти ж дуже любиш Ральфа, правда? І Роху, і Джека?..

Саймонова голова трохи задерлася, очі не могли відірватися від Володаря Мух, який висів перед ним у просторі.

– Що тобі робити тут самому? Невже ти не боїшся мене?

Саймон затремтів.

– Ніхто тобі не допоможе. Тільки я. А я – Звір.

Губи Саймонові з зусиллям ворухнулися й вимовили ледь чутні слова:

– Свиняча голова на кілку.

– І ви уявили, ніби Звіра можна вистежити, вбити! – промовила голова. Якусь мить чи дві ліс і все навкруги, спотворене темрявою, двигтіло від гидкого сміху. – Але ж ти знав, правда? Що я частина тебе самого? Невіддільна частина! Що це через мене вам нічого не вдалося? І сталось те, що сталось?

Знову затріпотів сміх.

– А тепер іди, – сказав Володар Мух. – Повертайся до своїх, і про все забудьмо.

Голова в Саймона загойдалася. Очі приплющилися, наче наслідуючи почвару на кілку. Він уже збагнув: зараз на нього найде оте страшне. Володар Мух надимався, наче повітряна куля.

– Просто смішно. Ти ж чудово знаєш, що й там, унизу, зі мною стрінешся. Так чого ж ти?

Саймонове тіло вигнулося, наче лук, і заклякло. Володар Мух промовляв голосом директора школи.

– Це зайшло надто далеко. Бідолашна, заблукана дитино, невже ти гадаєш, ніби розумніший за мене?

Пауза.

– Я застерігаю тебе. Я можу розлютитися. Ясно? Ти нам непотрібен. Ти зайвий. Зрозумів? Ми хочемо побавитись на цьому острові! Зрозумів? Тож не будь упертою, бідолашна, заблукала дитино, а то...

Саймон зауважив, що дивиться у широку пащеку. В ній зяяла чорнота, чорнота розросталася.

– А то, – пригрозив Володар Мух, – ми тебе коцнемо. Ясно? Джек, Роджер, Моріс, Роберт, Біл, Роха, Ральф. Коцнемо тебе. Ясно?

Саймона ковтнула пащека. Він упав непритомний.

Розділ дев'ятий

ОБЛИЧЧЯ СМЕРТІ

Над островом громадилися хмари. Потік спекотного повітря цілий день піднімало й викидало на висоту десять тисяч футів; газова круговерть тиснула на нижній, нерухомий шар повітря, і здавалося, воно от-от вибухне. Мідяний поблиск з'явився на зміну чистому денному світлу. Навіть вітер з моря був гарячий і не відсвіжував. Вода, дерева, рожеві площини скель наче вилиняли, втратили колір, зверху нависли білі й бурі хмари. Раділи тільки мухи, вони зачорнили свого володаря, а викинуті нутрощі через них стали скидатися на купу лискучого вугілля. Мухи навіть не звернули уваги, коли у Саймона в носі луснула судина і пішла кров; вони віддавали перевагу добірному свинячому духові.

Кровотеча допомогла Саймонові, він опритомнів і запав у знеможений сон. Він лежав на килимі з ліан, тим часом насувався вечір, а в хмарах усе ще гриміло. Нарешті він прокинувся і, наче в тумані, вгледів коло своєї щоки темну землю. Та він не рухався, полежав ще, притулившися щокою до землі й тупо дивлячись уперед. Потім

перевернувся, підібгав під себе ноги, схопився за ліани, щоб підвестися. Ліани здригнулися, мухи люто задзижчали й зірвалися з нутрощів, потім обсіли їх знову. Саймон звівся на ноги. Світло було якесь неземне. Володар Мух висів на своїй палиці, як чорний м'яч.

Саймон уголос запитав галявину:

– Що можна зробити ще?

Жодної відповіді. Саймон відвернувся від галявини, проповз крізь ліани, опинився в лісових сутінках. Понуро чвалав між стовбурами, обличчя безвиразне, навколо рота й на підборідді запеклася кров. Тільки зрідка відсуваючи вбік линви ліан, щоб вибрати дорогу, він ворушив губами, вимовляючи якісь безгучні слова.

Ось ліани вже не так густо обсновують дерева, між ними з'явилися просвітки перламутрового неба. Це хребет острова, тут починався схил горн й кінчалися непролазні джунґлі. Широкі галявини чергувалися з густими кущами та величезними деревами; стежка сама привела Саймона до місцини, де лісові дерева розступалися. Він пробирався вперед, часом хитаючись від утоми, але ні на хвилину не зупинявся. В його очах уже не було колишнього світла, він ішов з якоюсь похмурою рішучістю, наче старий дід.

Заточився під різким поривом вітру і помітив, що стоїть на голій скелі, під мідяним небом. Відчув, що ноги його обм'якли, язик болів. Коли вітер сягнув вершини гори, там щось сподіялося – щось голубе стрепенулося проти брунатних хмар. Він посунув далі, а вітер війнув ще раз, цього разу сильніше, труснув верховіттям дерев, аж вони захиталися й зашуміли. Саймон побачив горбату постать на вершині гори. Та постать раптом сіла і зирнула вниз прямо на нього. Саймон схилив голову і примусив себе йти вперед.

Мухи вже давно знайшли цю постать. Сполохані її рухами, що нагадували рухи живої людини, вони на мить злітали догори і чорною хмарою роїлися навколо голови. Коли голубе полотно парашута опадало, огрядна постать наче зітхала, схилялася вперед, а мухи обсідали її знову.

Саймон відчув, як ударився коліньми об землю. Він поповз далі, й невдовзі все стало ясно. Заплутані стропи розкрили перед ним механіку цілого непорозуміння; він довго розглядав білі носові кістки, зуби, кольори тліну. Він побачив, як безжально ремінці й брезент не давали розпастися цьому жалюгідному тілові. Знову повіяв вітер, тіло підвелося, вклонилося, дихнуло на Саймона бридким смородом. Саймон упав навкарачки, довго блював, доки не виблював усього, що було в шлунку. Тоді він узяв у руки стропи, виплутав їх з-під каміння, і тіло звільнилося від примх вітру.

Нарешті відвернувся й поглянув на берег. Вогонь коло ґранітової плити не горів або принаймні не димів. Далі понад берегом, за річечкою, коло величезної пласкої скелі тонка цівка диму соталася в небо. Забувши про мух, він прикрив очі долонями і дивився на дим. Навіть з такої відстані можна було побачити, що більшість хлопців – можливо, навіть усі – там. Виходить, перенесли табір туди, чимдалі від звіра. При цій думці Саймон озирнувся на нещасну смердючу руїну, що сиділа у нього під боком. Звір був нешкідливий, тільки відразливий; треба розповісти про це іншим чимхутчіш. Саймон побіг униз, ноги під ним підтиналися. Він набрався духу, та все ж ішов, щокроку затинаючись…

– Скупаймося, – запропонував Ральф, – що нам ще робити?

Роха вивчав крізь своє скельце грізне небо.

– Не подобаються мені ці хмари. А пам'ятаєш, як лило, коли ми приземлилися?

– Знову буде дощ.

Ральф пірнув. Якісь малюки гралися коло самого берега, намагаючись освіжитися в воді, теплішій за температуру тіла. Роха скинув окуляри, акуратно ступив у воду, тоді знову наклав їх на носа. Ральф виплив на поверхню і хлюпнув на нього водою.

– Вважай на окуляри, – сказав Роха. – Бризнеш мені на скло, доведеться вилазити й протирати його.

Ральф знову хлюпнув на нього, та не поцілив. Він засміявся, сподіваючись, що Роха, як завжди, замовкне ображено й покірно поступиться. Роха натомість почав гамселити руками по воді.

– Облиш! – кричав він. – Чуєш?

Він люто бризнув водою Ральфові в обличчя.

– Гаразд, гаразд, – сказав Ральф, – не дурій.

Роха перестав товкти по воді руками.

– Голова болить. Якби стало хоч трохи прохолодніш.

– От якби пішов дощ.

– От якби поїхати додому.

Роха розлігся на положистому піщаному дні ставка. Живіт його стирчав над водою і швидко обсихав. Ральф пустив у небо струмінь бризок. Де сонце, можна було вгадати за рухом ясно! плями поміж хмарами. Ральф укляк у воді й озирався.

– Де всі?

Роха сів.

– Може, лежать у куренях.

– Де Ерікісем?

– І Біл?

Роха махнув рукою кудись за ґранітову плиту.

– Всі пішли туди. До Джека на бенкет.

– Хай собі йдуть, – Ральф похнюпився, – мені байдуже.

– Щоб дістати шматочок м'яса…

– І щоб полювати, – проникливо додав Ральф, – і щоб бавитися в плем'я, і щоб розмальовувати обличчя.

Роха длубався в піску під водою, відвернувшись від Ральфа.

– Може, й нам піти?

Ральф зиркнув на Роху, той зашарівся.

– Ну, щоб переконатися, що там усе гаразд.

Ральф знову хлюпнув на нього водою.

Ральф і Роха ще не дійшли до Джекового табору, як здалеку почули гамір учти. Там, де пальми залишили широку смугу землі між лісом та

берегом, росла трава. Всього за крок від неї трохи нижче лежав білий пісок, нанесений припливами, теплий, сухий, утоптаний. Ще нижче скеля уступом спускалася до лаґуни. Під нею була коротка смужка піску, а далі вже вода. На скелі палав вогонь і смажилося м'ясо, з нього в невидиме полум'я капав жир. На траві зібралися всі хлопці острова, крім Рохи, Ральфа, Саймона та ще двох – тих, хто клопотався коло свині. Вони реготали, співали, сиділи навпочіпки чи стояли на моріжку, кожен у руках тримав м'ясо. Однак, судячи з облич, замащених жиром, трапеза майже скінчилася; дехто мав у руках кокосові шкаралупи і сьорбав звідти воду. Ще до початку учти вони приволокли на середину галявини величезну колоду, на ній тепер сидів Джек, розмальований і обвішаний вінками з квітів, наче ідол. Коло нього на зелених листках лежали цілі гори м'яса, і плоди, і кокосові шкаралупи, наповнені питвом.

Роха з Ральфом підійшли до краю трав'янистої галявини, і хлопці, зауваживши їх, один по одному замовкали: врешті стало чути голос лиш одного хлопця, що стояв коло Джека. Але й він замовк. Джек обернувся. Якийсь час він дивився на них; тишу порушували тільки рев води навколо рифу та тріск вогнища. Ральф відвів погляд; Сем вирішив, що Ральф дивиться на нього з докором, нервово захихотів і кинув на землю обгризену кістку. Ральф якось непевно ступив крок уперед, показав на пальму, прошепотів щось невиразно до Рохи; тоді обидва захихотіли так само, як Сем. Високо піднімаючи ноги над піском, Ральф пішов собі далі. Роха намагався висвистувати.

Два хлопці, які поралися коло вогню, саме відбатували здоровий шмат м'яса і побігли з ним до галявини. Вони наткнулися на Роху й обпекли його, той підскочив, зарепетував. І знову напруження спало, всіх об'єднав вибух сміху. Роха знову був загальним посміховиськом, і всі знову відчули себе веселими й нормальними.

Джек підвівся і помахав списом,

– Дайте їм м'яса.

Хлопці, які принесли рожен з м'ясом, дали Ральфові та Росі по соковитому шматку. Ковтаючи слину, ті прийняли дарунок. Отак вони стояли і їли під мідяним небом, у якому гримотіло, віщуючи наближення бурі.

Джек знову помахав списом.

– Всі наїлися, ніхто не голодний?

М'ясо ще залишилося: шкварчало наколоте на дерев'яних рожнах, купами громадилося на зелених тарелях. Не наситивши свого черева, Роха шпурнув обгризену кістку на берег і нахилився по новий шматок.

Джек знову перепитав нетерпляче:

– Всі наїлися, ніхто не голодний?

В його тоні звучала погроза, пиха власника, хлопці заквапилися, почали давитися їжею, поки був час. Побачивши, що їді нема кінця, Джек підвівся з колоди, яка правила йому за трон, і повільно пройшов до краю трав'янистої галявини. З-під фарби зверху вниз він дивився на Ральфа та Роху. Вони стояли на піску віддалік від галявини, Ральф їв і дивився на вогонь. Він зауважив, не надаючи цьому значення, що полум'я вже добре видно проти тьмяного світла. Отже, наближався вечір, та він не ніс тихої краси, а тільки загрозу насильства.

Джек сказав:

– Дайте мені пити.

Генрі приніс йому шкаралупу, і він відпив з неї, пильнуючи за Ральфом та Рохою з-понад кострубатого краю кокосової лушпайки. В м'язах його рук грала сила; влада огорнула плечі й щось нашіптувала на вухо, наче мавпа.

– Сідайте всі.

Хлопці рядами посідали перед ним у траву, на фут нижче Ральф із Рохою зосталися стояти на м'якому піску. Якийсь час Джек не помічав їх; повернувшись своєю маскою до тих, хто сидів, він махнув на них списом.

– Хто вступає до мого племені?

Раптом Ральф порвався вперед, спіткнувся. Деякі хлопці повернули до нього голови.

– Я вам дав їжу, – сказав Джек, – а мої мисливці захистять вас від звіра. Хто вступає до мого племені?

– Я ватажок, – заявив Ральф, – бо ви мене обрали. Ми збиралися пильнувати вогню. А тепер ви погналися за шматком м'яса…

– Ти ж сам погнався! – закричав Джек. – Подивися, у тебе в руках кістка!

Ральф зачервонівсь, як мак.

– Ви ж мисливці. Це ваша робота.

Джек знову наче не помічав його.

– Хто вступає до мого племені, хто хоче повеселитися?

– Я – ватажок, – Ральфів голос тремтів. – А що буде з вогнищем? Крім того, у мене ріг…

– Ти ж забув його прихопити, – вишкірив зуби Джек. – Ти залишив його там. Ясно, розумнику? І взагалі в цій частині острова ріг не рахується…

Зненацька вдарив грім. Не просто десь угорі гримнуло, а бабахнуло так, немов вибухнув снаряд.

– Ріг і тут рахується, – заперечив Ральф, – і на цілому острові.

– Ну й що ж ти збираєшся робити?

Ральф оглядав ряди хлопців. Та не знаходив у них підпори, тож відвів очі вбік, засоромлений, спітнілий. Роха прошепотів:

– Вогонь – порятунок.

– Хто вступає до мого племені?

– Я.

– І я.

– І я.

– Я засурмлю в ріг, – сказав Ральф, захлинаючись повітрям, – і скличу збори.

– А ми не почуємо.

Роха торкнувся Ральфового зап'ястя.

– Ходімо звідси. Тут пахне смаленим! Тим більше, ми вже наїлися.

За лісом яскраво спалахнула блискавка, і загриміло так, аж якийсь малюк розплакався. Сипонули перші великі краплі, було чути, як кожна падає на землю.

– Збирається буря, – сказав Ральф, – дощ буде, як тоді, коли ми сюди приземлилися. Ну, хто тепер розумник? Де ваші курені? Куди заховаєтеся?

Мисливці занепокоєно поглядали на небо, кулячись під ударами крапель. Вони захвилювалися, заметушилися безцільно, їхні ряди розпалися. Блискавки замиготіли яскравіше, громи били немилосердно. Забігали, заверещали малюки.

Джек стрибнув на пісок.

– Танцюймо наш танок! Давайте! Наш танок!

Спотикаючись у глибокому піску, він побіг до відкритої голої скелі коло вогню. Між спалахами блискавок повітря було темне й страхітливе; з галасом хлопці побігли за Джеком. Роджер удавав свиню, захрюкав, кинувся на Джека, той ухилився. Мисливці схопилися за списи, кухарі – за свої рожни, решта – за кілки з дров для вогнища. Поставали в коло, завели спів. Поки Роджер імітував жах зацькованої свині, малюки гасали й стрибали поза колом. Небо було таке страшне, що навіть Росі та Ральфові захотілося належати до цього божевільного, але хоч почасти безпечного товариства. Вони б радо доторкнулися до брунатних спин живого частоколу, який зімкнувся зі страху і в такий спосіб подолав його.

– Звіра бий! Горло – ріж! Кров спусти!

Їхні рухи набрали розміреності, спів утратив якусь початкову штучну знервованість і бився рівним ритмом, наче пульс. Роджер уже не був свинею, а знову став мисливцем, тож посеред кола зяяла порожнеча.

Кілька малюків утворили власне коло; постали ще нові кола, вони кружляли й кружляли, немовби монотонний рух ґарантував безпеку. І все пульсувало й тупотіло, наче єдиний організм.

Темне небо розпанахав синьо-білий шрам. За мить їх шмагонуло громом, наче велетенським батогом. Спів зіп'явся на тон вище, спів агонізував.

– Звіра – бий! Горло – ріж! Кров – спусти!

Тепер від переляку виростала інша жадоба – липка, палюча, сліпа.

– Звіра – бий! Горло – ріж! Кров – спусти!

Знову синьо-білий шрам роздер над ними небо, вони оглухли від вибуху. Малюки зарепетували, наосліп кинулися з галявини і тікали чимдалі від лісу, один зі страху проламав коло старших хлопців.

– Це він! Він!

Коло вигнулося підковою. Щось виповзло з лісу. Темне, невиразне. Попереду звіра стелився пронизливий, наче біль, крик. Хитаючись, звір заскочив у підкову.

– Звіра – бий! Горло – ріж! Кров – спусти!

Синьо-білий шрам уже не зникав з неба, ґвалт стояв нестерпний. Саймон щось викрикував про мертвяка на горі.

– Звіра – бий! Горло – ріж! Кров – спусти! Смерть йому!

Кілки опустилися, з криком та хрустом зімкнулося нове коло. Посередині навколішки Стояв звір, він затуляв обличчя руками.

Силкуючись перекричати огидний шум, він горлав щось про труп на горі. Ось звір видерся, прорвав коло, впав зі стрімкої скелі на піщаний берег. І зразу весь натовп ринув за ним, зіслизнув униз, накотився на звіра і верещав, бив його, кусав, рвав на шматки. Не було ні слів, ні жодних інших рухів, тільки шарпанина зубів та пазурів.

Тоді хмари розверзлись, і дощ хлюпнув з неба, наче водоспад. Вода мчала з вершини гори, зривала з дерев листя й гілки, холодним душем шмагала клубок сплетених тіл на піску. Зненацька клубок розпався, постаті відступили. Тільки звір нерухомий лежав за кілька ярдів від моря. Навіть під дощем вони могли побачити, який він маленький, цей звір; і вже його кров заплямувала пісок.

Сильний порив вітру розметав дощові потоки, струшуючи з дерев каскади води. На вершині гори парашут набрав повітря, зрушив з місця; постать зворухнулася, зіп'ялась на ноги, закрутилася навколо себе, рушила вниз у безмір вологого повітря, побігла, незграбно теліпаючи ногами, по верхівках високих дерев; летіла вниз, падала, падала, опустилася на берег, а хлопці з галасом порозбігалися в темряві. Парашут поволік її вперед, зорюючи нею води лаґуни, шпурнув об риф, потяг далі у відкрите море.

Близько півночі дощ перестав, хмари розкидало, а небо знову засвітилося неймовірними каганцями зірок. Тоді й вітер завмер, стало тихо, тільки з розпадин понад узбережжям цідилась і хлюпала вода, з листка на листок падали краплі и скочувалися в руду землю острова. Повітря було прохолодне, вологе й чисте; і ось уже й плюскоту води не чути. На блідому піску безладно розплатався звір, а криваві плями навколо нього розповзалися далі й далі.

Край лаґуни засяяв блискучою стрічкою, яка щохвилини насувалася разом з великою хвилею припливу. В чистій воді віддзеркалювалося чисте небо та яскраві гострокутні сузір'я. Блискуча смуга бучавіла, сягала кожної зернини піску, кожного маленького камінчика; спочатку

покривала їх неспокійними брижами, тоді несподівано й нечутно поглинала й котилася далі.

Чистота, яка насувалася на прибережну мілизну, повнилася якимись дивними, місячними створіннями з полум'яними очима. То тут, то там більші камінчики зблискували в світлі, наче вкрившись перламутром. Приплив накочувався на побитий дощем пісок, усе вирівнював, наче срібним котком. Ось він торкнувся першої кривавої плями, що стекла з побитого тіла, і лискучі створіння рухливим відблиском світла замайоріли на краю. Вода піднялася ще вище, прибрала пасма шорсткого Саймонового волосся яскравим світлом. Засріблилася лінія його щоки, плече засвітилося мармуром скульптури. Дивні приблудні істоти з полум'яними очима й розпливчастими обрисами запорались навколо його голови. На якийсь дюйм тіло піднялося над піском, повітряна бульбашка вирвалася з рота з м'яким сплеском. Потім тіло легко повернулось у воді.

Десь за темним вигином світу невпинно працювали місяць та сонце; з поворотом могутньої тверді плівка води на планеті Земля злегка здіймалася з одного боку. Величезна хвиля припливу насунулася на острів ще далі, вода прибувала. Облямоване китицями цікавих блискучих істот, а саме посріблене світлом вічних сузір'їв, мертве тіло Саймона повільно попливло у відкрите море.

Розділ десятий

МУШЛЯ ТА ОКУЛЯРИ

Роха пильнував за постаттю, що наближалася до нього. Тепер йому часом здавалося, ніби він бачить краще, коли зовсім скине окуляри і прикладе скельце до другого ока; та навіть дивлячись своїм простим оком, після всього, що скоїлось, Ральфа він ні з ким би не сплутав. Сам Ральф, кульгаючи, вийшов саме з-поміж кокосових пальм, брудний, з сухим листям у русявій чуприні. Щока його розпухла, й одне око

дивилося крізь щілинку, праве коліно прикрашав великий струп. Зупинився на хвилину, втупився у постать на Гранітовій плиті.

– Рохо? Залишився тільки ти?

– Та ні, ще кілька малюків.

– Вони не рахуються. А старші?

– А, Ерікісем? Пішли по дрова.

– Більше нікого?

– Більше я нікого не бачив.

Ральф обережно виліз на плиту. Там, де колись засідали збори, ще була витоптана цупка трава; коло вичовганого місця на колоді все ще виблискувала ніжна біла мушля. Ральф сів у траву обличчям до місця ватажка та мушлі. Ліворуч коло нього стояв навколішки Роха; якусь довгу хвилину вони мовчали.

Нарешті Ральф відкашлявся, щось прошепотів.

Роха так само пошепки перепитав:

– Що ти кажеш?

Ральф повторив:

– Саймон.

Роха промовчав, тільки похмуро кивнув. Отак вони сиділи, втупившись невидющими очима у ватажкове місце, у мерехтливу лаґуну. Зелені бліки та сонячні зайчики стрибали по їхніх брудних тілах.

Нарешті Ральф підвівся, підійшов до мушлі. Узяв ріг, попестив його обома руками, вкляк, прихилився до колоди.

– Рохо!

– Га?

– Що нам робити?

Роха кивнув на ріг.

– Ти можеш…

– Скликати збори?

При цих словах Ральф кисло засміявся, а Роха похнюпився.

– Ти поки що ватажок.

Ральф знову засміявся.

– Так, так. Над нами ти ватажок.

– У мене ріг.

– Ральфе! Не треба насміхатися. Далебі, не варто, Ральфе! Що подумають інші?

Нарешті Ральф угамувався. Він тремтів.

– Рохо!

– Га?

– То був Саймон.

– Ти вже сказав.

– Рохо!

– Га?

– То було вбивство.

– Та вгамуйся нарешті! – різко крикнув Роха. – Що доброго від твоїх балачок?

Він зірвався на ноги і став над Ральфом.

– Було темно. А потім… той чортів танок. А ще блискавка, і грім, і дощ. Ми попереляkувалися!

– Я не перелякався, – повільно мовив Ральф. – Я був… Я не знаю, що було зі мною.

– Попереляkувалися ми! – збуджено вигукнув Роха. – Всяке могло статися. Це не було… ну, те, що ти сказав.

Він вимахував руками, шукаючи вдалого слова.

– Ох, Рохо!

Від Ральфового голосу, такого тихого і болісного, Роха перестав вимахувати руками. Він нахилився і чекав. Ральф обнімав ріг і погойдувався вперед-назад.

– Як ти не збагнеш, Рохо? Те, що ми вчинили…

– Може, він ще…

– Ні.

– Може, він тільки вдавав…

Роха затнувся, побачивши Ральфове обличчя.

– Ти був осторонь. По той бік кола. Ти й не підходив близько. Або ти не бачив, що ми… що вони вчинили?

Відраза, ненависть і водночас гарячкове збудження змішалися в його голосі.

– Хіба ти не бачив, Рохо?

– Не дуже я міг бачити. У мене ж тепер одне око. Мав би це звати, Ральфе.

Ральф усе гойдався вперед-назад.

– Це сталося випадково, – зненацька сказав Роха, – саме так, випадково. – Він знову заговорив різко. – Вискочив поночі… ке треба було отак виповзати з мороку. Він був дурнуватий. Сам напросився. – Роха знову замахав руками. – Це сталося випадково.

– Ти не бачив, що вони вчинили…

– Послухай, Ральфе. Треба про це забути. Якщо про це думати, нічого доброго не вийде, розумієш?

– Я боюся. Нас самих боюся. Я хочу додому. О Боже, як я хочу додому!

– Це сталося випадково, – вперто правив Роха, – і не більше.

Він торкнув Ральфа за голе плече, і Ральф здригнувся від людського дотику.

– Послухай іще, Ральфе. – Роха швидко озирнувся, тоді прихилився ближче, – ти й узнаки не давай, що ми теж були серед танцівників. Надто Ерікісемові.

– Але ж ми були! Всі були!

Роха похитав головою.

– Ми-то не до кінця. Поночі нас ніхто не помітив. Сам сказав, що я стояв осторонь…

– І я так само, – промимрив Ральф, – і я був осторонь.

Роха радо закивав.

– Правда. Ми були осторонь. Ми нічого не робили. Ми нічого не бачили.

Роха помовчав, потім вів далі:

– Заживемо собі самі, вчотирьох…

– Вчотирьох. Це замало, щоб допильнувати вогонь.

– Спробуємо. Бачиш? Я його вже розпалив.

З лісу вийшли Ерікісем, вони волокли здорову колоду. Кинули її коло вогнища і подалися до ставка. Ральф схопився на ноги.

– Гей! Ви там!

Близнюки завмерли на хвилину й рушили далі.

– Ральфе, вони пішли купатися.

– Краще зразу з цим вирішити.

Побачивши Ральфа, близнюки страшенно здивувалися. Вони зашарілись і дивилися кудись повз нього, уникаючи його погляду.

– Привіт, Ральфе! Яка зустріч!

– Ми тільки-но з лісу…

– …Збирали дрова для вогнища…

– …Минулої ночі ми загубилися.

Ральф роздивлявся пальці у себе на ногах.

– Загубилися після того, як…

Роха протирав своє скельце.

– Після бенкету, – пробурмотів Сем.

Врік кивнув.

– Так, після бенкету.

– Ми скоро пішли, – швидко додав Роха, – ми втомилися.

– І ми теж…

– …Дуже скоро…

– Ми так натомилися.

Сем порухав подряпину на своєму чолі й квапливо відсмикнув руку. Врік пальцем водив по розбитій губі.

– Так, ми дуже втомилися, – повторив Сем, – тому й пішли скоро. Як там, непоганий був…

У повітрі зависла невимовлена правда. Сем аж скривився, коли випалив оте огидне слово:

– …танок?

Згадавши про танок, в якому жоден з них не брав участі, всі четверо затремтіли.

– Ми пішли скоро.

Коли Роджер наблизився до перешийка, що сполучав скельний замок з островом, він не здивувався, почувши окрик. Тієї жахливої ночі він вирахував, що принаймні частина племені знайде притулок від жахіть острова в цьому безпечному місці.

Голос різко пролунав звідкись із височини, де каменюки навалилися одна на одну, чимраз зменшуючись догори.

– Стій! Хто йде?

– Роджер.

– Проходь, друже.

Роджер підійшов.

– Ти ж бачив, що це я.

– Ватаг сказав зупиняти Всіх.

Роджер глянув нагору.

– Якби я захотів, ти б мене не міг спинити.

– Ще й як міг би! Ану, вилазь, подивишся.

Роджер видряпався по кострубатій скелі, наче по сходах.

– А таке бачив?

Під камінь, що лежав на самій горі, було забито палицю, а під неї – ще одну – важіль. Роджер легко натис на камінь, і камінь застогнав. Якби натиснути щосили, камінь загув би вниз на перешийок. Роджер був у захваті.

– Оце справжній Ватаг, правда?

Роберт кивнув головою:

– Невдовзі він поведе нас на полювання. Він кивнув у бік далеких куренів, де соталася в небо ниточка білого диму. Роджер сидів над самим урвищем, похмуро вивчав острів, тримаючись пальцями за розхитаний зуб. Зупинив погляд на вершині далекої гори, і, хоч нічого не було сказано, Роберт заквапився змінити тему.

– Він хоче побити Вілфріда.

– За що?

Роберт непевно похитав головою.

– Не знаю. Він не пояснював. Просто розлютився і звелів нам зв'язати Вілфріда. І той… – Роберт збуджено захихотів, – стоїть зв'язаний не знаю скільки годин і чекає…

– І Ватаг не сказав, за що?

– Я не чув.

Сидячи на велетенському камені під несвітським сонцем, Роджер сприйняв новину як одкровення. Облишив свій зуб і завмер, зважуючи можливості влади, яка ні перед ким ні за що не відповідає. Тоді без жодного слова поліз по внутрішньому боці скелі вниз, до печери, де зібралося плем'я.

Там сидів Ватаг, голий до пояса, обличчя не було видно за білою та червоною фарбами. Плем'я лежало перед ним півколом. Недавно битий і вже розв'язаний Вілфрід шморгав носом позад інших. Роджер сів навпочіпки поряд з усіма.

– Завтра, – провадив Ватаг, – вирушаємо на полювання знов.

Списом він показав на тих дикунів, кому випаде полювати.

– Дехто з вас залишиться тут упорядковувати печеру і стерегти браму. Я візьму з собою кількох мисливців і принесу вам м'яса. Ті, хто буде при брамі, мають пильнувати, щоб ніхто сюди не прокрався…

Котрийсь із дикунів підніс руку, і Ватаг повернувся до нього холодним розмальованим обличчям.

– Ватагу, а навіщо вони будуть сюди прокрадатися?

Ватаг відповів переконано, хоч і туманно.

– Будуть. Вони спробують нам усе зіпсувати. Тож вартовим при брамі треба добре пильнувати. А крім того…

Ватаг замовк. Вони побачили, як з його рота висунувся язик, зблиснув неймовірно рожевим трикутничком, пройшовся по губах і знову зник.

– …а крім того, може вернутися звір. Пам'ятаєте, як він підповз…

Ті, що сиділи півколом, аж затремтіли і щось схвально промурмотіли.

– Він прийшов, замаскувавшись під нашого. Він може знову прийти, хоч ми віддали йому голову нашої здобичі. Тому вартуйте, будьте пильні.

Стенлі випростав руку, якою спирався об скелю, і підніс указівний палець,

– Ну?

– Але хіба ми, хіба ми…

Він скорчився, опустив очі додолу.

– Ні!

Запала мовчанка, в цей час кожен з дикунів намагався позбутися власних спогадів.

– Ні! Як ми могли… його… вбити?

Почасти заспокоєні, почасти налякані можливістю інших, майбутніх страхіть, дикуни знову щось пробелькотіли.

– Отже, обходьте гору чимдалі, – врочисто промовив Ватаг, – а після полювання залишайте свинячу голову.

Стенлі знову підніс палець.

– Я гадаю, звір змінює свою подобу.

– Можливо, – сказав Ватаг. Тут відкривався простір для богословської суперечки. – Краще нам триматися від цього якнайдалі. Невідомо, чого від нього чекати.

Плем'я обмірковувало почуте, відтак, ніби від пориву холодного вітру, всім мороз пішов поза шкірою. Задоволений справленим враженням, Ватаг рвучко встав.

– А завтра – на полювання, роздобудемо м'яса, влаштуємо бенкет…

Біл підвів руку.

– Ватагу.

– Ну?

– А чим ми запалимо вогнище?

Якби не біла й червона глина на обличчі, було б видно, як Ватаг зашарівся. Він зніяковіло мовчав, а плем'я знову заклекотіло від сказаних пошепки слів. Тоді Ватаг підняв руку.

– Вогонь візьмемо в тамтих. Послухайте. Завтра ми йдемо на полювання й роздобудемо м'яса. А сьогодні вночі я з двома мисливцями піду… хто зі мною?

Моріс і Роджер піднесли руки.

– Морісе…

– Слухаю, Ватагу.

– Де був їхній вогонь?

– Там, на давньому місці, коло скелі.

Ватаг кивнув головою.

– Як тільки сяде сонце, решта можуть лягати спати. А ми втрьох, Моріс, Роджер і я, маємо ще одну справу. Вирушаємо перед самим заходом сонця…

Моріс звів руку.

– А якщо ми зустрінемо…

Помахом руки Ватаг відкинув це заперечення.

– Підемо по піску. А якщо він прийде, ми знову… знову затанцюємо наш танок.

– Тільки втрьох?

Знову всі загули і стихли.

Роха подав Ральфові окуляри, а тепер чекав, щоб одержати назад свій зір. Дрова були сирі; ось уже втрете їх розпалювали. Ральф відступив і буркнув під ніс:

– Досить уже нам ночувати без вогнища.

Винувато озирнувся на трьох товаришів, що стояли поряд. Вперше він визнав, що вогонь має ще одне призначення. Звичайно, перше з них – посилати вгору закличний стовпчик диму; але інше його завдання – поки вони сплять, зігрівати їх теплом домівки.

Ерік дув на деревину, доки та почервоніла й зайнявся пломінчик. Біло-жовтою хвилею повалив дим. Роха забрав окуляри і задоволено дивився на дим.

– Якби нам зробити радіо!

– Або літак…

– Або човен.

Ральф длубався у своїх прибляклих знаннях про світ.

– Ми могли б потрапити в полов до червоних.

Ерік відкинув назад волосся.

– Краще вже до них, ніж до…

Вів не назвав імен, а Сем закінчив речення за нього, кивнувши головою в бік берега.

Ральф згадав, як падало, незграбно теліпаючи ногами, тіло під парашутом.

– Він щось казав про мертвяка… – Визнавши свою присутність під час танку, Ральф болісно почервонів. Замахав руками, підганяючи дим: – Не гасни… йди вгору!

– Зовсім зникає.

– Треба більше дров, хоч би мокрих.

– Моя дихавиця…

І автоматична відповідь:

– Чхав я на твою дихавицю-здихавицю!

– Коли я почну тягати колоди, у мене буде напад. Хіба я не хочу, Ральфе, та що вдієш?

Хлопці втрьох побігли до лісу і принесли повні оберемки трухлявого дерева. Знову здійнявся дим, густий і жовтий.

– Давайтз чимось підвечеряємо.

Узявши свої списи, вони всі гуртом подалися до плодових дерев і мовчки поквапом напихалися там. Коли вони знову вийшли з лісу, сонце сідало на місці вогнища дотлівали самі тільки жарини, диму не було.

– Я більше не здужаю тягати дрова, – поскаржився Ерік. – Втомився.

Ральф відкашлявся.

– Там, на горі, нам вдавалося підтримати вогнище.

– Там воно було мале. А тут має бути велике.

Ральф приніс і кинув у вогнище якусь ломаку, задивився, як у сутінках спливає дим.

– Мусимо його підтримувати.

Ерік упав на землю долілиць.

– Я так натомився. А яка користь?

– Еріку! – вигукнув Ральф вражено. – Не говори так!

Сем став коло Еріка навколішки.

– Ну, так яка все ж таки користь?

Ральф, обурений, намагався згадати. Була ж якась користь від вогню. Якась надзвичайна користь.

– Ральф товк вам сотні разів, – буркнув Роха. – Інакше як звідси врятуватися?

– Звичайно! Якщо не сиґналити димом…

Він сів перед ним навпочіпки. Темрява густішала.

– Невже не зрозуміло? Що доброго в тих ваших мріях про радіо й човни?

Він витяг руку, стис пальці в кулак.

– Щоб викараскатися з цієї халепи, можна зробити тільки одне. Кожен може забавлятися полюванням, кожен може роздобути м'ясо…

Вів зазирав то в одне обличчя, то в інше. Потім, у хвилину найвищої пристрасті й переконаності, знайома завіса замаяла йому в голові, й він забув, що лагодився сказати. Він стояв навколішки, стискав кулаки, поважно переводив погляд з одного обличчя на інше. Нараз завіса знову підскочила.

– А… так. Отже, треба, щоб був дим; чим більше диму..,

– Але ж ми не можемо! Подивися!

Вогнище згасало.

– Пильнувати вогню по двоє, – бурмотів Ральф собі під ніс, – виходить по дванадцять годин на добу.

– Ральфе, ми не здужаємо більше носити дрова…

–У темряві…

– Вночі…

– Вогонь можна запалювати щоранку, – сказав Роха. – В темряві його все одно ніхто не побачить.

Сем енергійно закивав.

– Зовсім інша річ, коли вогонь був…

– …там, на горі.

Ральф підвівся, почуваючись напрочуд безборонним перед навалою темряви.

– Ну й хай собі згасає вночі.

Він подався до першого куреня, той ще стояв, хоча й похилився. Сухе й шарудливе на дотик, всередині лежало листя, що правило за постіль. В сусідньому курені якийсь малюк щось белькотів уві сні. Четверо старших хлопців залізли до свого куреня і зарилися в листя. З одного боку лежали близнюки, з другого – Ральф та Роха. Якийсь час, поки вони вмощувалися зручніше, листя шелестіло й рипіло.

– Рохо?

– Га?

– Все гаразд?

– Та ніби.

Невдовзі в курені затихло, тільки часом хрусне якийсь листок. Перед ними за низьким виходом висіла чорнота, оздоблена мерехтливими блискітками, і хвилі вдарялись об риф. Ральф приготувався до своєї щонічної гри в "якби"…

Якби їх відпровадили додому реактивним літаком, тоді до ранку вони б приземлилися на великому аеродромі у Вілтширі. Далі їх повезли б на машині, ні, найкраще – поїздом до самого Девона, і знову – вдома. Тоді до саду, як і раніше, приходили б дикі поні й зазирали через мур…

Ральф неспокійно перевернувся в листі. Дартмур – дика місцина, і там живуть дикі поні. Та дикість його вже не приваблювала.

Думка перескочила до міркувань про спокійне приборкане місто, де не було б місця для первісного дикунства. Що може бути безпечнішим за автобусну станцію з її ліхтарями та колесами?

І ось уже Ральф танцює навколо ліхтаря. Зі станції виповзає автобус, дивний якийсь автобус…

– Ральфе! Ральфе!

– Що таке?

– Тихше…

– Пробач.

Хтось жахливо застогнав у темному, відлеглому куті куреня, від страху вони затряслись, аж листя зашаруділо. Вчепившись один в одного, билися Ерік і Сем.

– Семе! Семе!

– Гей, Еріку!

Знову все затихло.

Роха тихенько сказав до Ральфа:

– Треба з цим кінчати.

– Що ти маєш на увазі?

– Щоб нас урятували.

Вперше за день, забувши про гніт чорноти, Ральф хихотів.

– Саме так, – прошепотів Роха. – Якщо ми в найближчий час не потрапимо додому, ми тут подуріємо.

– …схибнемося.

– …зсунемося по фазі.

– …поробимося шизами.

Ральф відгорнув з очей мокрі пасма.

– А ти напиши листа своїй тітоньці.

Роха серйозно обмірковував цю ідею.

– Я не знаю, де вона тепер. Крім того, в мене нема конверта й марки. Тут нема поштової скриньки. А ще нема поштаря.

Успіх цього тонкого жарту перевершив усі Ральфові сподівання. Нездатний стримати сміху, він підскакував і трясся всім тілом.

Роха з гідністю докоряв йому:

– Я не сказав нічого смішного…

Ральфові з реготу аж заболіло в грудях. Зморений судомним сміхом, він лежав задиханий і скорботно чекав на новий напад. Під час однієї з таких пауз його здолав сон.

– Ральфе! Ти знову шарудиш. Постарайся лежати тихо, а то…

Ральф трохи звівся на листі. Не без підстави він був вдячний Росі, що той урвав його сон, – автобус наблизився, вже виднівся виразніше.

– А то що?

– Тихо… слухай.

Ральф обережно ліг під музику довгого зітхання листя. Застогнав і зразу заспокоївся Ерік. Темрява накрила їх, як повсть, тільки на низькому вході байдуже мерехтіла смужка зірок.

– Нічого не чую.

– Надворі щось рухається.

Мурашки забігали у Ральфа по тілу. Пульс так закалатав, що враз заглушив решту звуків, тоді трохи затих.

– Нічогісінького не чую.

– Слухай. Слухай уважно.

За кілька кроків від стіни куреня цілком чітко й виразно хруснув патичок. Знову кров застугоніла Ральфові в вухах, в уяві промайнули якісь сплутані образи. Якась істота – суміш цих образів – тепер блукала

навколо куренів. Він відчув, як Роха головою притиснувся до його плеча, як конвульсивно схопив його руку.

– Ральфе! Ральфе!

– Замовкни і слухай!

У відчаї Ральф молився, щоб звір обрав малюків.

Надворі хтось страшно прошепотів:

– Рохо… Рохо…

– Прийшов! – задихався Роха. – Він є!

Він припав до Ральфа, важко ковтав повітря.

– Рохо, виходь. Я прийшов по тебе, Рохо.

Губи Ральфові вже коло Рошиного вуха:

– Мовчи.

– Рохо… Де ти, Рохо?

Щось зачепило стіну куреня. Мить Роха сидів тихо, потім у нього почався напад ядухи. Він вигнув спину і став молотити ногами по листю. Ральф відкотився від нього.

Тоді при вході в курінь щось зловісно рикнуло, щось живе кинулося вперед, глухо гупнуло. Хтось спіткнувся об Ральфа, і в тому кутку, де був Роха, все перемішалося – там гарчало, гуркотіло, літали руки й ноги. Ральф наосліп махай кулаками; тоді він та ще, здавалося, понад десяток

інших довго качалися по землі, штурхали один одного, дряпалися, кусались. Його штовхали, рвали на шмаття, хтось запхав до рота пальці, й Ральф укусив їх. Рука вирвалась і знов повернулася назад, наче поршень, ударила кулаком, аж з очей іскри посипалися. Ральф ухилився вбік і впав, під ним звивалося якесь тіло, гаряче дихало йому в щоку. Він зціпив руку в кулак і, як молотком, заходився молотити цей рот під собою; він бив по ньому, дедалі дужче впадаючи в істеричний шал, доки обличчя під ним не стало слизьким. Тоді його різко копнуло межи ноги чиєсь коліно, він повалився набік, знетямлений від болю, а бійка перекотилася через нього. Потім курінь розвалився, остаточно погасивши-пристрасті; невідомі кинулися геть. Темні постаті вискочили з-під руїн і щезли. Незабаром було чути лише верещання малюків і тяжкий Рошин хрип.

Ральф крикнув тремтячим голосом:

– Ану, малюки, спати. Ми билися з тамтими. А тепер спати.

Підійшли Ерікісем і розглядали Ральфа.

– Як ви – живі?

– Ніби…

– А я дістав.

– І я. Як Роха?

Вони витягли Роху з-під уламків куреня і прихилили до дерева. Прохолодна ніч звільняла від недавно пережитого жаху. Роха вже дихав легше.

– Рохо, тебе поранили?

– Не дуже.

– Це Джек зі своїми мисливцями, – гірко сказав Ральф. – Чому вони не дадуть нам спокою?

– І ми їм добре дали подумати, – сказав Сем. Чесність примусила його додати: – Принаймні ви дали. Я собі заліг у кутку.

– Я одного добряче вгрів, – сказав Ральф. – Розквасив йому пику. Перехочеться сюди потикатися.

– І я, – докинув Ерік. – Я прокинувся – хтось товче мене в пику. Певно, Ральфе, у мене все обличчя у крові. Та наостанок я йому віддячив.

– Що ти зробив?

– Підняв коліно, – сказав Ерік зі скромними інтонаціями, – і як дам йому помежи ноги. Чув би ти, як він заскавчав! Теж сюди більше не поткнеться. Таки дали їм бобу.

Несподівано Ральф заворушився в темряві. Тоді почув, як Ерік длубається у себе в роті.

– Що таке?

– Нічого, просто зуб хитається.

Роха підтяг коліна.

– Тобі краще, Рохо?

– Я думав, що вони прийшли по ріг.

Ральф побіг блідим берегом і скочив на плиту. Коло ватажкового місця, як і раніше, виблискував ріг. Ральф затримався на хвилину, тоді вернувся до Рохи.

– Вони не взяли рога.

– Я знаю. Вони не по ріг приходили. Вони приходили по інше. Ральфе, що мені тепер робити?

Тим часом уже оддалеки троє бігло звивистим пляжем до скельного замку. Вони трималися далі від лісу, ближче до води. То виспівували щось тихо, то крутилися колесом вздовж рухливої світляної смуги на воді. Їх вів Ватаг, він біг попереду, втішаючись перемогою. Тепер він справжній Ватаг; він кілька разів розітнув списом повітря. В його лівій руці погойдувалися Рошині розбиті окуляри.

Розділ одинадцятий

СКЕЛЬНИЙ ЗАМОК

Удосвіта в час короткої прохолоди четверо хлопців зібралися довкола чорного згарища на місці колишнього вогню. Ральф стояв навколішки і дмухав. Сірий перистий попіл розносило то туди, то сюди, та в ньому не зблисла жодна іскорка. Близнюки дивилися занепокоєно, Роха сидів з відстороненим виразом за яскравою стіною своєї далекозорості. Ральф дмухав, доки від натуги у нього загуло в вухах; незабаром його підмінив перший ранковий тиховій, сипонувши в очі попелом. Ральф відсахнувся, вилаявся, витер сльози з очей.

– Нічого не виходить.

Ерік глянув на нього згори вниз з-під маски запеченої крові. Невидющим поглядом Роха дивився в бік Ральфа.

– Звичайно, Ральфе, нічого не вийде. Тепер у нас нема вогню.

Ральф нахилився обличчям до Рохи.

– Ти мене бачиш?

– Трохи.

Ральф заплющив розпухле око.

– Вони забрали наш вогонь.

Голос зірвався від злості.

– Викрали!

– Це вони, – сказав Роха. – Вони осліпили мене. Бачиш? Це Джек Мерідью. Скликай збори, Ральфе, треба вирішити, що діяти.

– Збори для нас самих?

– Це все, що нам залишилося. Семе, дай я за тебе триматимусь.

І вони пішли до плити.

– Просурми у ріг, – сказав Роха, – просурми чимдужче.

Ліс відгукнувся луною; галасуючи, з вершечків дерев злетіли птахи, як того першого ранку, століття тому. З обох боків на пляжі було порожньо. З куренів вийшло кілька малюків. Ральф сів на відшліфований стовбур, троє інших стали перед ним. Він кивнув, тоді Ерікісем сіли праворуч. Ральф тицьнув ріг Росі до рук. Той обережно тримав сяйливе чудо і кліпав очима.

– Ну, говори.

– Я взяв ріг, щоб сказати таке. Я більше не бачу і хочу повернути назад свої окуляри. Жахливі речі кояться на цьому острові. Я голосував, щоб тебе обрали ватажком. Ти єдиний, хто може якось зарадити. Тому виступи, Ральфе, і скажи нам… Або…

Роха затнувся, шморгнув носом. Коли він сів, ріг перейшов до Ральфа.

– Звичайнісінький вогонь. Це так просто, правда? Звичайний сиґнал, щоб нас урятувати. Невже ми дикуни якісь чи хто ми? А тепер диму вже нема. Може, кораблі пропливають десь поряд. Пам'ятаєте, як Джек пішов полювати, вогонь погас, а тим часом проплив корабель? А вони всі думають, що з нього кращий ватажок. А потім, потім… і це теж його провина. Якби не він, ніколи такого б не сталося. Тепер Роха нічого не бачить, а вони прийшли, викрали… – Голос Ральфові тремтів. – …Вночі, потемки, прийшли і викрали наш вогонь. Вони його викрали. Ми б дали їм вогню, якби вони попросили. А вони викрали, і тепер нема нашого вогню, і нас ніяк урятувати. Розумієте, що я кажу? Ми б і так дали їм вогню, а вони прийшли і викрали. Я…

Знову та сама завіса замиготіла йому в мозку, і він якось ніяково затнувся. Роха простяг руку до рога.

– Ральфе, що ти збираєшся робити? Це все балачки, а треба вирішувати. Мені потрібні окуляри.

– Якраз про це я й думаю. А може, нам піти до них, але попереду зачесатися, помитися, стати такими, як раніше… Все ж ми не дикуни якісь і врятуватися – для нас не просто гра…

Він розплющив запухле око і поглянув на близнюків.

– Приберемося трохи й підемо…

– Треба, щоб усі взяли списи, – зауважив Сем. – Навіть Роха.

– Вони можуть стати в пригоді.

– Ріг не в тебе!

Роха замахав мушлею.

– Якщо хочете, можете собі брати списи, а я не буду. Справді-бо, для чого? Мене й так треба вести, як собаку. Смійтеся, смійтеся. Страх смішно. На цьому острові всі тільки сміються з усього. І чим це скінчилося? Що подумають дорослі? Саймона вбили. А був ще той хлопчик із плямою на лиці. Хто його бачив від того першого разу?

– Рохо! Зажди!

– У мене ріг. Я піду до цього Джека Мерідью і викладу йому все, що думаю, отак-то.

– Тебе поб'ють.

– А що він може мені заподіяти, крім того, що вже заподіяв? Я скажу йому, що до чого. Ральфе, дозволь, я візьму ріг. Я покажу йому, що він має не все.

Роха хвилину мовчав і дивився на невиразні постаті коло себе. Його слухала витоптана трава, що пам'ятала давні збори.

– Я піду до нього і понесу в руках ріг. Я підніму його перед собою. Послухай, скажу я, ти дужчий за мене, в тебе нема ядухи. Ти можеш бачити, скажу я, обома очима. Та я не прошу назад свої окуляри, ніби

якусь ласку. Далі я скажу, я не хочу з тобою воювати, не тому, що ти дужий, а тому, що справедливість є справедливість. Віддай мені мої окуляри, отак я скажу, ти мусиш віддати!

Роха закінчив, зашарівся і весь тремтів. Він хутенько тицьнув ріг Ральфові в руки, немовби квапився його позбутися, і витер сльози, їх осявало м'яке зелене світло, і ріг, ніжний та білий, лежав у Ральфа на колінах. Єдина крапелька, що скотилася з Рошиних пальців, тепер палахкотіла, наче зірка, на його ґраційному вигині.

Нарешті Ральф випростався, відгорнув назад волосся.

– Добре. Я хотів сказати – можеш спробувати, якщо ти так хочеш. Ми підемо з тобою.

– Він буде розмальований, – боязко промимрив Сем, – знаєте, який він буде…

– Не дуже він нас злякається…

– А як розлютиться, то кінець нам…

Ральф сердито зиркнув на Сема. Наче в тумані, він згадував те, що колись коло скель сказав йому Саймон.

– Не мели дурниць, – урвав він. І швидко додав: – Ми йдемо.

Він простяг Росі ріг, Роха почервонів, цього разу з гордощів.

– Понесеш.

– Понесу, коли ми приготуємось.,.

Роха шукав слів, щоб передати своє палке бажання нести ріг, хоч би там що.

– Я не проти. Я залюбки, Ральфе, тільки треба, щоб мене хтось вів.

Ральф знову поклав ріг на відшліфовану колоду.

– Покріпімося – і в дорогу!

Вони пішли до спустошених плодових дерев. Росі нарвали плодів, дещо він намацав на дереві сам. Вони їли, а Ральф думав про вечір.

– Підемо такі, як були колись. Помиємося…

Сем опирався, напхавши повен рот їжі.

– Але ж ми купаємось щодня!

Ральф подивився, які вони брудні, й зітхнув.

– Треба б зачесати чуб. Та от лихо – задовгий!

– У мене в курені залишилася пара шкарпеток, – згадав Ерік. – Можна нап'ясти їх на голови, як шапочки, абощо.

– Можна щось знайти, – додав Роха, – і перев'язати ззаду волосся.

– Як у дівчат!

– Ні, не зовсім так.

– Тоді підемо такі, як є, – вирішив Ральф, – вони ж самі не кращі.

Ерік зупинив їх рукою.

– Але ж вони там усі розмальовані! Знаєш, як…

Усі закивали. Вони чудово знали, як розв'язувала руки маска з фарби, яку дозволяла дикість.

– А ми не будемо розмальовуватися, – заявив Ральф, – адже ми не дикуни.

Ерікісем перезирнулися.

– Все одно…

Ральф заволав:

– Ніякої фарби!

Він силкувався згадати.

– Дим, – стрепенувся він, – нам потрібен дим. – Він люто повернувся до близнюків. – я сказав "дим"! Ми повинні мати дим.

Запала тиша, тільки багатоголосе дзижчали бджоли. Нарешті Роха сказав лагідно:

– Звичайно, ми повинні мати дим, бо дим – це сиґнал, і нас не врятують, як не буде диму.

– Сам знаю! – закричав Ральф. Він відсмикнув руку від Рохи. – Що ж, по-твоєму, я…

– Я просто повторюю те, що ти завжди кажеш, – квапливо пояснив Роха. – Мені на хвилину видалося, що ти…

– Де пак, – голосно відповів Ральф. – Я знав це весь час. Я не забув.

Роха закивав примирливо.

– Ральфе, ти – ватажок. Ти все пам'ятаєш.

– Я не забув.

– Звісно, ні.

Близнюки з цікавістю вивчали Ральфа, так ніби побачили його вперше.

Вони вирушили шляхом, вишикувавшись у бойовий порядок. Перший, злегка накульгуючи, зі списом на плечі, прошкував Ральф. Він погано бачив – через імлу, що тремтіла над сяйливими пісками, через власну довгу чуприну та підбите око. За ним ступали близнюки, не на жарт стривожені, але повні нездоланної життєрадісності. Говорили мало, просто йшли, волочачи за собою дерев'яні списи. Роха відкрив – коли він дивиться вниз, сховавши від сонця стомлені очі, то бачить, як товсті окоренки списів рухаються по піску. Тож він ішов між списами й обережно, обіруч ніс ріг. Хлопці просувалися по пляжу тісною групкою, а чотири пласкі тіні танцювали й плуталися піц ногами. Бурі наче й не було, берег сяяв чистотою, як щойно вигост-реде лезо. Десь у неймовірній далечі мерехтіли у спекотному мреві небо й гора; риф здійнявся вгору міражем і плив у якомусь сріберному ставку на півдорозі до неба.

Вони проминули те місце, де плем'я танцювало свій танок. Звуглілі патики все ще лежали на камінні, де їх погасило дощем, та пісок коло води знову був гладенький. Вони пройшли тут мовчки. Жоден з них не

сумнівався, що плем'я – в замку, і коли скеля з'явилася перед очима, вони зупинилися в одному пориві. Ліворзпч від них лежав найгу-стіший на острові чагарник – плутанина гічок та стовбурів, чорних, зелених, непрохідних, попереду колихалася висока трава. Ральф рушив перший.

Ось пом'ята трава, де всі лежали, коли він ходив у розвідку. Далі був перешийок, потім прискалок облямовував гору, а вище – рожеві башточки.

Сем торкнув його за руку.

– Дим.

З іншого боку скелі невиразна плямка диму дрижала в повітрі.

– Вогонь горить, абощо?

Ральф повернувся.

– Навіщо нам критися?

Вів пройшов заслону з трав і опинився на відкритій галявивщ, що вела до вузького перешийка.

– Ви двоє йдіть за мною. Я піду перший, потім на крок позаду Роха. Списи, тримайте напоготові.

Роха неспокійно вдивлявся в яскравий серпанок, завислий між ним та світом.

– Тут безпечно? Нема урвища? Я чую, гомонить море.

– Чіпляйся за мене.

Ральф вийшов прямо на перешийок. Копнув ногою камінчик, і той шубовснув у воду. Потім море всмоктало хвилю, відкривши зліва, на сорок футів нижче, червоний квадратовий камінь, поросли водоростями.

– Я добре йду? – голос Рохи тремтів. – Мені так страшно…

Раптом з башточок на горі долинув окрик, відтак щось схоже на бойовий поклик, десяток голосів відгукнулося на нього із-за скелі.

– Дай мені ріг і не рухайся.

– Стій! Хто йде?

Ральф задер голову, вгорі майнуло темне Роджерове обличчя.

– Сам бачиш хто! – гукнув Ральф. – Не дурій!

Він приклеїв ріг до рота і подув. Прискалком, що облямовував гору, на перешийок почали пробиратися дикуни. Годі було когось упізнати за розмальованими обличчями. Вони несли списи і лаштувалися боронити вхід. Ральф усе сурмив у ріг і не зважав на Рошин переляк. Роджер вигукував:

– Раджу відійти, ясно?

Нарешті Ральф відняв ріг від рота й замовк, щоб відсапатися. Задихаючись, а проте чітко він оголосив:

– Скликаю збори.

Дикуни, які охороняли перешийок, зашепотілися, але з місця не зрушили. Ральф ступив кілька кроків уперед. Ззаду почув благальний шепіт:

– Ральфе, не кидай мене.

– Стань навколішки, – кинув Ральф через плече, – і жди, доки я повернуся.

Він зупинився посередині перешийка й пильно розглядав дикунів. Фарба звільняла їх від будь-якого стриму, вони позав'язували ззаду волосся, і так їм було значно зручніше, ніж йому. Ральф твердо постановив і собі опісля зв'язати волосся. Він мало не попрохав їх зачекати, щоб зробити це відразу; та було не до того. Дикуни захихотіли, один замахнувся на Ральфа списом. Високо вгорі Роджер випустив з рук важіль і перехилився, щоб забачити, що діється внизу. Хлопці на перешийку, зведені до трьох кудлатих голів, тонули в калюжі власної тіні. Роха обвисав між ними круглим лантухом.

– Я скликаю збори.

Тиша.

Роджер узяв камінчик і кинув ним між близнюків, але так, щоб не поцілити. Вони відсахнулися, Сем ледве втримався на йогах. Роджер відчув, як у його тілі зануртувало джерело невідомої сили.

Ральф повторив голосно:

– Я скликаю збори.

Перебіг очима по їхніх лавах.

– Де Джек?

Хлопці засновигали, почали радитися. Розмальована мармиза відповіла Робертовим голосом:

– Полює. Він звелів вас не пускати.

– Я прийшов до вас запитати про вогонь, – пояснив Ральф, – і про Рошині окуляри.

Група хлопців, що стояла перед ним, заворушилася, здригнулася від сміху, легковажним, нервовим сміхом відлунювало високе бескеття.

У Ральфа за плечима почувся голос:

– Чого тобі треба?

Близнюки метнулись із-за Ральфової спини і стали перед ним. Ральф рвучко повернувся. З лісу наближався Джек, його легко було впізнати по ході та рудій чуприні. Обабіч улесливо дріботіли два мисливці. Всі троє помальовані на чорно й зелено. Позаду в траві зосталася покинута ними вительбушена свиняча туша без голови.

Роха завивав:

– Ральфе, не кидай мене!

Він з кумедною обережністю обняв скелю, притискаючись до неї над опалим морем. Дикуни вже не хихотіли, а захлиналися від гучного глумливого реготу.

Джек перекричав гамір:

– Забирайся геть, Ральфе! Сиди на своїй половині острова. А це моя половина і мого племені. І дай мені спокій.

Глумливий регіт ущух.

– Ти вкрав у Рохи окуляри, – задихаючись, сказав Ральф. – Ти повинен повернути їх назад.

– Повинен? Це хто сказав?

Ральф вибухнув гнівом:

– Я сказав! Ти голосував, щоб я був ватажок. Хіба ти не чув рога? Ти зважився на підлоту… ми б дали тобі вогню, якби ти попросив…

Кров приливала до щік, боляче пульсувало підбите око.

– Ти міг узяти вогню абиколи. Але тобі не хотілося. Ти проповз, як злодій, і вкрав у Рохи окуляри!

– Ану, повтори!

– Злодій! Злодій!

Роха заверещав.

– Ральфе! Мене пожалій!

Джек кинувся вперед і спрямував списа Ральфові в груди. Побачивши, як майнула Джекова рука, той угадав напрямок удару і відбив його ратищем власного списа. Тоді обернув його і вістрям ткнув Джекові коло вуха. Вони зійшлися віч-на-віч, тяжко сапаючи, пронизуючи один одного лютими поглядами.

– Хто злодій?

– Ти!

Джек відскочив і замахнувся на Ральфа списом. Не змовляючись, вони тепер рубалися списами, наче шаблями, більше не ризикуючи випробовувати смертоносні вістря. Удар прийшовся Ральфові по спису, ковзнув униз, і пальці йому звело від гострого болю. Тоді супротивники розійшлися й помінялися місцями – Джек опинився з боку замку, Ральф – із боку острова.

Обоє тяжко дихали.

– Ану, підійди…

– Сам підійди…

Навіжено націлювалися один на одного, але трималися на безпечній відстані.

– Тільки підійди, ось дістанеш у мене!

– Сам підійди…

Тим часом Роха, вчепившись у камінь, намагався привернути Ральфову увагу. Ральф підступив до нього, нахилився не відриваючи від Джека пильного погляду.

– Ральфе, згадай, для чого ми сюди прийшли. Вогонь. Мої окуляри.

Ральф кивнув. Він розслабив напружені для бою м'язи, випростався звільна, поставив спис. Джек незворушно спостерігав за ним з-під маски. Ральф кинув оком угору на башточки, на дикунів.

– Послухай. Ми прийшли сказати таке. По-перше, ти повинен віддати Росі окуляри. Без них він як сліпий. Це ж не забавка…

Плем'я розмальованих дикунів захихотіло. Ральфові в голові запаморочилося. Він відгорнув з чола чуб, подивився на чорно-зелену маску, що манячила перед ним, намагаючись згадати Джекове обличчя.

Роха прошепотів:

– І вогонь.

– Ага. Тепер про вогонь. Я знову повторюю це. Я повторюю це з того самого дня, коли ми впали на цей острів.

Він підняв спис і показав на дикунів.

– Наша єдина надія – підтримувати сиґнал, поки надворі видно. Тоді, може, який корабель помітить дим, підпливе, врятує нас і забере додому. А без диму доведеться чекати, доки корабель пристане сюди випадково. Можна цілі роки чекати, до самої старості…

Деренчливий, сріблястий, неприродний сміх випорснув з-поміж дикунів і луною завис удалині. Ральфа аж затрусило з лютощів. Голос його надтріснув.

– Невже вам невтямки, ви, розмальовані кретини? Сем, Ерік, Роха і я – нас замало. Ми пробували підтримувати вогонь, але нічого не вийшло. А потім ви ще зі своїми іграми та ловами…

Він показав убік від них, де в перламутровому повітрі тонкою цівкою розповзався дим.

– Ви тільки гляньте! Хіба це сиґнал? Звичайний вогонь готувати їжу. Ви поїли, і диму нема. Хіба ви не розумієте? Там же може бути корабель…

Він замовк, доконаний мовчанкою та браком облич у розмальованих дикунів, які стерегли вхід. Ватаг розкрив рожевого рота і звернувся до Ерікісема, що опинилися між ним та племенем.

– Ви двоє! Ану, назад!

Ніхто не відповів. Близнюки перелякано перезирнулися; тим часом Роха зрадів, що бійка закінчилася, і обережно підвівся. Джек глипнув на Ральфа й знову на близнюків.

– Схопити їх!

Жодного руху. Джек розгнівався:

– Я сказав – схопити їх!

Розмальовані якось незграбно, нервово оточили Ерікісема. Ще раз розсипався сріблястий смішок.

Ерікісем протестували від імені самої цивілізації.

– Ну що ви?

– …Слово честі!

У них відібрали списи.

– Зв'язати їх!

У безнадії Ральф крикнув до чорно-зеленої машкари:

– Джеку!

– Далі, далі! В'яжіть їх!

Тепер розмальовані вже відчули, що Ерікісем інакші, не такі, як вони, відчули власну силу. Сповнені завзяття, вони брутально повалили близнюків. Джека це надихнуло. Він знав, що Ральф спробує визволити близнюків. Заточуючи широку дугу, просвистів спис, і Ральф ледве встиг відбити удар. Коло них плем'я та близнюки обернулися в одну галасливу купу тіл. Роха знову скарлючився. Ось дикуни відступили – вражені близнюки вже лежали долі. Джек повернувся до Ральфа і просичав крізь зуби:

– Бачиш, вони роблять те, що я хочу.

Знову запанувала тиша. Близнюки лежали, невміло зв'язані, а плем'я чекало, що робитиме Ральф. Він полічив їх, глипнувши на них з-під кудлатої чуприни, зиркнув на нікчемний димок.

І тут його прорвало. Він заверещав на Джека:

– Звірюка! Свиня! Сволота! Злодюга!

І кинувся на нього.

Джек відчув, що це вирішальна хвилина, і порвався й собі вперед. Вони зіткнулися з глухим ударом і відскочили врізнобіч. Кулаком Джек зацідив Ральфові в вухо. Ральф ударив Джека в живіт, аж той кавкнув. Тоді знову стали віч-на-віч, розлючені, засапані: кожного вразила запеклість суперника. Тут вони почули гамір, яким плем'я супроводжувало їхню бійку, одностайний, пронизливий, підбадьорливий поклик.

До Ральфа дійшов Рошин голос:

– Дайте мені сказати.

Він стояв у куряві, здійнятій під час бійки, і коли плем'я збагнуло його намір, пронизливий поклик змінився глузливим свистом.

Роха підняв ріг, і свист прищух, тоді знявся з новою силою.

– У мене ріг!

Він горлав:

– Кажу вам, у мене ріг!

Несподівано стало тихо; але тишу розітнув і пронісся біля самої Ральфової голови якийсь дивний звук. Він майже не ввернув на нього уваги, аж ось почув знову – ледь чутне –і "з-з-з!". Хтось шпурляв камінці: це кидав Роджер, все ще тримаючи однією рукою важіль. Під ним унизу Ральф здавався просто копицею волосся, а Роха – мішком сала.

Свист зчинився і знову стих, коли Роха підніс догори білу чудодійну мушлю.

– Що краще – бути бандою розмальованих дикунів, як ви, чи розумними людьми, як Ральф?

Дикуни зняли неймовірний галас, Роха знову загорлав:

– Що краще – правила і згода чи полювання й убивства?

Знову галас і знову той самий звук – "з-з-з!". Ральф намагався перекричати шум:

– Що краще – закон і щоб нас врятували чи полювати і все знищувати?

Тепер уже й Джек верещав, і навіть Ральф не міг примусити слухати себе. Джек відступив і став попереду племені, яке зімкнулося грізним муром, наїжачилося списами. Між дикунів нуртувало бажання іти в наступ; зараз вони кинуться вперед і очистять перешийок. Ральф стояв напроти трохи збоку і тримав спис напоготові. Поруч Роха все ще піднімав угору свій талісман, ніжну, сяйливо-прекрасну мушлю. Їх ударила злива звуків – заклинальний спів ненависті. Високо вгорі з п'янкою насолодою Роджер наліг усім тілом на камінь.

Ральф почув велетенський камінь задовго до того, як його побачив. П'ятами відчув, як задвигтіла земля, з вершини загуркотіло каміння. Щось жахливе, червоне застрибало по перешийку, сам він повалився долілиць, плем'я верещало.

Каменюка пройшлася по Росі від підборіддя до коліна; ріг вибухнув-тисячею білих скалок і перестав існувати. Без жодного слова, навіть без стогону Роха полетів в урвище, перевертаючись у повітрі. Відбившись від нього, камінь двічі підскочив і покотився в ліс. Роха пролетів сорок футів і впав на той самий червоний квадратовий камінь у морі. Голова його розкололася, вилився і зачервонився мозок. Руки й ноги Рохи судомно шарпнулися, наче у щойно заколотої свині. Тоді знову довгим повільним подихом зітхнуло море, закипіло над каменем біло-рожевою піною; а коли відступило, всмоктавши хвилю, Рошиного тіла вже не було.

Тепер запанувала цілковита тиша. Ральф силкувався скласти губи в якесь слово, та так і не вимовив нічого.

Раптом Джек вискочив наперед і дико заверещав.

– Бачиш? Бачиш? І тебе самого так! Я не жартую! Більше в тебе нема племені! Нема рога…

Згинці побіг уперед.

– Я – Ватаг!

Із злістю, не приховуючи свого наміру, метнув у Ральфа списа. Вістря глибоко, до м'яса розпанахало шкіру Ральфові на ребрах, потім спис відскочив і впав у воду. Ральф скорчився не від болю, а від панічного страху, тим часом плем'я підхопило нелюдський крик Ватага й посунуло на нього. Ще один спис – трохи кривий, він не полетів прямо – шугнув коло його обличчя, інший упав з гори, де був Роджер. Близнюки лежали, затулені дикунами, а перешийок кишів безликими диявольськими масками. Ральф обернувся й помчав. Наче крик морських чайок, за ним котився гул. Скоряючись інстинктові, – досі він і не підозрював його в собі, – хлопець петляв по відкритій галявині, а списи падали десь поряд. Він помітив безголову тушу свині,. вчасно перестрибнув через неї. І ось уже продирався крізь листя дерев та невисокі кущі, нарешті сховався в лісі.

Ватаг зупинився коло свині, повернувся, звів догори руки.

– Назад! Назад у форт!

Невдовзі плем'я галасливо верталося до перешийка, там до гурту приєднався Роджер. Ватаг запитав його люто:

– Ти чого не на посту?

Роджер глянув на нього тьмяним зором:

– Просто зійшов униз…

Він лякав своїм виглядом убивці. Ватаг більше йому нічого не сказав, а подивився вниз на Ерікісема.

– Ви маєте вступити до племені.

– Відпусти мене…

– І мене.

Ватаг схопив з землі списа – там ще залишилося з кілька – і штрикнув Сема між ребра.

– Що ти хотів сказати, га? – грізно спитав Ватаг. – Чому ви прийшли сюди зі списами? Чому ви не хочете вступати до племені?

Спис ритмічно заходив у його руках. Сем запищав:

– Ой, не треба так.

Роджер протиснувся коло Ватага, мало не штовхнувши його плечем. Сем уже не пищав, близнюки дивилися вгору, огорнуті німим жахом. Роджер насувався на них, наче володів якоюсь незнаною владою.

Розділ дванадцятий

ПОКЛИК МИСЛИВЦІВ

Ральф сховався в гущавині й оглядав свої рани. З правого боку на ребрах, там, де його вдарив спис, був великий синець з дюйм у поперечнику, рана розпухла й кривавила. В кучму йому набилося бруду, волосся стирчало, як вусики ліан. Після бігу через ліс він був весь у подряпинах та синцях. Віддихавшись, він зрозумів, що з промиванням ран доведеться зачекати. Як можна почути наближення босих ніг, коли

ти хлюпаєшся в воді? На яку безпеку можна сподіватися коло маленького струмка чи на відкритому пляжі?

Ральф прислухався. Взагалі замок був зовсім поряд, і з переляку йому вчувався шум погоні. Але ж не може бути! – вони тільки забігли в зелені кущі, які облямовували ліс, мабуть, зібрали там свої списи, а тоді кинулися назад до сонячних скель, ніби боялися лісової темряви. Ральф навіть запримітив одного з них, розмальованого рудими, чорними й червоними смугами, і впізнав Біла. Та насправді то не міг бути Біл, подумав Ральф. Це дикун, і його вигляд не має нічого спільного з давнім образом хлопчика в шортах і сорочці.

Надходив вечір; круглі сонячні плями неухильно переміщалися по зеленому листі, по брунатній волокнистій корі, від скелі не долинало ні звуку. Нарешті Ральф виповз із папороті й прокрався вперед до непролазних нетрів, що підступали прямо до перешийка. Дуже обережно розсунув гілки, визирнув звідти і побачив Роберта, який вартував на вершині гори. В лівій руці він тримав списа, а правою підкидав і ловив камінчик. Позаду піднімався густий стовп диму, Ральфові залоскотало в ніздрях, з рота потекла слина. Він витер долонею носа та губи, вперше з самого ранку відчувши голод. Мабуть плем'я розсілося навколо випатраної свині – дивиться, як з н" капає, шкварчить на жаринах жир. Певно, всі так і прикипіли очима до туші.

Ще одна постать, – її годі було впізнати, – виросла коло Роберта, щось йому передала, тоді повернулася й зникла за скелею. Роберт поклав спис поряд на камінь, щось схопив обіруч і заходився гризти. Отже, почався бенкет, і вартовому принесли його пайку.

Ральф збагнув, що принаймні тепер йому нічого не загрожує. Він зашкутильгав геть, до плодових дерев, щоб угамувати голод хоча б жалюгідною їжею. На згадку про бенкет йому ставало прикро. Сьогодні бенкет, а завтра…

Він доводив собі, що вони дадуть йому спокій; можливо, він стане вигнанцем. Та потім до нього поверталася фатальна певність, не лишаючи місця для сумнівів. Загибель рога, смерть Саймона та Рохи зависли над островом, наче туман. Розмальовані дикуни на цьому не спиняться. Крім того, його з Джеком єднали якісь невидимі нитки, а отже, Джек ніколи не дасть йому спокою, ніколи.

Він застиг, весь у сонячних цятках, притримуючи гілку, щоб пірнути під неї. Затремтів, пронизаний спазмом страху, вигукнув уголос:

– Ні, не могли вони бути такими підлими. Це сталося випадково.

Він пірнув під гілку, незграбно пробіг зо два кроки, тоді зупинився, прислухався. Добрався туди, де росли обдерті, поламані плодові дерева, й почав пожадливо їсти. Перестрів двох малюків і, не маючи уявлення про власний вигляд, здивувався, чому вони розкричалися й повтікали.

Попоївши, рушив пляжем. Сонячне проміння навскоси ковзало по пальмах біля поваленого куреня. Ось плита, а ось ставок. Найкраще не звертати уваги на тяжке почуття, що гнітить серце, і покластися на їхній здоровий глузд, на їхню розважливість. Тепер, коли плем'я наситилося, треба спробувати ще раз. У кожному разі він не може тут залишатися цілу ніч, сам у пустому курені, коло порожньої плити. У нього аж мороз побіг по спині, й він скулився під вечірнім сонцем. Нема вогню, нема диму, нема надії на рятунок. Він повернувся і, шкандибаючи, пішов на Джекову половину острова.

Скісне сонячне проміння губилося в гілках. Нарешті і він дійшов до лісової галявини, де на кам'янистому ґрунті не росло ніякого зілля. Тепер її затопили тіні; Ральф мало не кинувся за дерево, помітивши, що посередині наче хтось стоїть; потім він розгледів біле лице – власне, кістку, з кілка на нього вишкірився свинячий череп. Повільно пройшов на середину галявини, вп'явся очима в череп – він вилискував білим, як

колись вилискував ріг, і, здавалося, цинічно глузував з нього. Цікава мурашка поралася в одній а очниць, інших ознак життя там не було.

Чи ж так?

Дрижки вгору-вниз забігали йому по плечах. Він стояв, обома руками вчепившись собі у волосся, череп був на рівні його власного обличчя. Зуби його шкірилися в усміхові, порожні очниці, здавалося, тримали його погляд владно й без жодного зусилля.

Що це?

Череп дивився на Ральфа, наче той, хто знає відповіді на всі запитання, але не хоче сказати. Ральфа огорнули невимовний страх і лють. Він навіжено вдарив по відворотній голові, що втупилася в нього, та вона підплигнула, як іграшка, вернулася назад і знову вищирилася йому прямо в обличчя, він ударив іще раз і заплакав з огиди. Тоді облизав свої потовчені кулаки, поглянув на голий кілок – череп уже лежав розколотий надвоє і шкірився широкою, на шість футів посмішкою. Він висмикнув з розколини палицю, що розгойдувалася, вигинаючись дугою, і, наче списом, відгородився нею від білих уламків. Тоді позадкував, не зводячи очей з черепа, що лежав і шкірився до неба.

Коли з обрію зник зелений полиск і впала справжня ніч, Ральф знову підійшов до гущавини напроти скельного замку. Визирнувши звідти, він помітив, що на верху, як і раніше, хтось вартував, та хоч би хто то був, спис у нього напоготові.

Він стояв навколішки у тіні й гостро відчував свою самотність. Вони дикуни це правда, але ж вони й люди; тут усі страхи глибокої ночі поповзли на нього зі своїх засідок.

Ральф тихенько застогнав. Незважаючи на втому, він не міг відпружитися, поринути в колодязь сну. Він боявся племені. А може,

варто сміливо зайти просто в їхню фортецю і сказати: "Цур, мене не рушати", розсміятися безтурботно й разом з усіма заснути? Може, прикинутися, ніби вони ті самі хлопчики, ті самі школярі, що казали: "Так, сер!" і ходили у шкільних кашкетах? Можливо, ясний день відповів би на це запитання – так; але морок і смертні страхіття говорили – ні. Він лежав у темряві й знав – він вигнанець.

– Бо я ще до кінця не втратив глузду.

Він потерся щокою об плече, відчув їдкий запах солі, поту й затхлого бруду. Зліва від нього дихав океан, то всмоктував свою хвилю, то вона знову закипала над тим квадратовим каменем.

З замку долинали звуки, Ральф уважно прислухався, переключивши увагу з розміреного гойдання моря, і розрізнив знайомий ритм.

– Звіра – бий! Горло – ріж! Кров – спусти!

Плем'я танцювало. Десь по той бік цієї кам'яної стіни вони стояли темним колом, палахкотіло вогнище, смажилося м'ясо. Мабуть, жеруть і тішаться безпекою.

Якийсь звук зовсім поряд примусив його здригнутися. Дикуни дряпалися по скелі на вершину, він почув їхні голоси. Підкрався ще на кілька кроків і побачив, що тінь на вершині змінилася, виросла. Тільки два хлопчики на всьому острові могли так ходити і так говорити.

Ральф понурив голову, наче його боляче поранено цим новим відкриттям. Ерікісем тепер стали часткою племені. І охороняли від нього скельний замок. Отже, надії на порятунок чи хоча б на створення племені вигнанців в іншому кінці острова більше нема. Ерікісем такі самі дикуни, як і решта всі; Роха загинув, а ріг розбито вщент.

Нарешті попередній вартовий спустився вниз. Його два наступники видавалися просто темним продовженням скелі. За ними зблисла якась зірка, але хтось із близнюків поворушився і заступив її.

Ральф посунув уперед, як сліпий, намацуючи шлях по нерівній дорозі. Праворуч на милі простягалися тьмяні води лаґуни, зліва дихав невтомний океан, жахливий, наче шахта копальні. Щохвилини вода зітхала навколо каменя смерті й зацвітала гронами білої піни. Ральф скрадався вперед, доки не схопився за прискалок. Дозорці були прямо над ним, він навіть угледів кінчик списа, вистромленого над скелею.

Він покликав тихенько:

– Ерікісем…

Жодної відповіді. Щоб його почули, треба говорити голосніше, але можна насторожити тих смугастих ворожих істот, що бенкетують коло вогнища. Він зціпив зуби й поліз далі, намацуючи виступи на скелі. Він опинився майже на одному рівні з близнюками, коли окликнув їх знову:

– Ерікісем…

Він почув, як на скелі хтось скрикнув, заметушився. Близнюки притулилися один до одного, щось забурмотіли.

– Це я. Ральф.

Наляканий, що вони можуть побігти й зчинити тривогу, він виважився на руках і виткнувся головою та плечима над краєм скелі. Далеко внизу під ліктем він побачив, як навколо того каменя в морі розливається біле цвітіння.

– Це тільки я. Ральф.

Нарешті вони нахилилися вперед і зазирнули йому в обличчя.

– Ми думали, це…

– Ми не знали, що це…

– Думали…

Тут вони згадали про свої ганебні зобов'язання. Ерік мовчав, а Сем спробував виконати свою повинність.

– Іди звідси, Ральфе. Іди вже…

Він помахав списом і спробував зобразити гнів.

– Забирайся. Ясно?

Ерік кивнув на знак згоди і протнув списом повітря. Ральф зіп'явся на руки і не слухався їх.

– Я прийшов побачити вас обох.

Він захрип. Тепер йому заболіло горло, хоч рани там не було.

– Я прийшов побачити вас обох…

Цей тупий біль важко було віддати словами. Він замовк, тим часом небо обсипало веселими, тремтливими зорями.

Сем неспокійно ворухнувся.

– Слово честі, Ральфе, тобі краще піти.

Ральф знову поглянув на них.

– Ви ж обоє не розмальовані. Як ви можете?.. Якби було видно…

Якби було видно, вони б спаленіли від сорому. Але стояла глупа ніч. Ерік озвався перший, і знову близнюки заторохтіли водночас:

– Ти йди, тут небезпечно…

– Вони нас примусили. Нас били…

– Хто? Джек?

– Ні, ні…

Вони нахилились до нього й шепотіли:

– Ушивайся, Ральфе…

– Це ж плем'я…

– Вони нас примусили…

– Ми нічого не могли вдіяти…

Коли Ральф знову заговорив, голос його звучав глухо, він наче задихався:

– Що а йому вчинив? Він же мені подобався… я хотів, щоб нас урятували…

Небо знову обсипало зорями. Ерік палко затряс головою.

– Послухай, Ральфе. Більше не шукай тут глузду. Цього вже нема… Ти більше не думай, чому Ватаг…

– Іди собі, тобі ж краще.

– Ватаг і Роджер…

– Так, так, Роджер…

– Вони ненавидять тебе, Ральфе. Вони збираються порішити тебе.

– Завтра вони полюватимуть на тебе.

– Але чому?

– Не знаю, Ральфе, послухай, Джек, наш Ватаг, каже, що це небезпечна справа…

– …Щоб ми остерігалися і кидали списи, як у свиню.

– Ми станемо ланцюгом і прочешемо острів…

– Підемо вперед з цього кінця…

– Доки тебе не знайдемо.

– Ми подаватимемо сиґнали. Отак.

Ерік підвів голову і легко постукав долонею по роззявленому роту, видобуваючи тихе мисливське атюкання. Тоді озирнувся нервово.

– …Тільки, звісно, голосніше.

– Але ж я нічого не вчинив, – палко прошепотів Ральф. – Я тільки хотів, щоб горіло вогнище!

На мить він замовк, з розпачем думаючи про завтрашній день. Раптом перед ним постало питання надзвичайної ваги.

– А що ви…

Спочатку він не міг навіть вимовити цього, та страх і самотність підштовхнули його,

– Що вони зроблять зі мною, коли знайдуть?

Близнюки мовчали. Внизу знову розцвів білою піною камінь.

– Що вони… О Боже! Як хочеться їсти…

Скеляста вежа мов захиталася під його ногами.

– Ну? Що?

Близнюки уникали прямої відповіді.

– А тепер іди, Ральфе.

– Тобі ж краще.

– Тримайся далі. Якомога далі.

– А ви зі мною не підете? Втрьох у нас є якийсь шанс.

Після недовгої мовчанки Сем вичавив з себе:

– І Ватаг… вони обидва…

– …Жахливі…

– …Тільки Роджер…

Обидва хлопці похололи. Хтось до них піднімався з боку племені.

– Іде перевіряти, як ми вартуємо. Мерщій, Ральфе!

Готуючись до спуску зі скелі, Ральф ухопився за останню можливість мати від цієї зустрічі хоч якусь користь.

– Я заляжу поряд, унизу, в гущавині, – прошепотів він, – постарайтеся відвести їх звідси якнайдалі. Вони не додумаються шукати так близько…

Кроки були ще далеченько.

– Семе, зі мною нічого не буде, правда?

Близнюки знову мовчали.

– Ось! – раптом сказав Сем. – Бери…

Ральфові тицьнули шмат м'яса, і він схопив його.

– Але що ви зі мною зробите, коли спіймаєте?

Тиша нагорі. Він і сам розумів, що ставить дурне запитання. І почав спускатися вниз.

– Що ви зробите…

З верху скелястої вежі почулася незрозуміла відповідь:

– Роджер загострив палицю з обох кінців.

"Роджер загострив палицю з обох кінців". Ральф намагався знайти в цих словах якийсь зміст, але не міг. В нападі злості він згадав усі знані йому лайки і закінчив тим, що почав позіхати. Скільки часу можна обходитися без сну? Він мріяв про ліжко, про білі простирадла, але навкруги не було нічого білого, тільки розлитою молочною піною світилося навколо каменя на сорок футів нижче, на який упав Роха. Роха тепер ввижався всюди, стояв за спиною, став страшним через морок, через смерть. Ану ж Роха зараз вийде з води, з порожньою головою – Ральф схлипнув і знову позіхнув, наче малюк який. Заточився і сперся на палицю, мов на милицю.

Він знову напружився. На вершині скелі-замку загомоніли якісь голоси. Ерікісем з кимось сперечались. Але папороть і трава зовсім близько. Тут слід бути, тут ховатись, а потім – у гущавину, що завтра правитиме за сховок. Тут – він рукою провів по траві – можна перебути ніч неподалік від племені, щоб у разі, якщо з'являться якісь надприродні страхіття, хоч на час заховатися між людьми, навіть коли б це означало…

Що б це означало? Палиця, загострена з обох кінців. Що за цим криється? Вони метнули списи й не поцілили; всі, крім одного. Може, й наступного разу знов не поцілять.

Він присів навпочіпки у високій траві, згадав про м'ясо, що дав йому Сем, і жадібно накинувся на нього. Поки він їв, знову почулися голоси – то від болю, від страху репетували Ерікісем, хтось люто кричав на них. Що це означає? Отже, не тільки він, а й ще хтось у біді, принаймні одному з близнюків перепало. Аж ось голоси перемістилися вниз за скелю, і він перестав про них думати. Помацав руками і знайшов прохолодні, гладенькі листки, де починалася гущавина. Тут буде його

лігво на ніч. На світанку він заповзе в гущавину, протиснеться між сплетених стовбурів, заховається в таких нетрях, що туди можна буде добратися тільки так, як і він, поповзом; а на того, хто заповзе сюди, чекатиме кілок. Тут він пересидить, ніхто його не знайде, з атюканням ланцюг посуне далі по острову, а він залишиться на волі.

Він проповз іще трохи між папороттю, наче по тунелю. Поклав коло себе палицю і повалився в морок. Треба прокинутись удосвіта, щоб обдурити дикунів, – він і не помітив, як зненацька прийшов сон і затяг його вниз, у темне глибоке провалля.

Він прокинувся, ще не розплющивши очей, і прислухався до шуму десь поряд. Відкрив одне око, помітив, що лежить щокою на чорній землі, загріб її пальцями. Між листям папороті просочувалося світло. Він тільки встиг збагнути, що нескінченні кошмари, коли він падав і гинув, минулися, що настав ранок, і знову почув звук. Хтось атюкав на березі моря, потім відгукнувся ще один дикун, потім ще один. Крик котився повз нього над вузьким кінцем острова від моря до лаґуни, наче на льоту верещала якась птиця. Часу на роздуми не було, він схопив загострену палицю і шугнув далі у папороть. За якісь секунди він уже плазував у гущавині, та все ж устиг помітити ноги котрогось із дикунів, що наближався до нього. Вони топтали, толочили папороть, він чув, як від кроків шелестить висока трава. Дикун – хто це був, невідомо двічі прогорлав свій поклик; на нього відгукнулися з обох боків, тоді все стихло. Ральф скрутився калачиком, завмер, заплутавшись у чагарнику, і якийсь час нічого не чув.

Нарешті він роздивився нетрі навколо себе. Тут, безперечно, ніхто не зможе на нього напасти, а крім того, йому пощастило. Велика каменюка, якою вбило Роху, закотилася в ці хащі, застрягла в самій середині, зоставивши за собою вузенький вилам. Ральф пробрався туди, радіючи зі своєї винахідливості, він уже почувався у безпеці. Зачаївся серед поламаних стовбурів і чекав, доки полювання переміститься далі. Визирнув з листя, і перед очима зблиснуло щось червоне. Це, мабуть,

вершина-замок, далека і нестрашна. З переможним почуттям він приготувався слухати, як удалині завмиратимуть звуки полювання.

Але було тихо; в зеленому затінку збігали хвилини, і його переможні почуття згасали.

Нарешті почувся голос – Джеків голос, він звучав глухо.

– Це точно?

Дикун, до якого зверталися, мовчав. Можливо, відповів жестом.

Тут відгукнувся Роджер.

– Якщо ти нас дуриш…

І зразу чийсь стогін, болісний зойк. Несамохіть Ральф зіщулився. Зовсім поряд, коло гущавини, разом з Джеком та Роджером – один з близнюків.

– Ти певен, що він казав саме про це місце?

Близнюк застогнав і знову скрикнув.

– Він казав, що сховається тут?

– Так… так… ой!

Поміж деревами забринів сріблястий сміх.

Отже, вони знають.

Ральф узяв палицю і приготувався до бійки. Але що вони можуть зробити? Треба тиждень, щоб прокласти стежку через ці хащі; а хто заповзе сюди його способом, нічого не вдіє. Він доторкнувся пальцем до вістря свого списа і невесело всміхнувся. Хай тільки хто зважиться – дістане так, що зарохкає, як свиня.

Вони рушили назад до своєї башти. Почулися кроки, тоді хтось захихотів. Тоді знову пролунав той пронизливий, пташиний крик, що передавався по ланцюгу. Отже, хтось залишився пильнувати його, а решта?..

Запала довга, напружена тиша. Ральф помітив, що обгризає спис, і виплюнув з рота кору. Він звівся і глипнув нагору, на скелю.

Ту ж мить звідти почувся Джеків голос:

– Один-два – дружно! Один-два – дружно! Один-два – дружно!

Червоний камінь, який виднівся на вершині гори, зірвався, наче завіса, відкриваючи за собою постаті й синє небо. За хвилину земля задвигтіла, у повітрі щось просвистіло, й гущавину зітнуло, ніби гігантською косою. Камінь прогуркотів до пляжу, все змітаючи на своєму шляху, а на Ральфа сипонуло зливою поламаних гілок та листя. Неподалік гущавини радісно загукало плем'я.

Знову тиша.

Ральф кусав себе за пальці. Там, на верху, залишався тільки один камінь, який можна зрушити, але він такий, як півбудинку, такий, як машина, як танк. З болісною виразністю він уявив собі, як полетить цей камінь – спочатку повільно хитнеться, застрибає з уступа на уступ, покотиться по перешийку, наче велетенський паровий коток.

– Один-два – дружно! Один-два – дружно! Один-два – дружно!

Ральф шпурнув спис, знову схопив його. Роздратовано відкинув назад волосся, заметався у своєму сховку, тоді вернувся на попереднє місце. Стояв і дивився на поламані гілки.

Поки що тиша.

Він помітив, як здіймаються й опадають груди, здивувався, як шалено калатає серце. Просто бачив, як воно б'ється ліворуч. Знову поклав спис.

– Один-два – дружно! Один-два – дружно! Один-два –дружно!

Довгий пронизливий крик радощів.

Нагорі, на червоній скелі, щось гахнуло, тоді земля підскочила, затряслася рівномірно, так само рівномірно наближався й гул. Ральф злетів у повітря, його кинуло, вдарило об гілки. Праворуч, всього за кілька футів, весь чагарник нахилився, коріння з тріском вивертало з землі. Він побачив, як щось червоне сповільна перевертається, наче млинове жорно. Потім це червоне покотилося далі й важко, наче слон, подалося до моря.

Ральф клякнув на зораній землі й чекав, поки вона перестане коливатися під ногами. Потім білі поламані пеньки, потрощені стовбури, плетиво гілок вернулися на свої місця. Його серце так гуркало, що було важко дихати.

Знову тиша.

Та цього разу неповна. Десь поблизу шепталися; раптом праворуч у двох місцях різко затряслися гілки. Звідти виткнулося загострене вістря. Від переляку Ральф щосили штрикнув своїм списом у щілину.

– А-а-а-а!

Спис шарпнувся в руках, і він потяг його назад.

– О-о-о-о!

Хтось стогнав за густою стіною нетрів, зчинився гамір. Там люто сперечалися, а поранений дикун усе стогнав. Коли нарешті запала тиша, чийсь голос, але, здається, не Джеків, сказав:

– Бачите? Я казав – він небезпечний.

Поранений дикун знову застогнав.

Що іще? Що далі?

Ральф стис руками обгризеного списа, і чуб йому спав на очі. З боку скелі всього за кілька ярдів чулося бубоніння. Хтось із дикунів вражено сказав "ні", потім – здушений сміх. Ральф присів на п'ятах і вишкірив зуби до стіни з гілок. Звів списа, буркнув щось під ніс, чекав далі.

Ще раз невидима група розреготалася. Почувся дивний хрускіт, потім залускотіло трохи голосніше, так наче хтось розгортав великі целофанові аркуші. Десь тріснула палиця, і він задихнувся від кашлю. Білі й жовті жгути диму просочувалися між гілками, шмат голубого неба над головою прибрав кольору дощової хмари, і ось дим уже сунув на нього лавиною.

Хтось нервово засміявся, чийсь голос зіпонув:

– Дим!

Нетрями він поповз по лісу, намагаючись заховатися за димом. Нарешті побачив край Гущавини зелену галяву. Між ним та лісом стояв зі списом зовсім невеличкий дикун розмальований червоно-білими

смугами. Він кашляв і, щоб побачити щось у дедалі густішому диму, розтирав рукою фарбу під очима. Ральф стрибнув на нього, як кіт, загарчав, ударив списом, і дикун зігнувся вдвоє. Позаду в гущавині галасували, а Ральф уже летів на крилах страху через підлісок. Добіг до свинячої стежки, промчав по ній яких сто ярдів і звернув убік. Позаду над островом ще раз прокотився мисливський поклик, відтак тричі пролунав один і той самий голос. Він угадав – це сиґнал до наступу, і побіг ще швидше, доки груди запекло вогнем. Тоді він пірнув під кущ і лежав там, віддихуючись. Обережно облизав вуста і знову почув далекий крик погоні.

Він міг багато що зробити. Міг вилізти на дерево, та це однаково, що рубати гілляку, на якій сидиш. Якщо його помітять, то їм залишиться просто сидіти й чекати.

Мати б час подумати!

Ще один далекий подвійний крик підказав йому ключ до їхнього плану. Той, хто заплутається в нетрях, має озватися таким подвійним криком, щоб увесь ланцюг зупинився й почекав, доки невдаха вивільниться. Так вони сподіваються пройти весь острів одним нерозривним кордоном. Ральф згадав вепра, який так легко прорвав їхнє оточення. При потребі, коли погоня буде зовсім близько, можна прорвати широкий кордон, вискочити з нього й побігти назад. Але куди назад? Вони розвернуться й знову підуть просувати острів. Рано чи пізно йому захочеться попоїсти чи поспати, а потім він прокинеться у пастці; і полювання зміниться тортурами.

Що ж тоді робити? На дерево? Прорвати кордон, як вепр? І перше, й друге – жахливе.

Хтось гукнув, серце йому закалатало, він підстрибнув, метнувся в бік океану та непролазних джунґлів, доки не завис між ліанами, мить-другу

він висів непорушно, тільки Ноги тремтіли. Якби йому дали спокій, якийсь перепочинок, час подумати!

І ось знову пронизливий і невблаганний мисливський поклик котиться над островом. Від того звуку він шарпнувся в ліанах, як загнузданий кінь, і знову біг, доки не почав задихатися. Впав на землю посеред папороті. На дерево? Чи спробувати прорватися? Відсапався, утер рота, сказав собі заспокоїтися. Десь там у ланцюгу йдуть Ерікісем, ідуть і ненавидять той ланцюг. А може, ні? А що як він замість Ерікісема напореться на Ватага чи на Роджера, що несе в своїх руках тільки смерть?

Ральф відгорнув назад розчухране волосся, витер піт коло непідбитого ока. Сказав голосно:

– Думай.

Як тут розсудити правильно?

Нема Рохи, він би порадив. Нема врочистих зборів, де все можна обговорити, нема шляхетного рога.

– Думай.

Найбільше лякала завіса, що могла заслати розум, притупити почуття небезпеки, обернути його у дурника.

Третя ідея – добре сховатися, щоб кордон минув його, не завваживши.

Ральф рвучко відірвав голову від землі й прислухався. До давніх звуків додався ще один – глухе дудніння, немовби сам ліс розлютився на нього, понурий гул, на його тлі мисливське атюкання скидалося на

вищання, ніби хто шкрябав крейдою по шкільній дошці. Цей звук він чув десь раніше, та ніколи було згадувати.

Прорвати лінію.

На дерево.

Заховатися і дати їм пройти.

Новий крик зовсім поряд, він зірвався на ноги, знову помчав уперед, швидко продираючись крізь колючі терни та ожини. Нараз скочив на відкриту галявину, знову на ту саму відкриту галявину, але тепер череп глузував уже не з синьої латки неба, широко посміхаючись своєю розколотою посмішкою, а зневажливо шкірився на димову пелену. Знову Ральф погнав між деревами, і йому відкрилася причина дудніння в лісі. Щоб викурити його, вони запалили весь острів.

Краще заховатися, ніж лізти на дерево, навіть коли знайдуть, можна прорвати кордон.

Отже, заховатися.

Цікаво, чи погодилася б з ним свиня? Відшукати найгустіші на острові нетрища, найтемніший кут і заповзти туди. Тепер він біг і роззирався довкола. По ньому стрибали сонячні пасмуги та плями, блискучими струмочками по брудному тілу стікав піт. Тепер крики відстали, ледь чулися.

Нарешті він знайшов, як йому здалося, підходяще місце, хоч рішення було відчайдушне. Тут кущі й несамовита в'язь ліан сплелися в килим, який не пускав досередини жодного променя сонця. Під склепінням була ніша, мабуть, заввишки з фут, хоч і прошита всюди гострими молодими паростками. Можна заповзти вглиб ярдів на п'ять, і ти схований, хіба котрийсь дикун додумається лягти на землю і зазирнути

сюди; навіть у такому разі – ти в непроглядній пітьмі. Навіть коли станеться найгірше і він побачить тебе, можна накинутися на нього, розірвати лінію і тікати в протилежний бік.

Обережно Ральф заповз між гострі паростки, втяг за собою і палицю. Добравшись до середини, зачаївся, прислухався.

Вогонь розгорівся великий, його барабанний гуркіт тільки на перший погляд залишився далеко позаду, а насправді був ближче. Що швидше – біг вогню чи чвал коня? З того місця, де він лежав, було видно забризкану сонцем широчінь острова. І раптом кожна сонячна пляма стала йому підморгувати. Це так скидалося на потьмарення розуму, засланого пеленою, що на мить здалося, ніби йому просто мерехтить в очах. Та враз пляминки заморгали скоріше, потім померкли і зникли, він побачив, що між островом та сонцем тяжкою попоною зависає дим.

Навіть коли хтось зазирне під кущі й зауважить там людське тіло, це можуть бути Ерікісем, вони прикинуться, ніби нічого не помітили, промовчать. Він притулився щокою до шоколадної землі, облизав сухі губи, заплющив очі. Під гущавиною земля легко вібрувала; можливо, це якийсь звук, надто тихий і нечутний за стугонінням вогню та атюканням, яке шкребтало, наче крейдою по дошці.

Хтось крикнув. Ральф відсмикнув щоку від землі й подивився в померкле небо. Мабуть, вони вже близько, його груди заходили ходором. Сховатися, прорвати лінію, здертися на дерево – що робити? Лихо, що вибираєш тільки раз.

Вогонь тепер ближче. Залпи – то займаються гілляки, навіть цілі стовбури. Які дурні! Які дурні! Пожежа, мабуть, сягнула вже до плодових дерев – а що вони їстимуть узавтра?

Ральф завовтузився на своєму вузькому ложі. Тепер він нічим не ризикує! Що йому зроблять? Наб'ють його? Ну й що? Вб'ють? Палиця загострена з обох кінців…

Крики почулися так близько, аж він підскочив. Побачив, як пасастий дикун швидко вибіг із зеленої пущі й наближався до килима, до його сховку; дикун зі списом. Ральф уп'явся пальцями в землю. Приготуватися про всяк випадок.

Ральф покрутив списом, скеровуючи його вістрям уперед, і тільки тепер помітив, що і його палиця загострена з обох кінців.

Дикун зупинився за п'ятнадцять ярдів від нього і гукнув свій поклик.

Може, в гуготінні пожежі почув, як б'ється його серце. Тільки не кричати. Приготуватися.

Дикун рушив уперед, вже видно тільки його ноги. І ратище списа. Тепер лише коліна. Тільки не кричати.

З пущі за спиною в дикуна з кувіканням вискочив гурт свиней і дременув по лісу. Верещали птахи, пищали миші, якесь звірятко застрибнуло до нього під килим і причаїлося.

За п'ять ярдів від нього, коло самої гущавини, дикун зупинився, знову гукнув. Ральф підібгав ноги, згорнувся калачиком. В руках у нього кілок, кілок, загострений з обох кінців, кілок, який так шалено тремтить у руках, що стає то довшим, то коротшим, то легшим, то важчим, то знову легшим.

Мисливське атюкання прокотилося від берега до берега. Дикун уклякнув край гущавини, за ним у лісі зблискували вогники. Видно, як коліно загрузло в землю. Тепер друге. Руки. Спис.

Обличчя.

Дикун зазирнув у пітьму під кущі. Мабуть, обабіч він ще бачить світло, та тільки не тут, усередині. Всередині – морок, Дикун аж зморщився, силкуючись розшифрувати темряву.

Тяглися секунди. Ральф дивився дикунові просто в очі.

Тільки не кричати.

Ти ще повернешся додому.

Ось він уже помітив, хоче переконатися. Загостреною палицею.

Ральф заволав, заволав зі страху, злості, розпуки. Ноги його випростались, він волав протягло, аж піна виступила на губах. Він зірвався на ноги, продер гущавину, вискочив на галявину і все волав, гарчав, спливав кров'ю. Він замахнувся кілком, дикун перекинувся; та до нього вже мчали інші, вигукуючи свій поклик. Він ухилився, спис пролетів поряд, тоді Ральф замовк і побіг. Раптом усі миготливі вогники попереду злилися докупи, ревіння лісу перейшло у грім, великий кущ прямо на його шляху вибухнув гігантським віялом полум'я. Ральф сахнувся праворуч, полетів на крилах розпуки, серце калатало, а пожежа накочувалася, наче приплив. Позаду знялося атюкання, розповзлося по лінії короткими пронизливими гуками – отже, бачать. Праворуч з'явилася брунатна постать, відстала. Всі бігли, всі верещали, як божевільні. Він чув, як вони з тріском проламуються крізь підлісок, а зліва гримів яскравий гарячий вогонь. Він забув про рани, забув про голод і спрагу, весь обернувся в страх; безнадійний страх, який летів, мчав через ліс до берега. Перед його очима стрибали плями, оберталися в червоні кола, швидко розпливались і зникали. Ноги, чужі ноги під ним зморилися, а навіжений крик усе насувався пошарпаною торочкою біди, вже накривав його з головою.

Він спіткнувся об корінь, а крик гонитви став ще пронизливішим. Побачив, як спалахнув курінь, за правим плечем хлюпнуло вогнем, потім зблиснула вода. Тоді він упав, покотився вперед по теплому піску, скулився, звів догори руки, щоб відбиватися від ударів, наготувався благати пощади.

Заточуючись, звівся на ноги, готовий до найгіршого, і наштовхнувся поглядом на великий кашкет з дашком. Високий кашкет з білим верхом, а над зеленим дашком – корона, якір, вінчик золотого листя. Він побачив білу тканину, еполети, револьвер, рядок золотих ґудзиків на мундирі.

Морський офіцер стояв на піску і дивився на Ральфа з подивом та пересторогою. За ним носом у пісок впирався катер, його притримували два моряки. Ще один моряк стояв з автоматом на кормі.

Атюкання затнулось і вщухло…

Спочатку офіцер дивився на Ральфа з сумнівом, потім зняв з револьвера руку.

– Здрастуй.

Ральф згадав, який він вимащений, знітився, відказав несміло:

– Здрастуйте.

Офіцер кивнув, ніби почув відповідь на якесь запитання.

– Є тут дорослі, старші?

Ральф мовчки, як німий, похитав головою. Повернувся вбік. Позаду на березі безгучно півколом застигли хлопчаки, розцяцьковані з ніг до голови кольоровою глиною, з гострими палицями в руках.

– Ну й забави, – зауважив офіцер.

Вогонь дістався до берегових кокосових пальм і з тріском поглинав їх. Один омах відірвався від пожежі, стрибнув, наче акробат, злизав крони пальм над плитою. Небо було чорне.

Офіцер весело всміхнувся до Ральфа:

– Ми побачили ваш дим. У вас тут війна. Чи що?

Ральф кивнув головою.

Офіцер розглядав малого страхопуда, що стояв напроти. Цю дитину треба вимити, підстригти, витерти йому носа, добре змастити рани.

– Сподіваюся, жертв нема? Є трупи?

– Тільки два. Та їх забрало море.

Офіцер нагнувся й уважно подивився на Ральфа.

– Двоє? Вбитих?

Ральф знову кивнув. За ним весь острів стугонів у полум'ї. Офіцер здебільшого знав, коли люди кажуть правду. Він стиха присвиснув.

Почали з'являтися інші хлопчаки, деякі зовсім крихітні кнопки, брунатні, з роздутими животами малих дикунів. Один підійшов до офіцера зовсім близько, звів на нього погляд.

– Я… я…

Але на цьому й скінчилося. Персіваль Вімз Медісон марно силкувався пригадати магічну формулу, цілком стерту в його пам'яті.

Офіцер знову повернувся до Ральфа.

– Ми заберемо вас. Скільки вас тут?

Ральф похитав головою. Офіцер подивився повз нього на розмальованих.

– Хто тут за старшого?

– Я, – голосно відповів Ральф.

Рудий хлопець з лахманами якоїсь чудернацької чорної шапочки на голові та з розбитими окулярами, почепленими до пояса, ступив був крок уперед, потім передумав і зупинився.

– Ми побачили ваш дим. Виходить, ви не знаєте, скільки вас?

– Ні, сер.

– Здавалося б, – офіцер уже думав, як організувати розшуки інших, – здавалося б, англійські хлопчики – ви ж усі англійці, правда? – зможуть якось краще дати собі раду, тобто…

– Спочатку так і було, – сказав Ральф, – доки…

Він затнувся.

– Тоді ми всі були вкупі…

Офіцер співчутливо кивнув.

– Розумію, все було чудово. Як у "Кораловому острові".

Ральф подивився на нього мовчки, наче німий. В уяві на мить промайнуло видіння дивовижних чарів, які колись огортали ці береги. Але острів згорів, наче купа сухих дров… Саймон загинув, а Джек… З очей ринули сльози, тіло затряслося від ридань. Вперше за весь час на острові він дав волю сльозам: здавалося, нестримні, навісні спазми горя вивернуть йому все нутро. Під чорним димом, над знищеним пожежею островом зносився цей плач. Заражені тим самим почуттям, інші хлопчики теж стрепенулися, заплакали. Посередині брудний, розпатланий, з невтертим носом стояв Ральф і ридав над колишньою невинністю, над темнотою людського серця, вад тим, як падав, перевертаючись у повітрі, мудрий, щирий друг на ім'я Роха.

Офіцера зворушив і занепокоїв цей плач. Він одвернувся, даючи їм час опанувати себе, і чекав, відпочиваючи поглядом на ошатному обрисові далекого крейсера.